

Helsingin seudun MAL-sopimus 2020-2023

Laaja seurantamateriaali 2023 (sisältää myös kaikki suppeamman seurantakatsauksen materiaalit)

Helsingin seudun MAL-seurantakokous 1.9.2023

ara
Asumisen rahoitus-
ja kehittämiskeskus

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

 Väylävirasto
Trafikledsverket

 Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

 VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

LVV
LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

 HSL
HRT

 Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Laajan seurantamateriaalin sisältö:

- Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta 2022 (diat 3-5)
- **Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä (diat 6-54)**
 - Tiivistelmätaulukot toimenpiteiden toteutumisesta 2022 (maankäyttö ja liikenne)
 - Toimenpiteiden ja indikaattorien seuranta
- **Asuminen ja elinympäristön laatu (diat 55-72)**
 - Tiivistelmätaulukot toimenpiteiden toteutumisesta 2022 (asuminen)
 - Toimenpiteiden ja indikaattorien seuranta
- Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät toimenpiteet (diat 74-75)
- Lisätiedot

Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta 2022

Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta (1/2): Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Sovitusti edistyviä toimenpiteitä:

- Asumisen kaavojen kerrosalasta 94 % (tavoite 90 %) on sijoittunut MAL 2019 -suunnitelmassa määritellyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.
- Valtio on myöntänyt seudun kunnille 2022 kunnallistekniikan avustuksia reilusti yli sovitun määrän eli 14,6 milj. € (tavoite yli 10 milj. €). Korkotuettujen asuntojen käynnistysavustuksia myönnettiin 9,5 milj. € (tavoite 20 milj. €). Haastava suhdannetilanne on vähentänyt käynnistysavustusten hakemista verrattuna viime vuosiin.
- Pääradan Pasila-Riihimäki-välin 2. vaihe sekä Helsinki-Pasila välin toimenpiteet, kaikki ratikkahankkeet sekä metron kapasiteetin nostoon liittyvät toimenpiteet ovat edenneet suunnitellusti. Espoon kaupunkiradan toteutus etenee, mutta hankkeen kustannusarvio on noussut MAL-suunnitelmassa sovitusta kustannusarviosta.
- Valtio on myöntänyt avustuksia vuonna 2022 joukkoliikennetoimijoille julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämiseen MAL-sopimuksen mukaisesti sekä lisävaltionavustusta harkinnanvaraisista osuuksista.
- Seudun KUHA-hankkeet ovat edenneet osittain. Osa hankkeista siirretään toteutettavaksi seuraavalla nelivuotiskaudella 2024-2027. KUUMA-seudun KUHA-hankkeille varattu rahoitus käytetään täysimääräisesti.
- Valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla myönnettiin vuonna 2022 Helsingin seudun kuntiin n. 4,2 miljoonaa euroa.
- MAL 2023 -suunnitelman valmistelu etenee. MAL –suunnitelma valmistuu syksyllä 2023.
- Yhdessä edistettävät toimenpiteet matkaketjujen, raportoinnin, digitalisaation osalta ovat edenneet ja automaation tiekartta on valmistunut alkuvuodesta 2022.

Huomiota kaipaavia toimenpiteitä:

- Ruuhkamaksulainsäädäntöä ei ole viety eduskuntakäsittelyyn.
- Keravan liityntäpysäköinnin toteutuksessa sekä Santaradan korvaavan ratkaisun löytämisessä on haasteita.

Toimenpiteitä joissa merkittäviä haasteita:

- Lähijunaliiikenteen varikoiden ja raskaan liikenteen palvelualueiden sijaintien löytämisessä on merkittäviä haasteita.

Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta (2/2): Asuminen ja elinympäristön laatu

Sovitusti edistyviä toimenpiteitä:

- Asuntoja on valmistunut edelleen reilusti yli vuosittaisen 16 500 asunnon tavoitteen: 19 119 kpl vuonna 2022.
- Valmistuneista asunnoista 93 % on rakennettu MAL 2019 -suunnitelmassa määritellyille ensisijaisille vyöhykkeille vuosina 2020-22. Ensisijaisten vyöhykkeiden kaavojen toteuttamisedellytykset ovat siis kunnossa, eikä kaavoituksen ja asuntotuotannon välillä ole pullonkauloja seudullisella tasolla. Kunnittain tilanne toki vaihtelee paljon.
- Vuonna 2022 asunnottomia oli Helsingin seudun kunnissa 1 698, reilu 970 vähemmän kuin vuonna 2019. Tavoitteena on asunnottomuuden puolittaminen vuoden 2019 määrästä vuoteen 2023 mennessä.

Huomiota kaipaavia toimenpiteitä:

- Kunnat ovat asemakaavoittaneet 1,06 milj. k-m² asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta vuonna 2022, 71 % tavoitteesta ja huomattavasti vähemmän kuin kahtena ensimmäisenä sopimuskausivuonna. Koko nelivuotiskauden tavoitteesta (6 milj. k-m²) tullaan todennäköisesti jäämään.
- Asemakaavojen asumiseen varattua kerrosalaa on tullut tällä sopimuskaudella voimaan vuosittain n. 1 milj. k-m².
- Valtion tukeman asuntotuotannon osalta ei koko seudun tasolla ole vuosina 2020-22 päästy tavoitteena olevaan asuntojen määrään (tavoite: 13 683 asuntoa, valmistuneita: 11 759, toteumaprosentti: 86 %).
- Sopimusosapuolten tulisi yhteistyössä selvittää edellytyksiä nostaa tuetun asuntotuotannon osuutta.
- A-Kruunu Oy on aloittanut tuetun asuntotuotannon rakentamisen Helsingin seudulla (235 asuntoa vuonna 2022). Tavoitteena on 600 asunnon aloitus vuosittain. Rakenteilla oli vuoden 2022 lopussa 429 asuntoa.

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Maankäyttö

– kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
1. Kuntien asuntokaavoituksesta vähintään 90 % maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.	Edistyy	Helsingin seudun kuntien kaavoittamasta asumisen kerrosalasta 94 % sijoittui maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille 2022.
2. Valtion kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 milj. € maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.	Edistyy	ARA myönsi 2022 Helsingin seudulle 14,6 milj. € infra-avustuksia. Kohteita oli Espoossa, Helsingissä, Vantaalla, Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Keravalla, Sipoossa, Tuusulassa ja Vihdissä.
3. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon.	Edistyy	Toteutuneita kiinteistökauppoja vuonna 2022 6 kpl. Kohteista kolme Helsingissä ja kolme Tuusulassa. Useita suuria hankkeita on valmisteilla.
14./1 Kunnissa valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) koko kaudella 6 milj. k-m ² (vuodessa 1,5 milj. k-m ²).	Kaipaa huomiota	Kunnissa hyväksyttiin vuonna 2022 1,06 milj. k-m ² asumisen kaavoja. Se on 71 % vuosittaisesta tavoitteesta. Hyväksytyjen asemakaavojen asumiseen varattua kerrosalaa tuli voimaan 1,08 milj. k-m ² . Vuosina 2020-22 on hyväksytty yhteensä n. 4,1 milj. k-m ² asumisen kaavoja.
15. Kunnat varmistavat ensisijaisten vyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen.	Edistyy	Asuntoja valmistuu ensisijaiselle vyöhykkeelle sovitussa määrin (2020-22 lähes 53 000 asuntoa eli 93 % asuntotuotannosta), mikä kertoo siitä, että toteuttamisedellytykset ovat kunnossa.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
4.1 Lähijunaliikenteen varikot	Merkittäviä haasteita	HSL-alueen alustava varikkoselvitys on valmistunut 12/2022. Selvitys ehdottaa uusien varikoiden toteuttamista sekä rantaradan että pääradan varteen. Yksiselitteistä kehittämisspolkua ei ole esitetty. Ensi vaiheessa toteutettaisiin yksi varikko ja kaluston lisääntyessä toinen varikko. Jos Ilmalan varikosta luovutaan, tarvitaan kunnossapito- ja säilytysvarikko kehäradan varteen. KHO vahvisti Helsingin seutua koskevan vaihemaakuntakaavan 13.3.2023, Rantaradan varikkovaraukset säilyvät.
4.2 Espoon Kaupunkirata	Edistyy	Rakentamissuunnittelu käynnissä. Rakentaminen käynnistyy vuoden 2023 toisella vuosipuoliskolla. Hanke valmistuu arviolta 2028. Hankkeen kustannusarvio on noussut alkuperäisestä. Espoo ja Kauniainen ovat osaltaan päättäneet hankkeen lisärahoituksesta keväällä 2023, valtio ei ole vielä tehnyt päätöstä.
4.3 Päärata Pasila–Riihimäki 2. vaihe	Edistyy	Kytömaa–Ainola-välin rakentaminen käynnissä. Purola–Jokela-välillä rakentamissuunnittelu käynnistymässä. Koko hanke valmistuu arviolta vuonna 2028.
4.4 Keravan liityntäpysäköinti	Kaipaa huomiota	Hanke on viivästynyt uudelleen käynnistyneen asemanseudun suunnittelun takia.
4.5 Helsinki–Pasila 4.5.1 Liikennöintimallin päivitys 4.5.2 Ratasuunnitelma ja muut toimenpiteet	Edistyy	Helsinki–Pasila-välin ratakapasiteettia ja liikennekysyntää koskeva selvitys valmistui v. 2022. Selvityksen perusteella liikenne pystytään hoitamaan tulevaisuudessakin, kun pienet infrastruktuurin kehittämistoimet mm. uudet vaihdeyhteydet ja digirata sekä uudet lähiliikenteen varikot on toteutettu. Pisan ratasuunnitelman voimassaoloa on jatkettu 2025 loppuun.
4.6 Santarata	Kaipaa huomiota	Rataverkon kunnossapidon varikoista on laadittu selvitys, jonka perusteella pääkaupunkiseudulla pääradan tuntumassa tarvitaan jatkossakin kunnossapitovarikko. Santaradan päässä olevan kunnossapidon varikon korvaavaa paikkaa selvitetään. Mahdollinen sijainti voi olla Vantaan Koivukylän eteläpuolella Hosantien päässä. Sijainnin soveltuvuutta selvitetään Vantaan toimesta.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
5.1 Vihdintien pikaraitiotie	Edistyy	Hankesuunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana. Hanke käynnistyy vuonna 2024 ja rakentaminen 2026. Kaupungin ja valtion tarkemmat neuvottelut valtionavustuskelpoisista kustannuksista ovat käynnissä. Vuoden 2023 TA:ssa on päätetty toteutusrahoitus 105 milj. euroa hankekokonaisuudelle Länsi-Helsingin raitiotiet (ml. Vihdintien pikaraitiotie) sekä muut kestäväää liikennettä edistävät hankkeet. Kustannusten tulee olla valtionavustuskelpoisia ja ne ovat korkeintaan 30 % kokonaiskustannuksista.
5.2 Vantaan ratikka	Edistyy	Vantaan ratikan kaavarunkotyö, asemakaavat, katusuunnitelmat, alustavat rakennussuunnitelmat sekä Tikkurilan tunnelin osalta rakennussuunnitelmat etenevät aikataulussa. Kustannusarvio on maaliskuussa 2023 tarkentunut 606 miljoonaan euroon. Vantaan kaupunki teki hankkeesta ehdollisen toteutuspäätöksen 5/2023. Rakentaminen voisi alkaa aikaisintaan vuonna 2024 ja liikennöinti aikaisintaan vuonna 2028.
5.3 Viikin-Malmin pikaraitiotie	Edistyy	Yleissuunnitelman valmistelu on käynnissä, tarkennukset jatkuvat. Samanaikaisesti suunnitellaan Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaavaa. Yleissuunnitelma päätöksentekoon 2023 lopussa.
6 Valtion avustukset julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämiseen	Edistyy	Traficom on myöntänyt MAL-sopimukseen sidotun perusrahoituksen ja ilmastoperusteisen rahoituksen HSL:lle sopimuksen mukaisina. Tämän lisäksi HSL on saanut lisävaltionavustusta harkinnanvaraisista osuuksista. Traficom on myöntänyt valtionavustusta HSL:lle vuodelle 2022 yhteensä 65 814 000 €. Uudenmaan ELY-keskus myönsi vuodelle 2022 valtionavustuksia yhteensä vajaalla 1,4 miljoonalla eurolla.
7 Metron kapasiteetti	Edistyy	Hanke on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäinen kattaa kulunvalvonnan uudistamisen mahdollistaen kapasiteetin merkittävän kasvattamisen. Ensimmäisen osan kustannusarvio on n. 115 M€ elokuun 2022 hintatasossa. Hankesuunnitelma on hyväksytty Helsingin ja Espoon kaupungeissa. Valtio voi nyt sovitusti arvioida metron kehittämishankkeita kokonaisuutena.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
8 KUHA-hankkeet	Edistyy	KUUMA-seudun nimetyistä MAL-hankkeista (22) on valmistunut kahdeksan. Vuonna 2023 arvioidaan alkavan vielä kahdeksan hanketta. Pienet hankekokonaisuudet (pysäkkien laadun parantaminen, pyöräilyn pääverkon parantamistoimet, liikenneturvallisuuden pienet toimet ja esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä) sekä MAL-hankkeiden suunnittelu etenevät sovitusti. Espoon kaupunkiradan baana toteutetaan radan rakentamisen yhteydessä, rakentamissuunnittelu on käynnissä. Espoon hankkeet etenevät pääosin sovitusti.
9 Raskaan liikenteen palvelualueet	Merkittäviä haasteita	VT3:n varrella Vantaalla kohde yleiskaavassa ja ELY jatkaa kohteen suunnittelua. Korvaa toteutuessaan poistuvat Keimolan alueet. VT4:n/MT145:n risteyksessä olevassa kohteessa paljon epävarmuustekijöitä ja toteutuminen on epätodennäköistä. Uusia raskaan liikenteen taukopaikoiksi soveltuvia alueita ei ole löytynyt. Yönylipysäköinti Vantaalle lentoaseman lähelle sekä Keimolan huoltoaseman rekkojen levähdysalue ovat toteutuneet.
10 Kävely ja pyöräily	Edistyy	Traficom myönsi kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta Helsingin seudun kuntien katuverkolla toteuttavalle 10 hankkeelle yhteensä reilut 4,2 miljoonaa euroa.
11 Ruuhkamaksut	Kaipaa huomiota	Ruuhkamaksulainsäädännön säädösvalmistelu on aloitettu VM:n toimesta. Valmistelua ei ole toteutettu avoimessa yhteistyössä kuntien ja HSL:n kanssa. Ruuhkamaksulainsäädäntöä koskevaa hallituksen esitystä ei ole annettu eduskunnalle.
12 MAL-suunnittelu	Edistyy	MAL 2023 -suunnitelmaluonnos on lähtenyt lausuntokierrokselle huhtikuun alussa. Suunnitelma viimeistellään syksyllä 2023.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
13 Matkaketjut, raportointi, digitalisaatio, automatisaatio	Edistyy	<p>Automaation tiekartta on valmistunut 2022. Raportti ja tiivistelmädiasarja on julkaistu HSL:n verkkosivuilla maaliskuussa 2022. Alkuvuodesta valmistunutta tiekarttaa on hyödynnetty MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksen automaatiotoimenpiteiden määrittelyssä.</p> <p>Traficom on päivittänyt ja kehittänyt liikennejärjestelmäanalyysiä eli liikennejärjestelmän strategista kokonaiskuvaa mm. automaation ja liikenneturvallisuuden tilannekuvilla.</p> <p>HSL:n ja 21 kaupunkiseudun yhteistä tilipohjaista taustajärjestelmää on kehitetty tiiviisti vuosien 2021 ja 2022 aikana. Vuoden 2022 tammikuussa otettiin käyttöön autoilun liityntäpysäköinti HSL:n Reittioppaassa osana reittiehdotuksia. Lisäksi valmisteltiin vuonna 2023 toteutettavaa Reittioppaan reititys algoritmin päivitystä, joka tukee paremmin kutsujoukkoliikennettä ja muita joukkoliikenteen muotoja.</p>

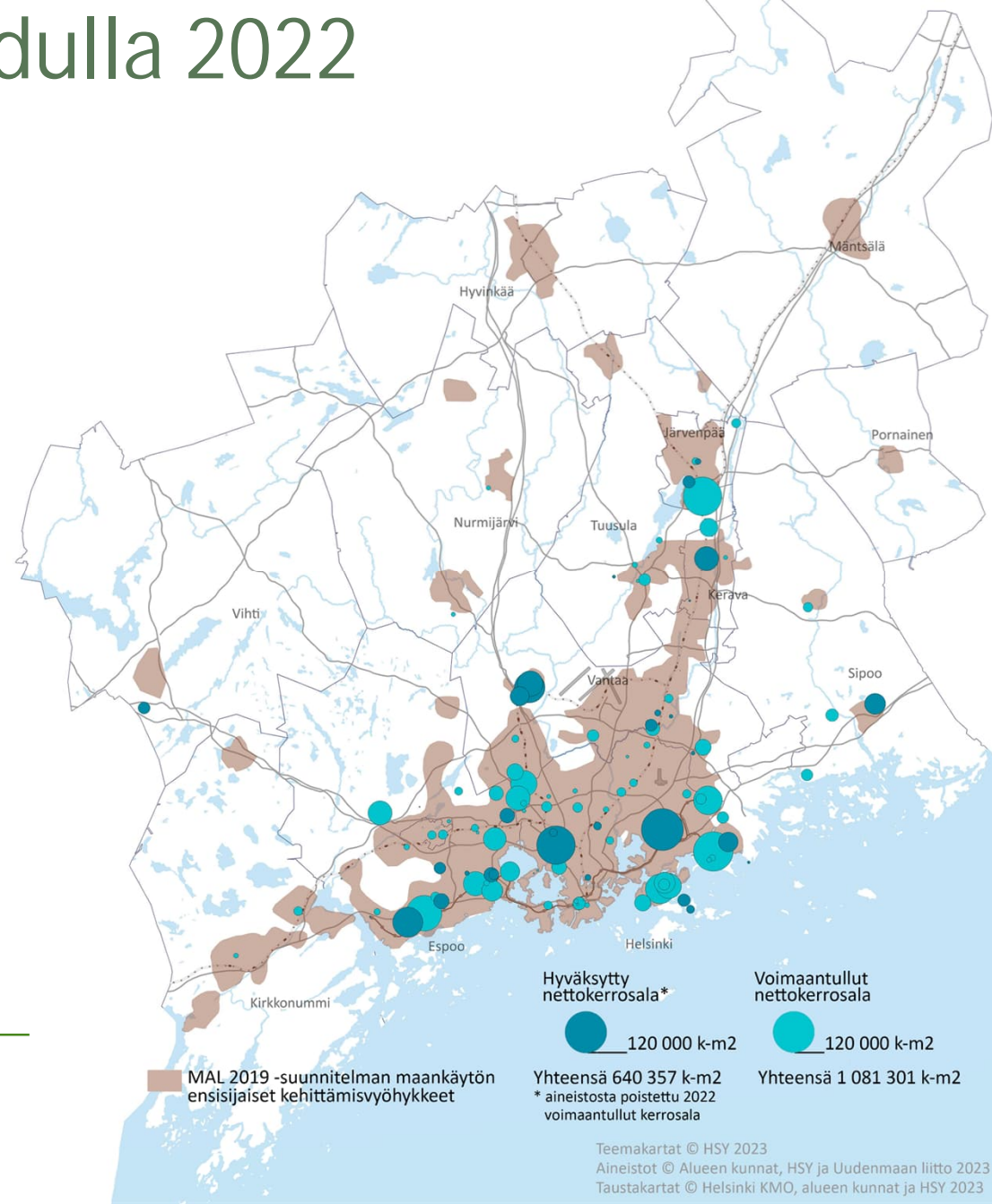
Maankäyttö ja kestävä yhdyskuntarakenne

- asuntokaavoitustuotanto ja sen sijoittuminen
- asuntokaavoitustavoitteiden toteutuminen
- kuntataulukot
- valtion kunnallistekniikan avustukset
- valtion kiinteistöomaisuuden luovutukset asumiskäyttöön
- kaavoitus kestävän liikkumisen vyöhykkeille
- kaavavarannot
- asemanseututarkastelut
- kasvihuonekaasupäästöt

Asuntokaavoitus Helsingin seudulla 2022

- Vuonna 2022 hyväksyttiin 1,06 milj. kerrosneliometriä asumisen kaavoja. Asumisen kaavojen kerrosalaa tuli voimaan 1,08 milj. kerrosneliometriä.
- Hyväksytystä asuntokaavoituksesta 94 % sijoittui MAL 2019 –suunnitelman ensisijaisille vyöhykkeille.
- Kaavoitetusta asuinkerrosalasta 82 % oli kerrostaloille, 11 % rivi- ja ketjutaloille ja 8 % pientaloille.
- Asumisen kaavoja hyväksyttiin 81 kpl, joista 20:sta valitettiin. Valitusprosessissa on 47 % vuonna 2022 hyväksytystä asuinkerrosalasta.

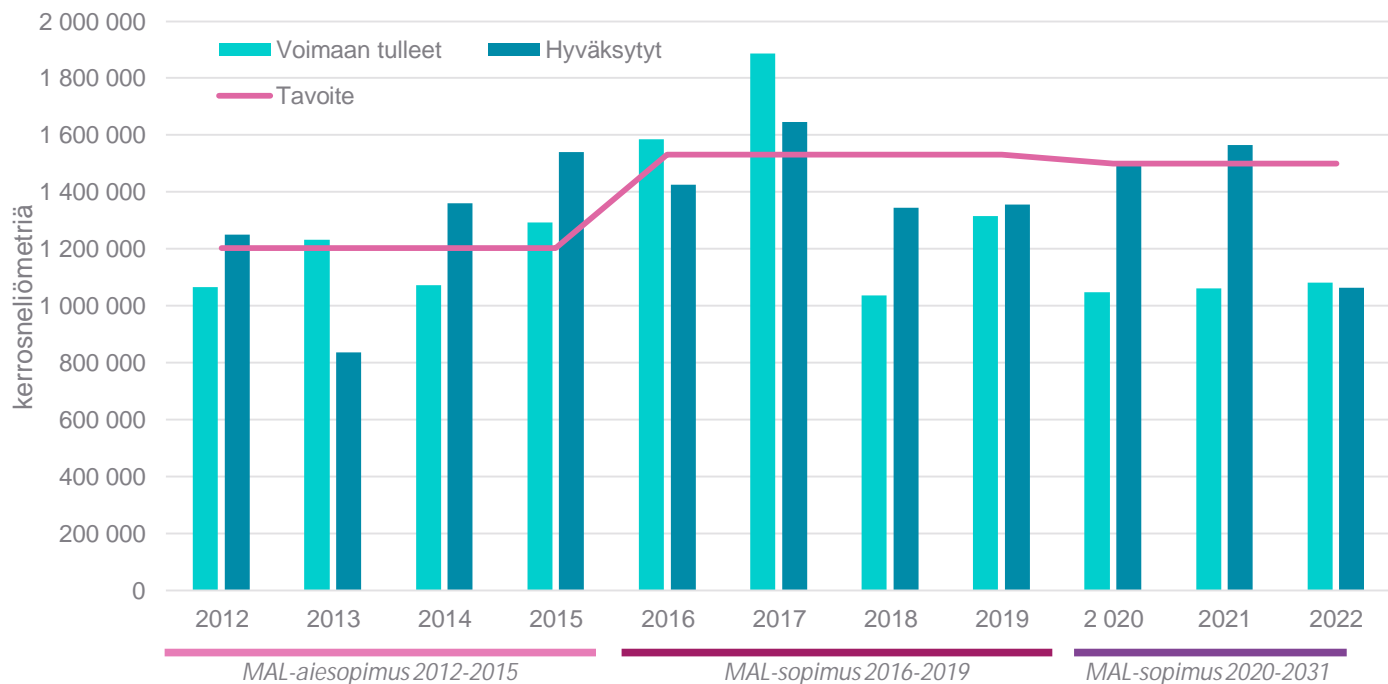
Sovittu toimenpide:

1. Kunnat sijoittavat uudesta asuntokaavoituksesta (kerrosneliometreinä) vähintään 90 % MAL 2019 –suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille

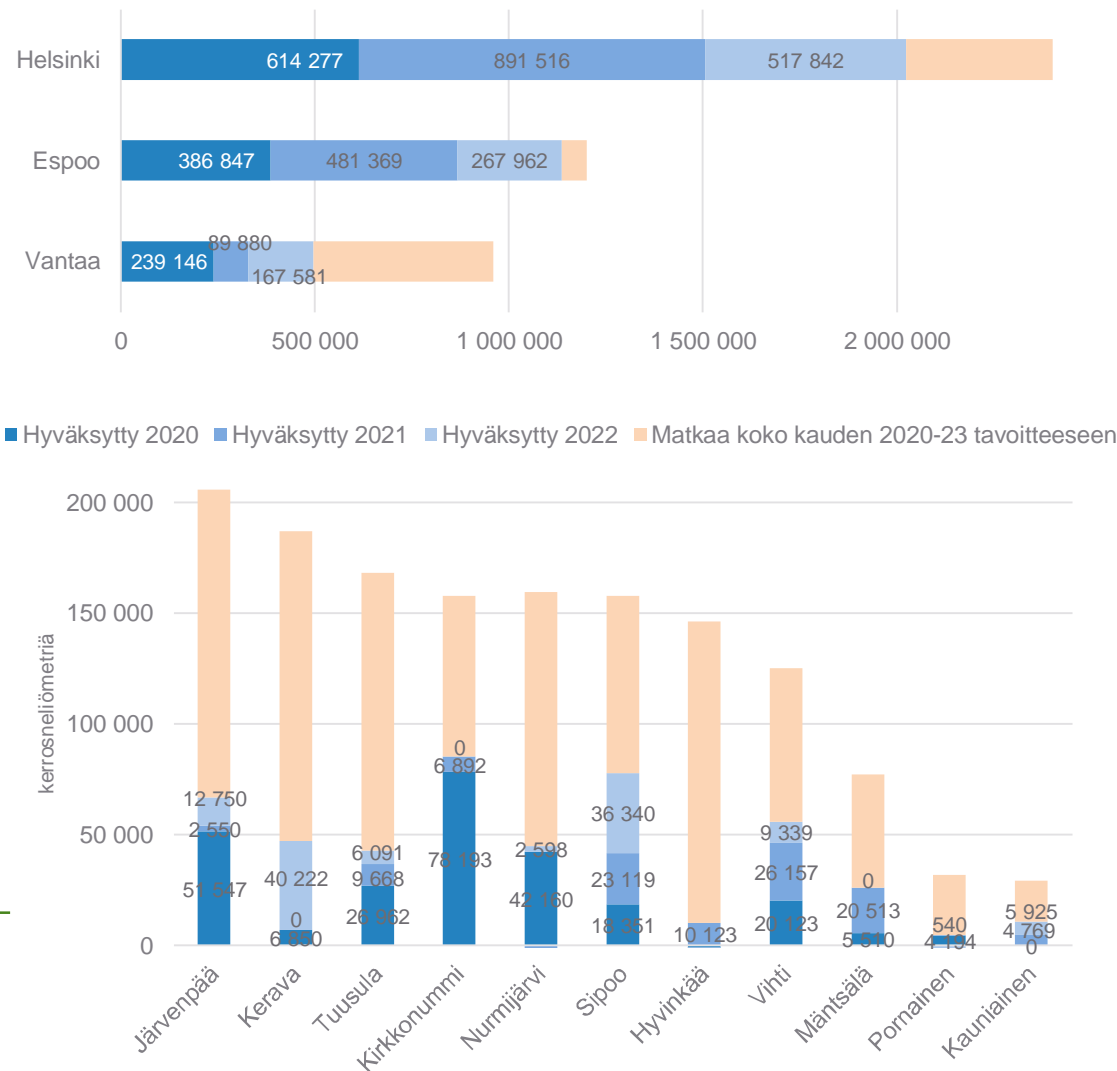
Hyväksytyt ja voimaan tulleet asuntokaavoitus suhteessa tavoitteisiin

Hyväksytyt ja voimaan tulleet asuntokaavoituksen määrä ja tavoitteet MAL-sopimuskausilla

- Vuoden 2022 kaavoitustavoitteesta (1 500 000 k-m²) toteutui 71 %.
- Kunnittainen vaihtelu on suurta.

Hyväksytyt asuntokaavoitus suhteessa tavoitteeseen kunnittain
 Yhteensä 4,122 milj. k-m² (2020-2022)

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliömetriä. (kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Hyväksytyt asumisen kaavat 2022 kunnittain

Kunta/ seutu	Hyväksytyjen kaavojen asumisen kerrosala (NETTO) kem ²				Sopimuskauden 2020-2023 tavoite	Keskimääräinen vuositavoite	Toteuma % (1 vuosi)
	Kerrostalot	Rivi- ja ketjutilat	Erillispientalot	Yhteensä			
Espoo	246 750	1 457	19 755	267 962	1 200 370	300 093	89 %
Helsinki	509 121	3 330	5 391	517 842	2 400 730	600 183	86 %
Kauniainen	5 900	0	25	5 925	29 095	7 274	81 %
Vantaa	47 467	114 306	5 808	167 581	960 200	240 050	70 %
PKS yhteensä	809 238	119 093	30 979	959 310	4 590 395	1 147 599	84 %
Hyvinkää	-781	-4 071	3 497	-1 355	144 000	36 000	-4 %
Järvenpää	11 600	1 150	0	12 750	205 800	51 450	25 %
Kerava	40 250	0	-28	40 222	186 900	46 725	86 %
Kirkkonummi	0	0	0	0	157 855	39 464	0 %
Mäntsälä	0	0	0	0	77 115	19 279	0 %
Nurmijärvi	0	-2 493	5 091	2 598	157 855	39 464	7 %
Pornainen	0	-6 403	3 789	-2 614	29 095	7 274	-36 %
Sipoo	4 200	0	32 140	36 340	157 855	39 464	92 %
Tuusula	2 000	7 939	-3 848	6 091	168 000	42 000	15 %
Vihti	0	-1 623	10 962	9 339	125 130	31 283	30 %
KUUMA yhteensä	57 269	-5 501	51 603	103 371	1 409 605	352 401	29 %
Helsingin seutu yhteensä	866 507	113 592	82 582	1 062 681	6 000 000	1 500 000	71 %

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliometriä.
(kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Voimaantulleet asumisen kaavat 2022 kunnittain

Kunta/ seutu	Voimaantullut asumisen kerrosala (NETTO) kem ²				Sopimuskauden 2020-2023 tavoite	Keskimääräinen vuositavoite	Toteuma % (1 vuosi)
	Kerrostalot	Rivi- ja ketjutilat	Erillispientalot	Yhteensä			
Espoo	245 880	8 201	37 952	292 033	1 200 370	300 093	97 %
Helsinki	534 135	153	986	535 274	2 400 730	600 183	89 %
Kauniainen	10 879	0	25	10 904	29 095	7 274	150 %
Vantaa	44 190	15 417	4 908	64 515	960 200	240 050	27 %
PKS yhteensä	835 084	23 771	43 871	902 726	4 590 395	1 147 599	79 %
Hyvinkää	-781	-4 071	3 497	-1 355	144 000	36 000	-4 %
Järvenpää	89 545	11 500	10 240	111 285	205 800	51 450	216 %
Kerava	10 875	4 415	8 430	23 720	186 900	46 725	51 %
Kirkkonummi	7 172	0	-280	6 892	157 855	39 464	17 %
Mäntsälä	0	0	0	0	77 115	19 279	0 %
Nurmijärvi	0	-6 217	8 542	2 325	157 855	39 464	6 %
Pornainen	0	0	0	0	29 095	7 274	0 %
Sipoo	4 200	0	21 813	26 013	157 855	39 464	66 %
Tuusula	13 793	4 940	-9 038	9 695	168 000	42 000	23 %
Vihti	0	0	0	0	125 130	31 283	0 %
KUUMA yhteensä	124 804	10 567	43 204	178 575	1 409 605	352 401	51 %
Helsingin seutu yhteensä	959 888	34 338	87 075	1 081 301	6 000 000	1 500 000	72 %

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliömetriä.
(kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Valtion kunnallistekniikka-avustukset

- ARA myönsi kunnallistekniikka-avustusta Helsingin seudulle vuonna 2022 14,6 miljoonaa euroa.
- Yksi kohde (Kerava: Pohjois-Kytömaa) ei ole maankäytön ensisijaisella vyöhykkeellä.
- Kuusi kohdetta on määritelty täydennysrakentamiskohteiksi.

Kunta	Alue/kohde	Täydennys- rakentamista	kaava	Asuntoja yht.	ARA-asuntoja yht.	Kunnan omistus (%)	Avustus 2022
Espoo	Kivenlahden metrokeskus	x	voimassa	1 100	350	62	3 300 000
Helsinki	Melkinlaituri, Jätkäsaari		voimassa	693	198	100	900 000
Vantaa	Kelokuusenmäki	x	voimassa	500	170	100	750 000
	Kielotie 15. Tikkurila	x	voimassa	380	120	20	450 000
	Manttaalitie, Veromies		voimassa	500	150	30	450 000
	Veromies (Perintötie)	x	voimassa	1 300	450	20	270 000
Hyvinkää	Hangonsilta III	x	2021	500	150	100	1 350 000
Järvenpää	Ainolan aluekeskus		2021	1 000	100	100	2 060 000
Kerava	Pohjois-Kytömaa		2022	210	60	100	730 000
Sipoo	NG8 Nikkilän kartano		2022	2 065	364	95	2 865 000
Tuusula	Opintien ja Nukarintien risteuksen ympäristö, Jokela		2021	240	96	60	620 000
	Joenranta, Kellokoski		2021	150	30	80	450 000
Vihti	Palman alue	x	2021	204	68	100	400 000
Helsingin seutu yhteensä				8 842	2 306		14 595 000

Lähde: ARA 2023

Sovittu toimenpide:

2. Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 miljoonaa euroa vuodessa MAL 2019 – suunnitelman mukaisilla maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Painopiste avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisessa.

Senaatti-konsernin hallinnoiman valtion kiinteistöomaisuuden luovutukset asumisen käyttötarkoitukseen

Senaatti-kiinteistöt

Toteutuneet luovutukset 2022 (kaupan täytäntöönpano tehty): 6 kpl

- Rykmentinpuiston tontti 5726/1, Tuusula
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 10 000 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu
- Rykmentinpuiston tontti 5725, Tuusula
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 7 889 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu
- Rykmentinpuiston tontti 5735-3, Tuusula
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä 2 515 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu
- Pasilan Ratapihakortteli 17110, Helsinki

Koko korttelissa 12 350 k-m², josta tuetun osuus:

 - Avara, välimalli 2 300 k-m²
 - A-Kruunu, pitkä korkotuki 3 000 k-m²
- Pasilan Ratapihakortteli 17112, Helsinki
 - Koko korttelissa 15 500 k-m², josta tuettua asumista: Avain Yhtiöt, välimalli, noin 5 270 k-m²
- Haapaniemenkatu 4, Helsinki
 - Sörnäisten kaupunginosassa sijaitseva hybriditontti myytiin kaavan tultua lainvoimaiseksi
 - Asuinrakennusoikeuden osuus tontin kerrosalasta 5340 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu

<https://www.senaatti.fi/myynnissa/>

Senaatin Asema-alueet Oy

Toteutuneet luovutukset 2022 (kaupan täytäntöönpano tehty)

- Ei toteutuneita luovutuksia
 - Yhtiön asema-alueiden kiinteistökehitysprojektien valmistumisen myötä tapahtuvat myynnit ajoittuvat pääosin vuoden 2022 jälkeiselle ajalle.
- MAL-alueella sijaitsevien asema-alueiden kehitysprojektien tilanne
 - Espoon Kaukalahden Lasihytin kaavaehdotus valmisteltu hyväksymisvaiheeseen
 - Kirkkonummen kaavavalmistelu odottaa kunnan resursointia
 - Järvenpään aseman kehityspotentiaalia arvioitava yhdessä kaupungin kanssa
 - Kauniaisten asema-alueen eteläpuolinen kaavaprosessi käynnissä
 - Helsingin Malmin asemanseudulla radanpäällinen asuminen ei ole realistista

<http://www.senaatti.fi/asema-alueet>

Sovittu toimenpide:

3. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Tavoitteena on varmistaa kuntien ja kansalaisten tasavertainen kohtelu sekä valtion kokonaisuus. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksessaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.

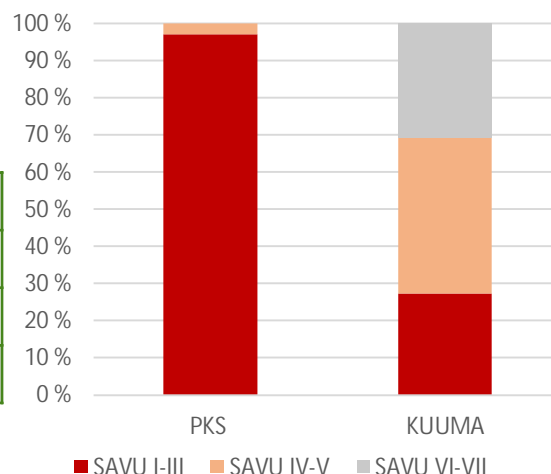
Asuntokaavoitus kestävän liikkumisen vyöhykkeillä

Asuntokaavoitus SAVU-vyöhykkeillä

- MAL-suunnitelmassa määritellyjä kestävän liikkumisen vyöhykkeitä ovat pääkaupunkiseudulla SAVU-vyöhykkeet I-III ja KUUMA-kunnissa I-V.
- Niille sijoittui lähes 6 milj. kerrosneliometriä asumisen asemakaavoja eli 94 % vuonna 2020-2022 hyväksytystä asuntokaavoituksesta.

Asuntokaavoituksen sijoittuminen 2020-2022

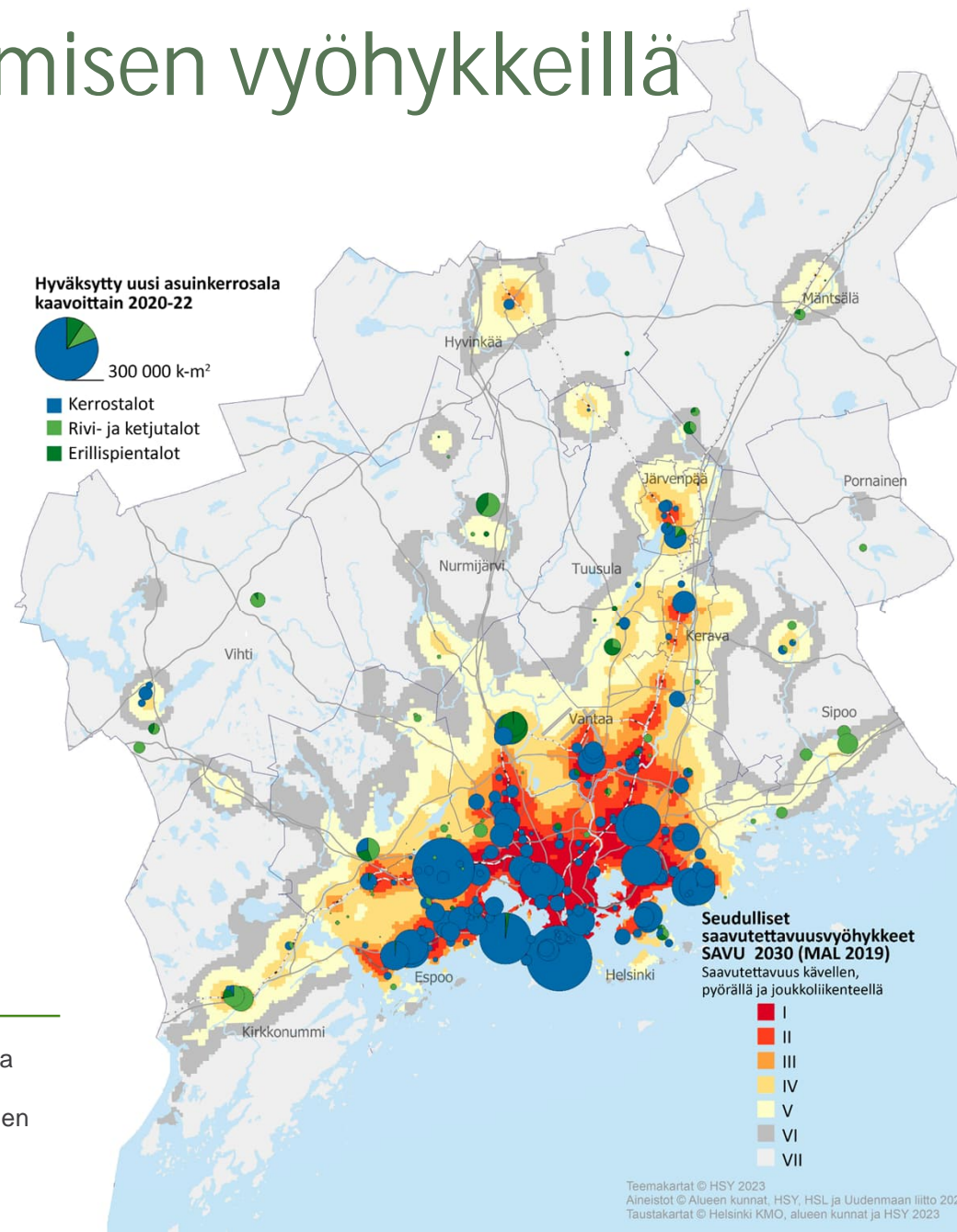
	SAVU I-III	SAVU IV-V	SAVU VI-VII
PKS	97 %	3 %	0 %
KUUMA	27 %	42%	31 %
HS YHT	89 %	7 %	3 %

Hyväksytty uusi asuinkerrosala kaavoittain 2020-22

- Kerrostalot
- Rivi- ja ketjutalot
- Erillispientalot

Seudulliset saavutettavuusvyöhykkeet SAVU 2030 (MAL 2019)

Saavutettavuus kävelen, pyörällä ja joukkoliikenteellä

- I
- II
- III
- IV
- V
- VI
- VII

Sovittu tavoitetilä: Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa seudun kestävän kasvun, asukkaisen sujuvan ja turvallisen arjen sekä turvaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyvyä. Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista ohjataan kaavoituksella siten, että liikkumiseen liittyvät valinnat voivat olla kestäviä. Vuonna 2030 MAL 2019 –suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä.

Asemakaavavarannot asumiseen

- Helsingin seudun asemakaavavaranto asuntotuotantoon vuoden 2022 lopussa: 10,8 milj. kerrosneliometriä
- Kerrostalovarantoa oli n. 5,4 milj. k-m² eli noin puolet.
- Varanto on pysynyt lähes edellisen vuoden tasolla, lisäys vain n. 6 900 k-m²

Asuntotuotannon keskimääräinen koko kerrosneliömetreinä*

	Kerrostalot	Pientalot
Espoo	71	122
Helsinki	69	122
Kauniainen	77	274
Vantaa	63	113
Hyvinkää	68	142
Järvenpää	64	123
Kerava	63	153
Kirkkonummi	56	143
Mäntsälä	45	139
Nurmijärvi	60	127
Pornainen	0	161
Sipoo	62	155
Tuusula	72	114
Vihti	50	100

*Vuosina 2018-2022 valmistuneiden asuntojen keskimääräinen koko kunnittain ja käyttötarkoituksittain kerrosneliömetreinä.

Lähtötiedot: Tilastokeskus

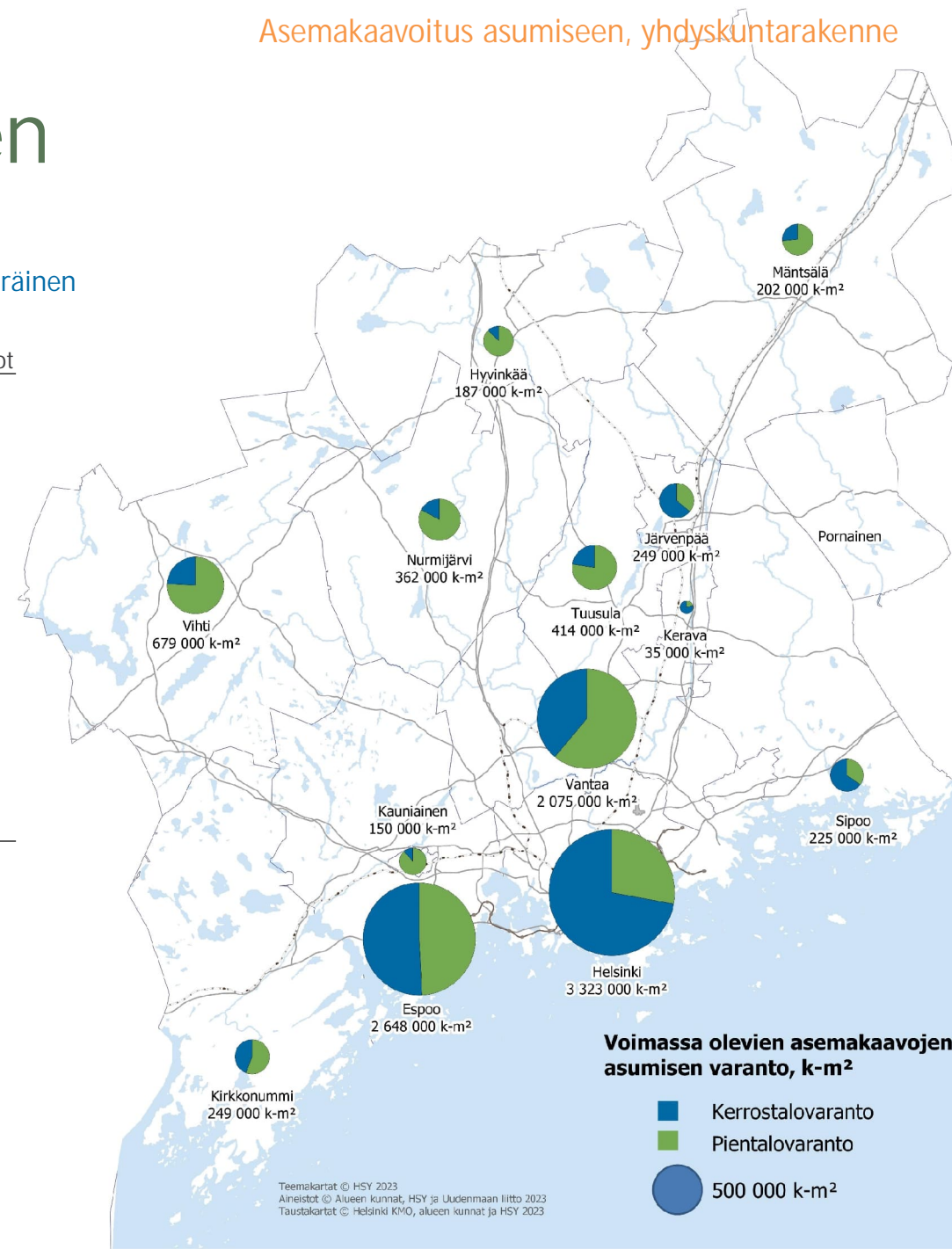
Varanto asuntoina 2022 lopussa

	Kerrostalot	Pientalot
PKS	66 800	30 000
KUUMA	14 500	14 800
Seutu yht.	81 300	44 800

Sovitut kehittämisspolut:

Asuinkerrostalotonttien kaavavarannon riittävyys varmistetaan asuntomarkkinoiden toimivuuden kehittämiseksi.

Asuntotuotantoon soveltuvaa asemakaavavarantoa pidetään pitkäaikaisen asuntotuotannon tarpeen edellyttämällä tasolla.

Asemanseudut ja raidehankkeiden vaikutukset

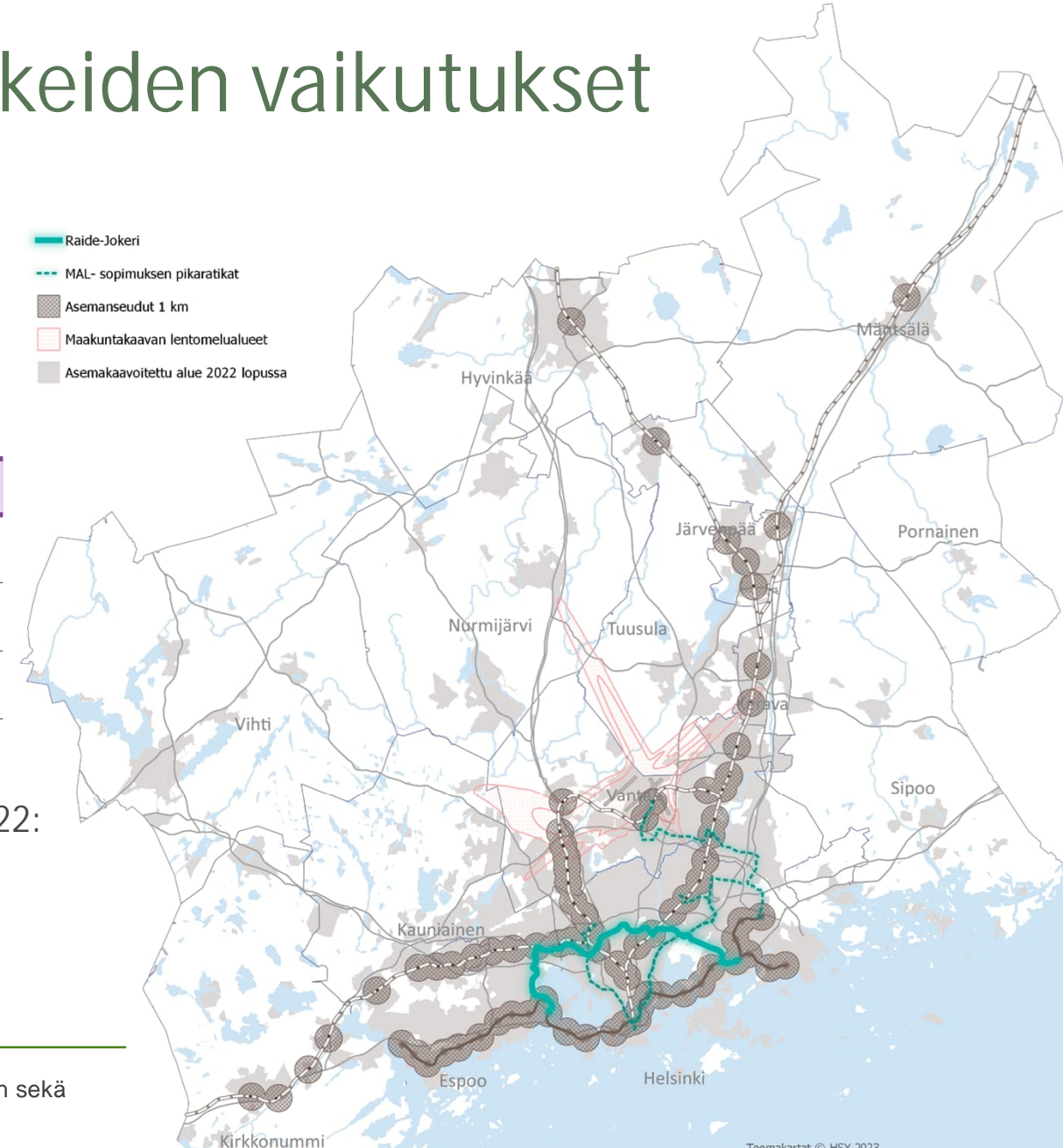
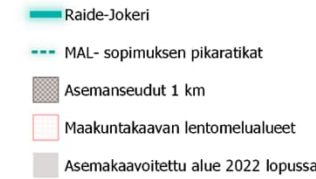
- Vuosina 2020-22 kilometrin etäisyydelle raideliikenteen nykyisistä asemista on valmistunut yli 31 000 asuntoa ja hyväksytty 2,35 milj. kerrosneliometriä asemakaavoja asumiseen.

Osuudet asuntotuotannosta ja kaavoituksesta asemanseduille 2020-2022

	600 m	800 m	1 km
Valmistuneet asunnot	35 %	44 %	55 %
Hyväksytty asumisen kerrosala	42 %	51 %	57 %
Voimaan tullut kerrosala	42 %	48 %	55 %

Raidejokerin varrelle (800 m etäisyydelle pysäkeistä) vuosina 2020-22:

- rakennettu lähes 5 000 asuntoa, joista Espoossa yli 3 000
- kaavoitettu 330 000 kerrosneliometriä asumista, josta Helsingissä lähes 230 000 k-m².

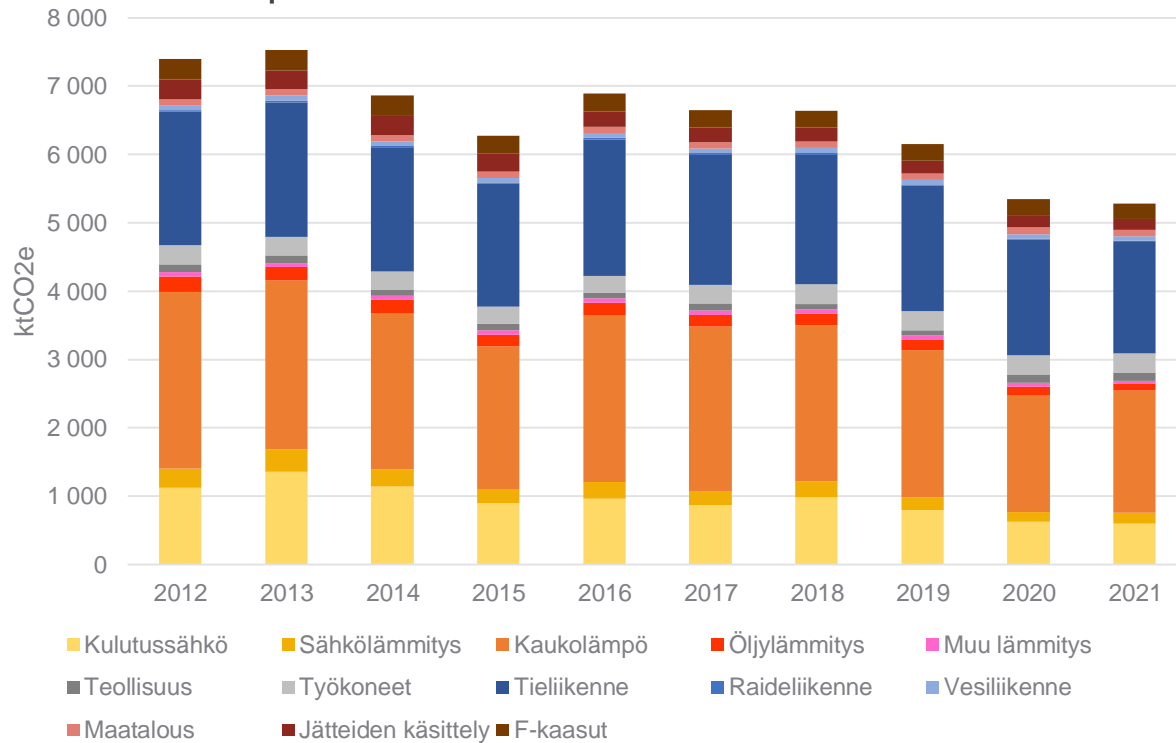

Sovittu kehittämisspolku: Erityisesti raideliikenteeseen ja muihin joukkoliikenteen runkolinjoihin sekä niiden aseisiin ja solmukohtiin tukeutuvien vyöhykkeiden maankäyttöä vahvistetaan.

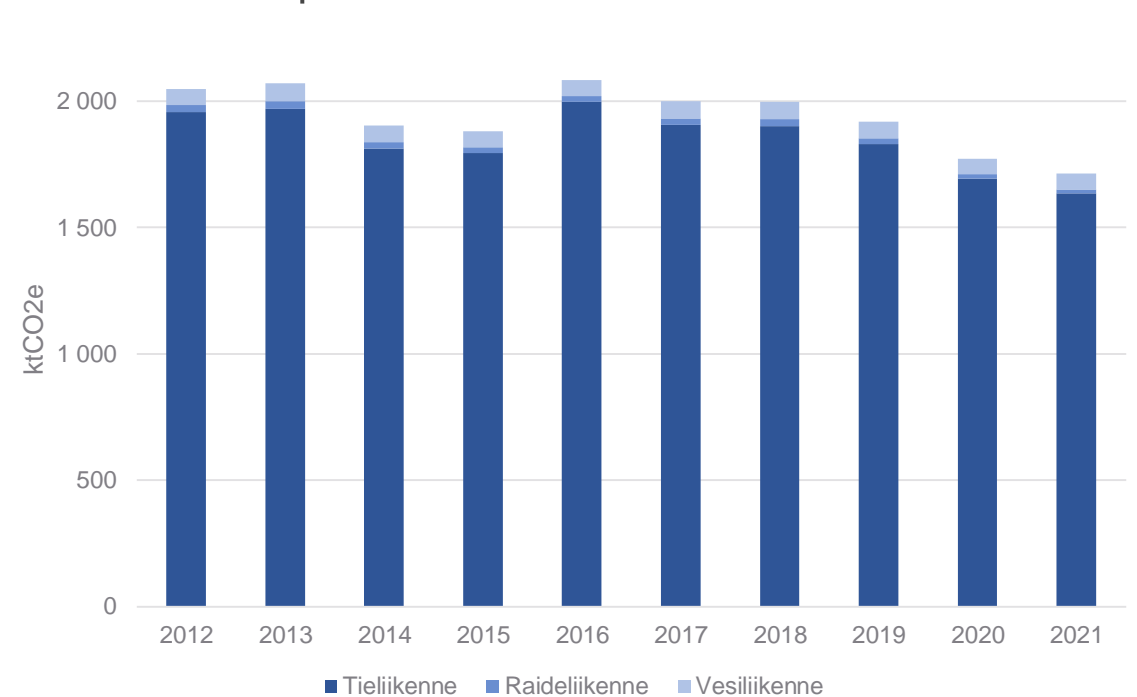
Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöt

- Helsingin seudun kuntien kasvihuonekaasupäästöt laskivat vuosina 2012-2021 29 %. Suhteellisesti eniten ovat laskeneet öljylämmityksen, sähkölämmityksen ja kulutussähkön päästöt. Myös jätteiden käsittelyn ja raideliikenteen päästöt ovat laskeneet reilusti.
- Liikenteen päästöt laskivat 20 %. Vuonna 2020 liikenteen päästöt laskivat mm. koronapandemian aiheuttamien liikkumismuutosten vuoksi. Vuosimuutos 2020-21 oli puolestaan maltillisempi. Päästöjen vähentämiseen on kiinnitettävä huomiota, jotta MAL-sopimuksen pohjalla olevat kansalliset ja kansainväliset päästötavoitteet voidaan saavuttaa Helsingin seudulla 2030 mennessä.

Kokonaispäästöt

Liikenteen päästöt

Lähde: Suomen ympäristökeskus 2023

(Alas 1.3. Hinku-laskenta ilman tuulivoimakompensaatiota)

Ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä.

Sovittu kehittämisspolku: Liikenteen päästöjen vähentämiseksi tehdään toimia, jotka vähentävät liikennesuoritteita ja edesauttavat siirtymää kokonaisuutena kestävämpään tapaan liikkua ja vapautua fossiilisista polttoaineista.

Kestävä ja vähähiilinen liikennejärjestelmä

Seurannassa tarkastellaan pääosin vuoden 2022 kehitystä, mutta mukana on myös kevään 2023 aikana tapahtunutta kehitystä

- Lähijunavarikot
- Espoon kaupunkirata
- Päärata Pasila-Riihimäki 2. vaihe
- Keravan liityntäpysäköinti
- Helsinki-Pasila
- Santarata
- Vihdintien pikaraitiotie
- Vantaan ratikka
- Viikin-Malmin pikaraitiotie
- Valtion avustukset
- Metron kapasiteetti
- KUHA-hankkeet
- Raskaan liikenteen palvelualueet
- Kävely ja pyöräily
- Ruuhkamaksut
- MAL-suunnittelu
- Taustajärjestelmäpohjainen lippu- ja maksujärjestelmä sekä matkaketjuysteistö
- Liikennepalveluja ja liikennejärjestelmän tilaa koskeva raportointi ja seurantatieto
- Reaaliaikainen matkustajainformaatio
- Automaation tiekartta

Lähijunavarikot

- Varikoiden toteuttajaksi on päätetty Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy. Se on laatinut varikkoselvityksen yhteistyössä kuntien kanssa. Selvitys valmistui 12/2022. Selvitys ei sisältänyt yksiselitteistä polkua jatkotoimenpiteistä. Vaikka HSL on lykännyt uuden junakaluston hankintaa, uudet varikot tarvitaan. Varikoiden tarpeen laukaisee uusi junakalustohankinta, HSL:n poistuminen Ilmalan varikolta tai Helsinki-Pasila-välin huoltoraiteiden käyttöönotto linjaliikenteelle liikennemäärien kasvun ja ratakapasiteetin loppumisen myötä.
- Selvitys ehdottaa uusien varikoiden toteuttamista sekä rantaradan että pääradan varteen. Ensi vaiheessa toteutettaisiin yksi varikko ja kaluston lisääntyessä toinen varikko. Jos Ilmalan varikosta luovutaan, tarvitaan kunnossapito- ja säilytysvarikko kehäradan varteen.
- Varikoiden sijoittumisesta ei ole päätöksiä. Tavoitteena on varikkoselvityksen pohjalta päättää tarvittavista varikoista. HSL ei voi käynnistää uuden junakaluston hankintaa, mikäli ei ole varmuutta varikkokapasiteetin (kunnossapito- ja säilytyskapasiteetin) riittävydestä. Ilmalan varikon säilytyskapasiteetti ei mahdollista junakalustohankinnan käynnistämistä.
- Kaavatilanne
 - Rantarata: Kaikki sijaintivaihtoehdot edellyttävät osayleiskaavoitusta ja asemakaavoitusta. KHO vahvisti Helsingin seutua koskevan vaihemaakuntakaavan 13.3.2023, Rantaradan varikkovaraukset säilyvät.
 - Kehärata: Vantaan uusi yleiskaava ei varaa suoraan varikolle sijaintia Kehäradan varrelta. Varikon tarve on kuitenkin tiedostettu ja sen kaavoittaminen (osayleiskaava), sitten kun riittävät suunnitelmat sen tarpeesta ja aikataulusta ovat olemassa, voidaan käynnistää.
 - Päärata: Uusimaa-kaava 2050:ssä on kohdemerkintä raskaan raideliikenteen varikolle. Keravan yleiskaava 2035:ssä Jäspilä alue on teollisuus- ja varastoaluetta, jolle saa sijoittaa logistiikka- ja varikkotoimintoja. Alue on asemakaavoitettu rautatiealueeksi.
- Lisätietoja aikataulusta
 - MAL 2023 –suunnitelmaan pyritään kuvaamaan selkeä polku varikkokokonaisuuden etenemisestä.
 - Kun sijoittumistarveratkaisut on tehty, hanke edellyttää ripeää kaavoitusta ja tarkempaa suunnittelua rakentamisen käynnistämiseksi.

Sovittu toimenpide: 4.1

Kunnat ja HSL ratkaisevat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarvittavien lähijunaliikenteen uusien varikoiden sijoittumisen Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa ja laativat tarvittaville selvityksille ja toteuttamiselle uusien junien hankintatarpeen huomioonottavan aikataulun.

Kunnat laativat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarpeelliset suunnitelmat varikoiden toteuttamiseksi sekä ratkaisevat varikoiden toteuttajan, suunnittelijan, rakentajan ja omistuksellisen rakenteen.

Sijaintikunnat laativat varikoiden vaatimat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat. Väylävirasto osallistuu suunnitteluun erityisesti siltä osin, kuin varikot edellyttävät toimia valtion väyläverkkoon.

Valtio osallistuu sopimuskaudella lähiliikenteen varikoiden suunnittelun kustannuksiin 30%:n, kuitenkin enintään 3 miljoonan euron osuudella. Valtio voi osoittaa maa-alueitaan varikoiden tarpeisiin ja kannustaa maa-alueita omistavia yhtiöitä hyvään yhteistyöhön kaupunkien kanssa. Kuntien rahoitusosuus varikoiden suunnittelusta on 70 %.

Valtio ratkaisee pidemmän aikavälin toimenpiteensä lähijunaliikenteen varikoiden toteutukseen seuraavan MAL-sopimuksen tai varikoiden rakentamispäätöksen yhteydessä. Tehokkaan lähijunaliikenteen liikennöinnin mahdollistavan varikkokokonaisuuden suunnittelun eteneminen on edellytyksenä kohdassa 4.2 mainituille valtion panostuksille.

Espoon kaupunkirata

Hankkeen eteneminen:

- Radan rakentamissuunnittelu on käynnissä.
- Rakentaminen käynnistyy v. 2023 toisella vuosipuoliskolla.
- Hankkeen rakennussuunnitteluun on myönnetty CEF-rahoitusta max. 11 milj. euroa.
- Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet 5-10 M€ (mm. Leppävaaran länsipuolen vaihteet) on esitetty MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksessa toteutettavaksi kaudella 2024–2027.
- Rataa operoidaan alkuun sillä junamäärällä mitä tällä hetkellä on, koska junavarikoiden etenemisessä on haasteita.
- Baanan rakentamissuunnittelu on käynnissä ja toteutetaan kaupunkiradan urakoiden yhteydessä ratahankkeen aikataululla.
- Rakentamisen on tarkoitus alkaa 2023 loppuvuodesta ja jatkuu arviolta vuoteen 2027.
- Hankkeen rakentamiskustannukset ovat nousseet MAL-sopimuksessa sovitusta kustannusarviosta. Espoo ja Kauniainen ovat osaltaan päättäneet hankkeen lisärahoituksesta keväällä 2023, valtio ei ole vielä päättänyt osaltaan.

Kustannusjakosopimus ja päätöksenteko:

- 14.1.2021 allekirjoitetussa toteutussovituksessa on määritetty kustannusvastuut. Kustannusjako on seuraava: Väylävirasto 50 %, Espoo 40 % ja Kauniainen 10 %.

Lisätietoja aikataulusta:

- Rakentaminen käynnistyy vuonna 2023. Hanke valmistuu arviolta vuonna 2028.

Lähteet ja linkit:

<https://vayla.fi/espoonkaupunkirata> <https://www.facebook.com/espoonkaupunkirata>

Sovittu toimenpide: 4.2

Valtio käynnistää Espoon kaupunkiradan Leppävaara-Kauklahti toteuttamisen ratasuunnitelman mukaisesti. Valtion rahoitusosuus hankkeen toteuttamiskustannuksista on 50 %, enintään kuitenkin 137,5 miljoonaa euroa. Kuntien rahoitusosuus hankkeen toteuttamiskustannuksista on 50 %, enintään kuitenkin 137,5 miljoonaa euroa. Toteutus päätöksen yhteydessä valtio ja kunnat tekevät kustannustenjakosopimuksen.

Päärata Pasila–Riihimäki 2. vaihe

Hankkeen tiedot

- Hankkeen ratasuunnitelmat on lainvoimaisia.
- Kytömaa–Ainola-välin rakentaminen on käynnissä.
- Rakentamissuunnittelu Kytömaa–Jokela on käynnistymässä alkuvuodesta 2023.
- Hankkeelle myönnettyyn rahoitukseen sisältyy valtion osuus Keravan liityntäpysäköintilaitoksesta.
- Hankkeelle on myönnetty 6,5 milj. euroa CEF-rahoitusta.

Lähteet ja linkit:

- vayla.fi/helsinki-riihimaki

Keravan liityntäpysäköinti

Hankkeen tiedot

- Hankkeelle on myönnetty rahoitus Pasila–Riihimäki 2. vaiheen yhteydessä.
- Hanke on viivästynyt, koska alueen asemakaavoitus keskeytettiin ja asemanseudulle laadittiin v. 2021 arkkitehtikilpailu. Kilpailualueeseen kuului myös liityntäpysäköintilaitos. Asemakaavoitusprosessi jatkuu.
- Keravan kaupungin tavoite on, että Keravan asemanseudun asemakaavamuutos valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Lisätietoa aikataulusta:

- Liityntäpysäköinnin toteutus voisi alkaa 2025-2026 aikana.

Sovittu toimenpide: 4.4

Valtio ja kunnat käynnistävät yhdessä **Keravan liityntäpysäköinnin toteutuksen**. Keravan liityntäpysäköinnin kehittämisestä ja kustannusjaosta kuntien ja valtion välillä sovitaan erillisillä sopimuksilla. Valtion kustannusosuus sisältyy Pasila-Riihimäki 2. vaiheen toteutukseen

Helsinki–Pasila -kapasiteettiselvitys

Liikennöintimallin päivitys

- Selvityksen laati Väylävirasto (2/3) ja HSL (1/3).
- Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin liikennöintimallin päivitys ja sitten ratakapasiteetin ja liikennekysynnän selvittäminen. Työssä on huomioitu tulevaisuuden raideliikenteen kasvutarpeet, sekä Helsingin seudun että valtakunnalliset tarpeet (mm. nopeat yhteydet, lentorata).
- Toimintaympäristön muutoksissa huomioitiin uudet varikot (huoltoraiteiden käyttömahdollisuus), digirata, aseman toimintamallien muutosmahdollisuudet, vaihteistomuutokset, ratakapasiteettia arvioitu sekä Pisan kanssa että ilman Pisaraa.
- Selvityksen perusteella ennustettu liikenne pystytään hoitamaan tulevaisuudessakin, kun pienet infrastruktuurin kehittämistoimet mm. uudet vaihdeyhteydet ja digirata sekä uudet lähiliikenteen varikot on toteutettu. Nämä toimet on sisällytetty MAL 2023 -suunnitelmaluonnokseen.

Ratasuunnitelma ja muut toimenpiteet

- Pisan ratasuunnitelmaa on jatkettu vuoden 2025 loppuun.
- Työn aikana tunnistetuista jakoselvitystarpeista Lentoradan erkanemiskohta Pasilassa -selvitys on valmistunut 12/2022.
- Keravan kapasiteettiselvitys on käynnissä ja valmistuu kevään 2023 aikana.
- Mahdollisesti syksyllä 2023 käynnistetään vielä laajemmat häiriösimuloinnit ja Helsingin ratapihan länsipuolen tarkemmat infratarkastelut.

Lisätietoa aikataulusta:

- Selvitys on valmistunut. Selvitys löytyy osoitteesta <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-017-3>

Sovittu toimenpide: 4.5.1 ja 4.5.2

Helsinki-Pasila-välin ratakapasiteetin lisäämiseen valmistaudutaan:

4.5.1 Päivitetään Helsinkiin suuntautuvan junatarjonnan merkittävän kasvattamisen mahdollistava liikennöintimalli muun muassa Pisara+ -selvityksen (2019), Lähijunaliikennealueen varikkoselvityksen (2020) ja Digirata-selvityksen (2020) sekä muiden Pasila-Helsinki-välin rautatieinfrastruktuurin kehittämistä ja kapasiteetin kasvattamista koskevien selvitysten (esimerkiksi hankeyhtiöiden suunnittelu, Lentorata, itäisen suunnan raideyhteys) tulosten pohjalta ja kuvataan liikenteen kehittämisen sekä kansantalouden kannalta tehokkain ja parhaan kokonaishyödyn tuova malli. Selvitys laaditaan valtion johdolla yhteistyössä HSL:n ja kuntien kanssa. Selvityksen kustannuksista sovitaan valtion ja HSL:n kesken erikseen.

4.5.2 Käynnistetään tarvittavien ratasuunnitelmien laatiminen ja muiden toimenpiteiden toteutus Pisara+ -selvityksen mukaisen sekä kohdan 4.5.1 selvityksen johtopäätösten edistämiseksi. Pisara+ -toimenpidepaketin 28 edistämisen edellytys on, että lähijunaliikenteen varikoiden edistäminen etenee kohdassa 4.1 kuvatulla tavalla ja kestävän liikennöintimallin kannalta tarvittavista lähijunaliikenteen varikoista on tehty rakentamispäätös.

Santarata

Hankkeen tiedot

- Vantaan kaupunki laati selvityksen Santaradan ja siihen liittyvän Hakkilan kunnossapitovarikkoalueen korvaamisen mahdollistavista sijainneista. Työn tuloksena ei löytynyt korvaavaa paikkaa, mutta Vantaa selvittää edelleen uusia sijainteja. Mahdollinen uusi paikka on Koivukylän eteläpuolella Hosantien päässä.
- Väylävirasto selvittää koko Etelä-Suomen alueella kunnossapidon ja mm. sepelinlastauksen tarpeita. Selvityksen perusteella pääkaupunkiseudulle tarvitaan edelleen pääradan läheisyyteen kunnossapidon varikko.
- MAL 2023 –suunnitelmaluonnoksen toimenpiteissä on esitetty pistoraitteen rakentamista pääradalta Hiekkaharju-Koivukylä-väliltä Hosantielle perustettavalle ratasepelin kuormauspaikalle.
- Santaradan nykyinen sijainti aiheuttaa merkittäviä ongelmia Vantaan ratikan ja sen ympärille rakentuvan maankäytön ja asumisen suunnittelulle.

Sovittu toimenpide: 4.6

Väylävirasto laatii selvityksen Santaradan siirtämisestä valtion rataverkolla ja sen nykyisistä aluevarauksista luopumisesta. Kunnat tarjoavat Santaradalle vaihtoehtoisen, pääkaupunkiseudun junaliikenteen tehokasta kunnossapidon toteuttamista vastaavan paikan. Santaradan siirrolla mahdollistetaan pikaraitiotien rakentaminen ja maankäytön kehittäminen sen nykyisellä alueella.

Vihdintien pikaraitiotie

Tiedot hankkeen tilanteesta

- Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman 20.1.2021. Raitiotien ja sen edellyttämän katuinfrastruktuurin kokonaiskustannusarvio on 160 miljoonaa euroa. Suunnitelma käsittää Vihdintien pikaraitiotien sekä läntisen kantakaupungin raitiotiet.
- Vuoden 2023 aikana laaditaan hankesuunnitelma, jossa määritellään mm. hankkeen toteutustapa, aikataulu ja vaiheistus sekä täydennetään vaikutusten arviointia.
- Valtionavustushakemus on tehty huhtikuussa 2022.
- Vuoden 2023 TA:ssa on päätetty toteutusrahoitus 105 milj. euroa hankekokonaisuudelle Länsi-Helsingin raitiotiet (ml. Vihdintien pikaraitiotie) sekä muut kestävästä liikennettä edistävät hankkeet. Kustannusten tulee olla valtionavustuskelpoisia ja ne ovat korkeintaan 30 % kokonaiskustannuksista. Neuvottelut Traficom ja Helsingin kaupungin välillä hankekokonaisuuden valtionavustuskelpoisista kohteista ovat käynnissä ja päätökset tehdään neuvottelujen pohjalta.

Lisätietoa aikataulusta:

- Hankesuunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana.
- Hanke käynnistetään vuonna 2024 ja tavoitteena on rakentamisen aloitus vuodesta 2026 alkaen.

Linkit:

Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelma:

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-11-20.pdf>

Sovitut toimenpiteet:

5

Kunnat jatkavat MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyn seudullisen pikaraitioteiden verkoston suunnittelua. Kunnat edistävät seuraavien pikaraitiotiehankkeiden toteuttamista, ja rahoittavat 70 % niiden kokonaistoteutuskustannuksista. Valtio osallistuu sopimuksessa määritettyjen hankkeiden rahoitukseen 30 % osuudella kohtien 5.1.-5.3 mukaisesti. Valtio linjaa pidemmän aikavälin osallistumisensa periaatteet hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen seuraavien MAL-sopimusten yhteydessä tai kaupunkien tehtyä rakentamispäätöksen.

5.1

Valtio osoittaa Vihdintien pikaraitiotien (ns. Länsi-Helsingin raitiotiet) yleissuunnitelmaluonnoksen mukaisen hankekokonaisuuden toteuttamiseen (sis. suunnittelun ja rakentamisen) ja siihen sekä muihin kestävästä liikkumista edistäviin hankkeisiin liittyviin kustannuksiin 105 miljoonaa euroa. Rahoituksen edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen, joka on vähintään yleissuunnitelmaluonnoksen hyöty-kustannus -laskelman mukainen tai sitä kannattavampi. Helsinki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen syksyllä 2020. Valtio ja Helsingin kaupunki sopivat erikseen rahoituksen kohdentumisen yksityiskohdista ja rahoituksen aikataulusta.

Vantaan ratikka

Hankkeen eteneminen

- Hankearvioinnin viimeistely on käynnissä, sisältää laajan vaikutustenarvioinnin
- Kalustohankinnan valmistelu ja varikon hankesuunnitelma käynnissä Kaupunkiliikenne Oy:llä
- Katusuunnittelu ja eräiden osuuksien rakennussuunnittelu etenevät aikataulussa.
- Kaavarunko hyväksyttiin lautakunnassa ja kaupunginhallituksessa alkuvuodesta 2023. Kaupunginvaltuusto päättää hyväksymisestä yhtä aikaa ratikan rakentamisen kanssa.
- Asemakaavat etenevät suunnitellusti. Uudenmaan ELY ja Vantaan kaupunki tekevät yhteistyötä väylien vaihtopysäkkien suunnittelemisessa.
- Vantaan kaupunki teki hankkeesta ehdollisen toteutuspäätöksen 5/2023.
- Kustannusarvio on maaliskuussa 2023 tarkentunut 606 miljoonaan euroon.
- Traficom on myöntänyt Vantaan kaupungille yhteensä 5 950 029 euroa raitiotien suunnitteluun vuosien 2020–2022 aikana. Helsingin kaupungin osuus Vantaan ratikan suunnittelun valtionavustuksesta on 149 971 euroa, jota Helsinki ei toistaiseksi ole hakenut.

Linkit lisätietoihin:

<https://www.vantaa.fi/ratikka>

Sovittu toimenpide: 5.2

Mellunmäki-Tikkurila-Aviapolis-Lentoasema (ns. Vantaan ratikka): Vantaa jatkaa hankkeen suunnittelua päätöstensä mukaisesti ja valtio osallistuu hankkeen suunnittelukustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 6,1 miljoonalla eurolla. Rakentamisen arvioidaan alkavan vuonna 2024. Hankkeen kustannusarvio keväällä 2020 on 393 miljoonaa euroa. Valtio tekee päätöksen osallistumisesta Vantaan pikaraitiotien rakentamiseen Vantaan kaupungin tehtyä päätöksen hankkeen toteutuksesta seuraavan MAL-sopimuksen yhteydessä.

Viikin-Malmin pikaraitiotie

Tiedot hankkeen etenemisestä

- Viikin-Malmin pikaraitiotiestä valmistui yleissuunnitelma kesällä 2021, mutta siinä tunnistettiin jatkosuunnittelun tarpeita ennen päätöksentekoon viemistä.
- Suunnittelu jatkuu raitiotien linjauksen, laajuuden ja vaiheistuksen sekä vaikutusten arvioinnin osalta, tavoitteena päätöksenteko 2023 lopulla.
- 2022 talvella on käynnistynyt Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava, jossa tarkastellaan myös Viikin-Malmin pikaraitiotien linjausta Koskelan varikon ja Viikin välillä Lahdenväylän läheisyydessä.
- Helsingin tavoitteena on toteuttaminen 2028–2032. Tämä tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Sovittu toimenpide: 5.3

Viikin-Malmin pikaraitiotie Hankkeen yleissuunnittelu on Helsingin toimesta käynnissä ja suunnittelun ensimmäinen vaihe päättyi keväällä 2021. Valtio osallistuu yleissuunnittelun kustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 7,5 miljoonalla eurolla.

Valtion avustukset

- joukkoliikenne, ilmastoperusteinen, digitalisaatio

Traficom on myöntänyt MAL-sopimukseen sidotun perusrahoituksen ja ilmastoperusteisen rahoituksen sopimuksen mukaisina. Tämän lisäksi HSL on saanut lisävaltionavustusta harkinnanvaraisista osuuksista

- Traficom on 21.9.2022 tehdyllä päätöksellä myöntänyt valtionavustusta HSL:lle vuodelle 2022 yhteensä 65,814 M€ jakautuen seuraavasti (TRAFICOM/284571/05.03.162.00/2022):
 - perusrahoitus 6,062 M€
 - ilmastoperusteiset toimenpiteet, MAL-sopimuksien osuus 3,5 M€
 - ilmastoperusteiset toimenpiteet: puhtaiden käyttövoimien ja kaluston edistäminen 6,679 M€
 - ilmastoperusteiset toimenpiteet: joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistävät hankkeet 0,34 M€
 - koronatuki ja nousseet liikennöintikustannukset 49,233 M€
- Digitalisaatiohankkeisiin 2022-2023 on myönnetty valtionavustusta Traficomien päätöksillä 21.9.2022 seuraavasti:
 - Lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen yhdessä Tampereen ja Oulun kanssa 4,75 M€ (TRAFICOM/41488/05.03.162.00/2022)
 - Joukkoliikennerekisterin kokonaisuudistus (JORE 4) 0,918 M€ (TRAFICOM/41503/05.03.162.00/2022)
- Traficom myöntää valtionavustukset lain liikenteen palveluista 173-175§ sekä valtioneuvoston asetuksen liikenteen palvelujen valtionavustuksista (509/2018) mukaan. Lisäksi valtionavustusten myöntämistä ohjaa valtion talousarviot.

Sovittu toimenpide: 6

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Valtion avustukset / Traficom (joukkoliikenne, ilmasto, digitalisaatio)

Rahoitus 2022	Haettu	Myönnetty	Vastaava HSL:n oma rahoitusosuus
Perusrahoitus	8,0 M€	6,062 M€	Liikennepalvelujen oma rahoitusosuus 363,421 M€
Korona ja kustannusnousu	79,6 M€	49,233 M€	HSL:n lipputulomenetykset 73,332 M€
Ilmastoperusteinen	6,0 M€ / MAL-sopimus 0,565 M€ / hankkeet	3,5 M€ / MAL-sopimus 0,34 M€ / hankkeet 6,68 M€ / puhtaat käyttövoimat	Päästöttömän liikenteen operointikustannukset 213,953 M€ Sähköbussit 27,7 M€, juna 77,3 M€, Metro 47,3 M€, Raitio 54,7 M€, ympäristöbonukset 1,4 M€, latausinfra 1,6 M€
Digihankkeet	4,75 M€ / yhteishanke 0,92 M€ / oma hanke	4,75 M€ / yhteishanke 0,92 M€ / oma hanke	Maksatushakemusprosessi vielä kesken ja vuodelle 2022 haettava tukisumma on vielä avoinna

Sovittu toimenpide: 6

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Valtion avustukset / Traficom (joukkoliikenne, ilmasto, digitalisaatio), myönnettyjen avustusten kertymä kaudelta 2020-22 (M€)

	2020	2021	2022	Yhteensä (M€)
Perusrahoitus	4.825	4.850	6.062	15.737
Korona ja kustannusnousu		86.660	49.233	135.893
Ilmastoperusteinen	3.500	7.088	10.519	21.107
Digihankkeet (2020-21, 2022)	0.670		0.918	1.588
Yhteensä 2020-2022	8.995	98.598	66.732	174.325
Yhteensä 2020-2022 (pl. Korona ja kustannusnousu)	8.995	11.938	17.499	38.432

HSL:n hankkeet
(Ei sisällä yhteishankkeita Tampereen ja Oulun kanssa)

Sovittu toimenpide: 6

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Valtion avustukset / ELY

- Uudenmaan ELY-keskus myöntää liikkumisen palveluiden valtionavustukset toimivalta-alueensa kunnille.
- Valtionavustusta myönnetään palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen ostoihin ja julkisen palvelun velvoitteista maksettavaan korvaukseen (lipputuki) sekä liikenteen palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja kokeiluhankkeisiin.

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS (ELY-KESKUS)				
Liikenne ja infrastruktuuri				
	Esitetään myönnettäväksi 2022			
	PSA-liikenteen ostot	Hintavelvoitteen korvaaminen	Kehittäminen ja suunnittelu	Esitetään myönnettäväksi
ELY YHTEENSÄ	976 181,09	264 300,22	14 000,00	1 254 481,31
Hyvinkää	421 600,00	0,00	0,00	421 600,00
Järvenpää	271 250,00	79 200,00	14 000,00	364 450,00
Mäntsälä	30 395,09	23 100,22	0,00	53 495,31
Nurmijärvi	0,00	126 000,00	0,00	126 000,00
Pornainen	4 320,00	3 600,00	0,00	7 920,00
Vihti	248 616,00	32 400,00	0,00	281 016,00
Huom. Lopulliset maksettavat summat määräytyvät toteutuneiden kustannusten mukaan 31.5.				

Sovittu toimenpide: 6.0

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Metron kapasiteetti

Tiedot hankkeesta

- Metron nykyinen kulunvalvonta on tulossa elinkaarensa päähän ja liikennöinnin varmistaminen jatkossakin edellyttää uutta kulunvalvontajärjestelmää. Kulunvalvonnalla tähdätään myös kapasiteetin kasvattamisen mahdollistaviin ratkaisuihin. Hanke on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäinen kattaa kulunvalvonnan uudistamisen mahdollistaen kapasiteetin merkittävän kasvattamisen. Ensimmäisen osan kustannusarvio on n. 115 M€ elokuun 2022 hintatasossa. Hankesuunnitelma on hyväksytty Helsingin ja Espoon kaupungeissa. Valtio voi nyt sovitusti arvioida metron kehittämishanketta kokonaisuutena.
- Hankkeen keskeinen osa on junakulunvalvontajärjestelmän uusinta, joka toteutetaan vuoteen 2030 mennessä. Hanke lisää metron matkustajakapasiteettia 25% nykyiseen verrattuna, mikä suuruusluokaltaan vastaa yhtä moottoritiekaistaa. Hankkeeseen liittyvien hankintojen valmistelu on toteutettu vuoden 2022 aikana. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 115 M€. Hankkeen kustannukset jaetaan Helsingin ja Espoon erillisessä sopimuksessa sovittavalla tavalla. Alustavasti kustannukset tulisivat jakautumaan siten, että Helsingin osuus on n. 68% ja Espoon osuus n. 32%. Kustannusjako tulee täsmentymään hankintojen valmistumisen myötä.
- Metron Länsipään kapasiteetin lisäratkaisusta on valmistunut hankesuunnitelma vuoden 2022 aikana. Hankesuunnitellussa tarkennettiin Kivenlahden aseman ohittamisen mahdollistavaa käänöraideratkaisua, linjaraidetta länteen sekä varautumista Kirkkonummen linjaan. Tämän toimenpiteen kustannusarvio on 100 M€, josta 1 M€ on kauden 2020-2023 kustannus.
- Metron kapasiteetin nostotyön pienempiä toimenpiteitä (matkustajien ohjaus, aikataulut, toimintamallit) viedään parhaillaan käytäntöön. Näiden toimenpiteiden kustannukset ovat alhaisia.

Sovittu toimenpide: 7.

Helsinki ja Espoo suunnittelevat ja valmistelevat yhdessä HSL:n kanssa metron kapasiteetin nostohankkeen, ja toteuttavat hankinnan vuosina 2024-2030 suoritettavaan automaatiohankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kyetä vastaamaan seudun kasvuun ja metron kasvavaan matkustajamäärään nykykapasiteetin loppuessa vuoteen 2030 mennessä. Hankkeen alustava kokonaiskustannusarvio on 341 M€, josta 6 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Metron länsipään liikennejärjestelyt tulevat vaatimaan kasvavien liikennemäärien vuoksi muutoksia. Metron länsipään kapasiteetin lisäratkaisun kustannusarvio on 100 M€, josta 10 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Valtio arvioi metron kehittämishankkeita kokonaisuutena suunnittelun ja kustannusarvioiden tarkentuessa. Kustannusten jaosta valtion ja kuntien välillä sovitaan tarvittaessa erikseen.

KUHA-hankkeet, yleiskuvaus

- KUHA-hankkeet etenevät osittain sovitun mukaisesti sekä KUUMA-seudulla että Espoossa.
- KUUMA-seudun KUHA-hankkeista (22 nimettyä hanketta) on valmistunut kahdeksan ja kahdeksan arvioidaan valmistuvan tai käynnistyvän vuonna 2023. Valtion rahoitus (15 M€) sekä kustannusjako valtion ja kuntien välillä (50/50) näyttävät toteutuvan kaudella sovitusti.
- Espoon kaupunkiradan baana toteutetaan radan rakentamisen yhteydessä, rakentamissuunnittelu on käynnissä. Mt 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulun rakentaminen toteutuu aikaisintaan 2025.

Sovittu toimenpide: 8.

Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

KUHA-hankkeet – Espoo

- Valtion KUHA-rahoituksesta käytetään 10 M€ Espoon kaupunkiradan viereen rakennettavan laadukkaan pyöräilyn laatukäytävän, baanarakentamiseen. Rakentaminen kaupunkiradan toteuttamisen yhteydessä.
 - Ensimmäiset työt alkanevat loppuvuodesta 2023 osana kaupunkirata-hanketta.
- Valtiolta 5 M€ seuraaviin tieverkon hankkeisiin
 - Mt 120 Vihdintien Kortesmäen alikulku 1,4 M€: Hankkeen rakentaminen käynnistynyt 4/2023.
 - Mt 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku 2,3 M€: Tiesuunnitelman laadinta alkanut 4/2023, rakentaminen aikaisintaan 2025.
 - Mt 1324 Lahnuksentien kevyen liikenteen väylän rakentamissuunnittelu 0,2 M€: Tiesuunnitelma hyväksymisprosessissa, rakennussuunnitelman laadinta käynnissä.
 - Pienet hankekorihankkeet etenevät (kevaripäällystyksset, litu-toimet, jkl-infra, mm. Vt1 Espoontie ramppivalot) 1,1 M€.
- Espoon rahoitus baanakokonaisuuteen on 12,6 M€ ja muihin hankkeisiin 2,4 M€.

Sovittu toimenpide: 8.

Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

KUHA-hankkeet – KUUMA-seutu

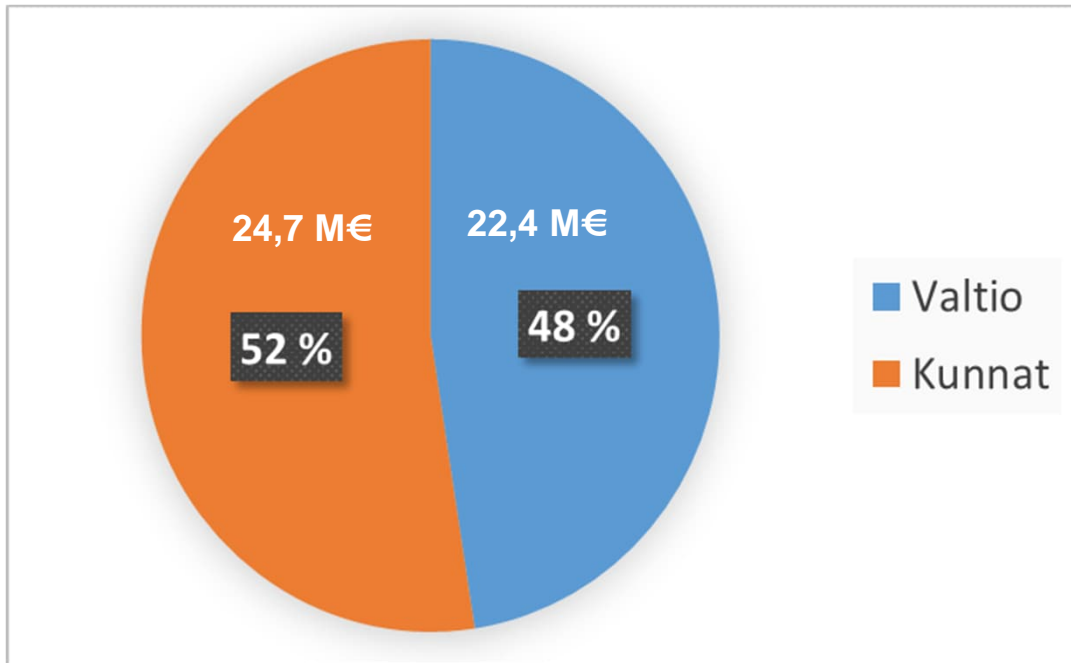
- Valmistuneet hankkeet:
 - Mäntsälän rautatieaseman autojen liityntäpysäköinti
 - Kt 50 Kehä III, Kt 51-Mankki, valaistuksen rakentaminen, Kirkkonummi
 - Mt 1494 jalankulku- ja pyörätie välille Vähä-Laukkosentie – Porvoontie, Pornainen
 - Klaukkalantien katuosuuden jalankulku- ja pyörätie välille Kirkkotie-Klaukkalan ohikulkutien risteys, Nurmijärvi
 - Vt 2/ mt 1224 alikulku, Vihti
- Vuonna 2023 käynnistyvät ja/tai valmistuvat hankkeet:
 - Ainolan liityntäpysäköinti, itäpuolen rakenteellinen autojen pysäköinti, Järvenpää
 - Kt 45 / Mt 145, Tuusula, 0+ -toimenpiteet, kiertoliittymän parantaminen, Tuusula
 - Jalankulku- ja pyöräilyväylä välille mt 140 - Sepänmäki/Hirvihaaran koulu (I.osa), Mäntsälä
 - Mt 110 Turuntien jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Soidentaatie–Haapapurontie–Kolmirannantie, Kirkkonummi
 - Mt 132 Klaukkalantien-Lopentien jalankulku- ja pyörätie välille Klaukkalan ohikulkutien risteys-mt 1322 Nummenpääntie, Nurmijärvi
 - Mt 120 Vihdintien Kortesmäen alikulku, Espoo
 - Pysäkkien laadun parantaminen tieverkolla KUUMA-kunnissa
 - Pyöräilyn pääverkon parantamistoimet KUUMA-kunnissa
 - Liikenneturvallisuuden pienet toimet KUUMA-kunnissa
 - Esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä KUUMA-kunnissa.

Sovittu toimenpide: 8.

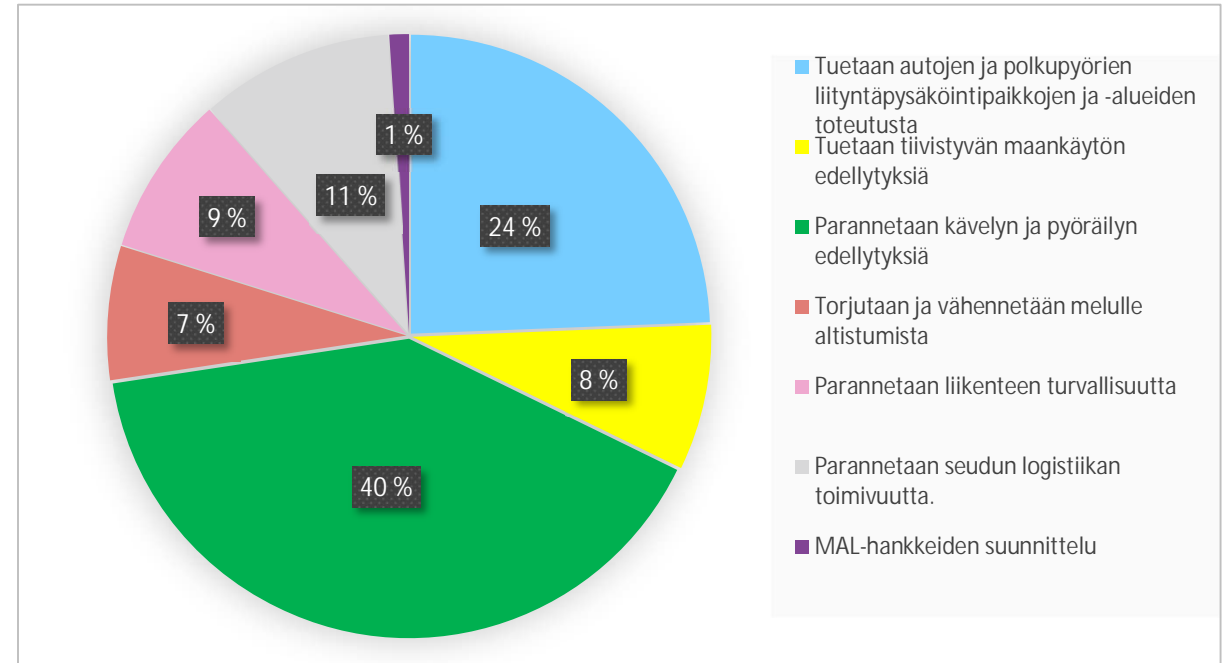
Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

8. KUHA-hankkeet – KUUMA-seutu

Ohjelman mukainen kustannusjako

Ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettavat hankkeet teemoittain

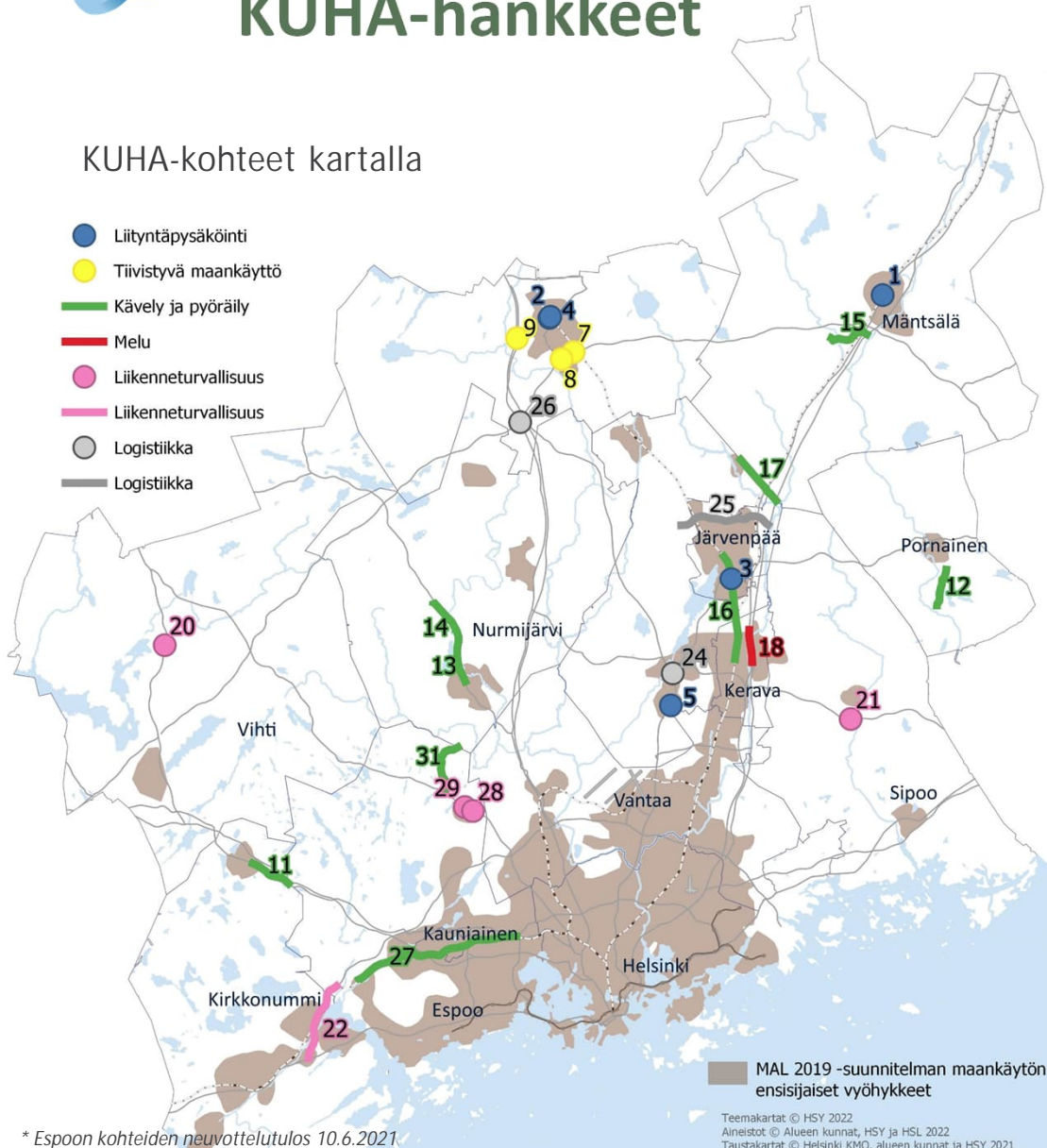
- KUUMA-seutua koskevan ohjelman kokonaislaajuus on noin 47,0 M€, josta valtion rahoitus noin 22,4 M€ ja kuntien rahoitus noin 24,7 M€.
- Alustavien tietojen mukaan KUUMA-seutua koskevasta ohjelmasta toteutuu hankkeita 36 miljoonan euron edestä. Valtion rahoitusosuus näistä on 47 % (17 miljoonaa euroa).

Sopimuskauden 2020-2023 KUHA-hankkeet

KUHA-kohteet kartalla

- Liityntäpysäköinti
- Tiivistävä maankäyttö
- Kävely ja pyöräily
- Melu
- Liikenneturvallisuus
- Liikenneturvallisuus
- Logistiikka
- Logistiikka

Liityntäpysäköinnin KUHA-kohteet

	Kunta/Kunnat	Tilanne
1 Mäntsälän rautatieaseman autojen liityntäpysäköinti	Mäntsälä	Valmis
2 Hyvinkään rautatieaseman autojen liityntäpysäköinnin kehittäminen	Hyvinkää	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
3 Ainolan liityntäpysäköinti, itäpuolen rakenteellinen autojen pysäköinti	Järvenpää	Valmistunee 2023
4 Hyvinkään rautatieaseman liityntäpyöräpysäköinnin kehittäminen	Hyvinkää	Valmistelussa
5 KT 45, Riihikallion bussipysäkki, pyörien liityntäpysäköinti	Tuusula	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan

Tiivistyvän maankäytön KUHA-kohteet

6 Pysäkkien laadun parantaminen tieverkolla KUUMA-kunnissa (ei kartalla)	KUUMA-kunnat	Valmistuvat 2023
7 VT 25 ja MT 1421 ramppi	Hyvinkää	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
8 VT 25 ja Kalevankadun liittymä	Hyvinkää	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
9 VT 3 Hyvinkään etelä pikavuoropysäkit	Hyvinkää	Ei toteuteta

Kävelyn ja pyöräilyn KUHA-kohteet

10 Pyöräilyn pääverkon parantamistoimet KUUMA-kunnissa (ei kartalla)	KUUMA-kunnat	Valmistuvat 2023
11 MT 110 Turuntien jalankulku- ja pyöräilyväylä	Kirkkonummi	Rakentaminen alkaa 2023?
12 MT 1494 jalankulku- ja pyörätie	Pornainen	Valmis
13 Klaukkalantien katuosuuden jalankulku- ja pyörätie	Nurmijärvi	Valmis
14 MT 132 Klaukkalantien-Lopentien jalankulku- ja pyörätie	Nurmijärvi	Rakenteilla 2022-2024
15 Jalankulku- ja pyöräilyväylä välille MT 140 - Sepänmäki/Hirvihaaran koulu	Mäntsälä	Rakentaminen 2022-23, II osa siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
16 Keravan ja Järvenpään välinen jalankulku- ja pyöräilyväylä radan varteen	Järvenpää, Kerava, Tuusula	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
17 MT 11671 Linjatien jkp-tie	Järvenpää, Mäntsälä, Tuusula	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
27 Rantaradan baana Leppävaara-Kauklahti (Espoon osuudet)*	Espoo	Rakenteilla 2023-, Kauniaisten osuus seuraavalle kaudelle
31 Mt 1324 Lahnuksentien kevyen liikenteen väylän rakentamissuunnittelu	Espoo (ja Nurmijärvi)	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan

Melu

18 VT 4 melusuojaus (väli Koivulantie-Porvoon rata)	Kerava	Rakentaminen 2022-2024/5
---	--------	--------------------------

Liikenneturvallisuus

19 Liikenneturvallisuuden pienet toimet KUUMA-kunnissa (ei kartalla)	KUUMA-kunnat	Valmistuvat 2023
20 VT 2 / MT 1224 alikulku	Vihti	Valmis
21 MT 148 Öljytie, Brobörentien liittymä	Sipoo	Rakentaminen 2023/4-
22 KT 50 Kehä III, KT 51-Mankki	Kirkkonummi	Valmis
28 MT 120 Vihdintien Korttesmäen alikulku*	Espoo	Rakenteilla 2023
29 MT 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku*	Espoo	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
30 Pienet hankekorihankkeet (ei kartalla)*	Espoo	Valmistuvat 2023

Logistiikka

23 Esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä KUUMA-kunnissa (ei kartalla)	KUUMA-kunnat	Valmistuvat 2023
24 KT 45 / MT 145, Tuusula	Tuusula	Valmistuu 2023
25 MT 1452 Vähänummentien kehittäminen	Järvenpää	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan
26 VT 25 ja MT 130 (ramppi)	Hyvinkää	Siirtyy seuraavaan MAL-ohjelmaan

MAL-hankkeiden suunnittelu (ei kartalla)

* Espoon kohteiden neuvottelutulos 10.6.2021.

Raskaan liikenteen palvelualueet

- Vantaan yleiskaavassa vt 3:n varteen Kehä IV -linjauksen kohdalle osoitettu alue: Tiesuunnitelma on käynnistetty. Sijainti on hyvä, mutta mm. varautuminen Kehä IV-linjaukseen ja alueen maastonmuodot aiheuttavat suuria haasteita alueen suunnittelulle. Alue korvaa osaltaan myös tällä vuosikymmenellä mahdollisesti käytöstä poistuvia Keimolan alueita, jolloin se ei merkittävästi tuo uutta kapasiteettia pysäköintiin.
- Tuusulan ja Järvenpään rajalla oleva alue VT 4:n/MT 145:n risteyksessä eli MAL-sopimuksen edellyttämä toinen palvelualuekohde: Selvitys toteutusedellytyksistä, -mallista ja liikenteellisistä reunaehdoista on käynnissä. Hallinnollinen toteutusmalli, maankäytön suunnittelu ja kaavoitus, liikenteelliset ratkaisut, maanomistus eli kohteen toteuttaminen vaatii pitkän prosessin, johon liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Alueen toteutuminen on epätodennäköistä.
- Uusia raskaan liikenteen palvelualueiksi soveltuvia, logistisesti hyvillä sijainneilla olevia ja riittävän suuria alueita, ei ole Helsingin seudulta löytynyt.
- Nykyisen vt 3 Keimolan raskaan liikenteen palvelualueen laajennus on käytössä ja viimeistelytoimenpiteet tehdään kevään 2023 aikana.
- Yönylipysäköinti: Hankinta valmisteltu yhdessä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä ELY-keskuksen kanssa 2021. Kilpailutus suoritettu joulukuussa 2021 ja hankintapäätös sekä sopimus allekirjoitettu tammikuussa 2022. Hankinnalla haetaan nopeampana tilapäisratkaisuna markkinoilta pelkistetyn parkkialueen muodossa erityisesti yönylipysäköinnin tarpeisiin Helsingin seudulla. Voittanut tarjous sijaitsee Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä noin 5 kilometrin päässä Kehä III:lta. Kohteella on viiden vuoden sopimusaika ja toiminta on käynnistynyt alkukesästä 2022.

Sovittu toimenpide: 9.

Väylävirasto, Uudenmaan ELY-keskus ja seudun kunnat laativat Uudenmaan ELY-keskuksen selvitykseen perustuen suunnitelmat ja tarvittavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat kahdelle raskaan liikenteen palvelualueelle siten, että niiden toteuttaminen voi käynnistyä sopimuskauden aikana. Valtio osoittaa kohteiden toteuttamiseen rahoitusta yhteensä enintään 15 miljoonaa euroa, kuitenkin enintään 75% kustannuksista. Kuntien rahoitusosuus on 25 %.

Kävely ja pyöräily / Toimet Helsingin seudun valtion väyläverkolla

- Pyöräilyn pääverkolle on toteutettu kesällä 22 päällystystöitä n. 34 km.
- Mt 120 Vihdintien tilannekuvatyö valmistui 6/22 ja sitä on jatkettu kolmella erillisellä esisuunnitelmalla. Niiden jälkeen siirrytään todennäköisesti tarkempaan suunnitteluun (ts ja/tai rs). Aloitusmahdollisuus arviolta loppuvuodesta 23. Jatkosuunnitteluista sovitaan kaupunkien kanssa.
- Pyöräilyn pääverkon päivitystyö on valmistunut loppuvuodesta 2022.

Sovittu toimenpide: 10.

Valtio osoittaa rahoitusta Helsingin seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen seuraavasti:

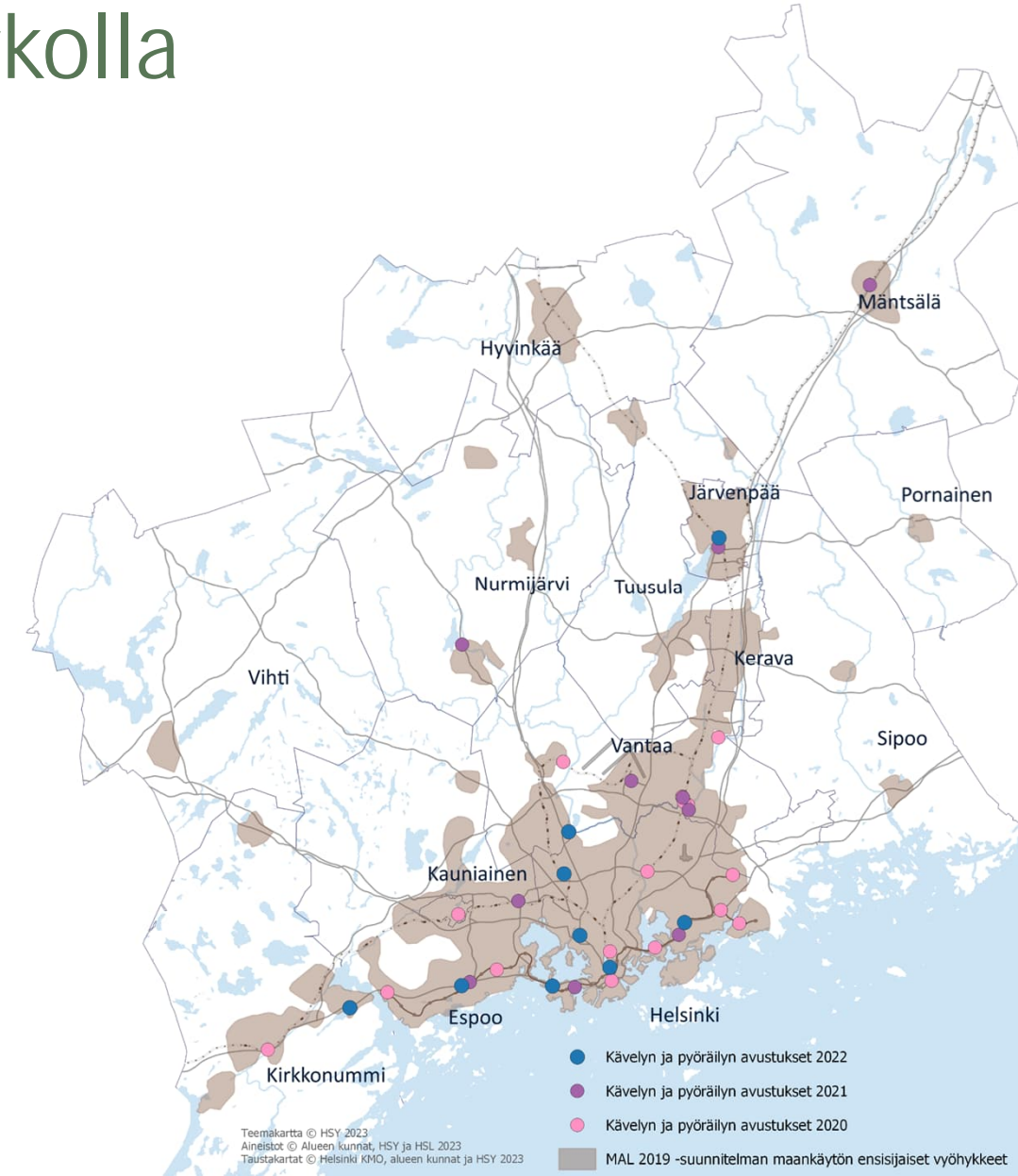
- a. Valtio osoittaa kaudella 2020-23 2,5 miljoonaa euroa Helsingin seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan.
- b. Helsingin seudun kunnat voivat hakea valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla. Avustukseen on varattu vuodelle 2020 määrärahaa Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille haettavaksi vähintään 4,5 miljoonaa euroa. Kunnat osallistuvat rahoitettavien hankkeiden kustannuksiin 50 prosentilla. Traficom toteuttaa investointiohjelman hankehaun ja myöntää rahoituksen.
- c. Valtio huomioi myöhempien vuosien rahoitustarpeet kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen osana talousarvion ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua.

Valtionavustus kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla

- Traficom vastaa kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustushausta
 - Ohjelman hankkeilla parannetaan arkikävelyn ja -pyöräliikenteen olosuhteita ja houkuttelevuutta katuverkolla ja kunnan maalla sijaitsevilla kohteissa.
 - Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.
- Vuoden 2022 kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman hankehaku toteutettiin 7-9/2022. Valtionavustuksen määräksi ilmoitettiin hakuohjeessa n. 6,5-11 Me.
- Hakuun saatiin yhteensä 101 hakemusta ympäri Suomen, joissa haettavan valtionavustuksen määrä oli yhteensä 28,3 Me.
- Valtionavustusta myönnettiin 61 hankkeelle yht. n. 15,4 Me *.
- Helsingin MAL-seudun kunnista avustusta haki kuusi kuntaa yht. 20 hankehakemuksella, joissa haettavan valtionavustuksen määrä yhteensä noin 10,9 Me. Valtionavustusta myönnettiin viidelle kunnalle, yht. 10 hankkeelle yht. reilut 4,2 Me.
- Valtionavustus maksetaan vasta hankkeen valmistuttua ja toteuman mukaan. Toisinaan hankkeen kustannukset toteutuvat hakuvaiheessa arvioitua pienempänä, joten avustusta ei välttämättä voida maksaa täyttä myönnettyä summaa (omarahoitusosuuden oltava vähintään 50 %). Jos hanke keskeytyy ja jää toteutumatta, avustusta ei makseta lainkaan. Muun muassa nämä tilanteet vaikuttavat seudun hankkeille maksettavan avustuksen lopulliseen toteumaan.
- Traficom toteutti vuonna 2022 kunnille myös kävelyn ja/tai pyöräliikenteen edistämishojelmien laadinnan valtionavustushaun. Helsingin MAL-seudun kunnista avustusta haki kolme kuntaa, yhteensä n. 94 000 euroa. Avustusta myönnettiin Vihdin kunnalle (*Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelma*) sekä Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymälle (*Helsingin seudun kävelyn edistämishojelma*) yht. 58 400 euroa.

* Hakukierroksella myönnettiin valtionavustusta ennakoitua enemmän, sillä v. 2022 hakukierroksella pystyttiin kohdentamaan uudelleen aiempien vuosien hakukierroksilta vapautunutta tai käyttämättä jäänyttä määrärahaa.

Valtionavustukset kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla

Hakija	Haettu avustus (euroa)	Myönnetty avustus (euroa) *
Espoo	933 982	233 332
Helsinki	8 685 065	3 125 973
Järvenpää	580 150	259 200
Kauniainen	10 877	0
Kirkkonummi	365 500	365 500
Vantaa	765 000	280 000

* Hakijan omarahoitusosuus 50 %

Kävely ja pyöräily - Rahoitustarpeiden huomiointi

- Väylävirasto on nimetty joukko pyöräliikenteen kehittämishankkeita. Näistä kaksi on Helsingin seudulla:
 - Mt 120 Vihdintien kestävä liikunnan laatukäytävä ja sen jatkotoimet
 - Mt 145 välillä kt 45 – Poikkitie (8,0 km)
- Kävelyn ja pyöräilyn rahoitustarpeet on huomioitu sekä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vuosille 2021-2032 (Liikenne 12) että fossiilittoman liikenteen tiekartassa.
- Vuoden 2023 valtion talousarviossa kävelyn ja pyöräilyn valtionavustuksiin on varattu 3,5 miljoonaa euroa.

Ruuhkamaksut

- Ruuhkamaksulainsäädännön säädösvalmistelu on aloitettu VM:n toimesta. Valmistelua ei ole toteutettu avoimessa yhteistyössä kuntien ja HSL:n kanssa.
- Ruuhkamaksulainsäädäntöä koskevaa hallituksen esitystä ei ole annettu eduskunnalle.

MAL 2023 -suunnittelu

- MAL 2023 -suunnittelua on tehty eri valmisteluryhmissä tiiviisti vuoden 2022 aikana. Vuoden aikana järjestettiin 2 työpajaa, 2 luottamushenkilötilaisuutta sekä yksi asukastilaisuus
- Vuoden 2022 aikana valmistuivat suunnitelmaversiot 1 ja 2 sekä niitä koskevat vaikutusten arvioinnit.
- Suunnitelmaluonnoksen oli tarkoitus lähteä lausuntokierrokselle loppuvuodesta 2022, mutta asia jäi pöydälle HSL hallituksessa ja HSYKissä. Pormestarin johtama poliittinen työryhmä käsitteli luonnoksen sisältöä. HSLH ja HSYK lähettivät suunnitelmaluonnoksen lausunnoille huhtikuun 2023 alussa. Lausuntokierros päättyi 25.5.2023. Suunnitelma viimeistellään syksyllä 2023.

Sovittu toimenpide: 12.

Kunnat ja HSL yhdessä valtion viranomaisten kanssa päivittävät yhteistyössä MAL -suunnitelman sopimuskautta 2024-35 varten. Osapuolet sitoutuvat varaamaan suunnitelman laatimiseen tarvittavat henkilö- ja muut resurssit. Osana suunnitelman päivitystä tarkistetaan toimenpiteet valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2030 sekä hallitusohjelman mukaisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi 2035 mennessä.

Taustajärjestelmäpohjainen lippu- ja maksujärjestelmä sekä matkaketjuyhteistyö

- HSL:n ja 21 kaupunkiseudun yhteistä tilipohjaista taustajärjestelmää on kehitetty tiiviisti vuosien 2021 ja 2022 aikana. Toteutus käynnistyi syksyllä 2021. ABT-matkatilijärjestelmän ja HSL:n omien toteutusten, muun muassa uuden lippukaupan kehittäminen on pitkällä. Lippukauppaa pilotoidaan keväällä 2023. Koko järjestelmän käyttöönotto HSL:n alueella tapahtuu vuosien 2023–2024 aikana. Tilipohjainen kokonaisuus mahdollistaa matkaketjujen yhdistämisen yli organisaatio-, toimija- ja kuntarajojen.
- Keväällä 2022 Fintraffic, HSL ja TVV LMJ Oy rakensivat pelisäännöt liikkumispalveluiden tuomiseen Digitransit Reittioppaisiin. Nämä ovat vaihtoehtoja tilanteissa, joissa reititys aikataulunmukaisella joukkoliikenteellä perille kohteeseen ei ole mahdollista. Pilotoidaan 2023 aikana.
- HSL:n OpenMaas-rajapinnan kaikki toiminnallisuudet ovat valmistuneet. Toiminta vuoden 2022 aikana keskittyi lähinnä ylläpitoon, refaktorointiin, elinkaaripäivityksiin sekä valvonnan ja testauksen parantamiseen. OpenMaas-rajapinta tarjoaa sekä kerta- että kausilipunmyynnin rajapinnan kaikkien liikennepalveluista kiinnostuneiden toimijoiden käyttöön.

Sovittu toimenpide: 13. ja 13.1

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnalliset toimijat, tarvittaessa yhteistyössä valtion kanssa, sitoutuvat yhdessä:

13.1. Edistämään matkaketjuyhteistyön mahdollistavaa kehitystyötä taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmä- tai välityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa sekä kehittämään multimodaalista digitaalista liikennepalvelujen tietoympäristöä, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten liikennepalvelujen muodostamat matkaketjut.

Liikennepalvelujen tietoympäristö

- Fintrafficin fasilitoiman Liikenteen dataekosysteemin matkatietotyöryhmän kautta on edistetty kattavaa, multimodaalista ja eurooppalaisittain yhteensopivaa matkatietoinfrastruktuuria sekä yhteiskunnalle hyödyllisten matkatietoratkaisujen markkinaa ja vientipotentiaalia. Matkatietotyöryhmässä on muodostettu ja ylläpidetty roadmapia kehitettävistä aihealueista liittyen pysäkkeihin ja liityntäpisteisiin sekä liikkumisen tietopalveluiden konseptointiin/arkkitehtuuriin. Vuoden 2022 aikana on työryhmä laatinut esiselvityksen kansallisesta liityntäpisterekisteristä ja suositukset jatkotoimenpiteistä. Työryhmä on myös seurannut aktiivisesti pohjoismaista NeTEx ja Siri-standardointityötä, yhteistyöverkostojen toimintaa ja MMTIS/MDMS-valmistelua.
- HSL uudistaa HSL-alueen suunnitellun joukkoliikenteen ja joukkoliikenneverkon sisältävän joukkoliikennerekisterin vuosien 2021–2024 aikana. Joukkoliikennerekisterin master-tietokanta tarjoaa erilaisten reitityspalveluiden reitti- ja aikataulutiedot: esimerkiksi Reittiopas, Google Maps ja Matkahuollon sovellus saavat tietonsa rekisteristä. Myös pysäkinäyttöjen aikataulutiedot ovat peräisin samasta rekisteristä. Rekisteristä saadaan työkaluja joukkoliikenteen suunnitteluun ja seurantaan, matkustajainformaation tuottamiseen ja sopimusliikenteen hankintaan ja seurantaan. HSL kilpailutti vuonna 2020 asiantuntijatiimin joka suunnittelee ja toteuttaa järjestelmä uudistuksen. Vuoden 2021–2022 aikana toteutettiin suuri osa reitit ja linjat sekä aikataulut -moduuleista. Avoimena lähdekoodina julkaistavaa toteutusta voidaan hyödyntää kansallisen liityntäpisterekisterin toteuttamisessa sekä NeTEx-standardiin siirtymisessä.

Sovittu toimenpide: 13. ja 13.1

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnalliset toimijat, tarvittaessa yhteistyössä valtion kanssa, sitoutuvat yhdessä:

13.1. Edistämään matkaketju yhteistyön mahdollistavaa kehitystyötä taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmä- tai välityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa sekä kehittämään multimodaalista digitaalista liikennepalvelujen tietoympäristöä, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten liikennepalvelujen muodostamat matkaketjut.

Liikennepalveluja ja liikennejärjestelmän tilaa koskeva raportointi ja seurantatieto

- Traficom on laajentanut ja kehittänyt liikennejärjestelmäanalyysiä, johon kootaan strateginen kokonaiskuva liikennejärjestelmän nykytilasta, kehitystarpeista ja toimintaympäristön kehityksestä. Vuonna 2022 liikennejärjestelmäanalyysin uusia osa-alueita ovat liikenneturvallisuuden ja automaation tilannekuvat. Näiden lisäksi julkaistiin päivityksiä liikenneverkon strategiseen tilannekuvaan sekä liikenteen palveluiden ja saavutettavuuden tilannekuviin. Lisäksi päivitettiin myös Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden toteutumisen seurantamittariston tulokset. Liikennejärjestelmäanalyysin kehitystä jatketaan vuonna 2023.
- HSL:n tietovaraston rakentaminen on jatkunut vuonna 2022 ja tällä hetkellä tietovarasto mahdollistaa yhdessä siihen liittyvien palveluiden kanssa multimodaalisen analytiikan ja raportoinnin joukkoliikennejärjestelmän tilasta, mm. joukkoliikenteen luotettavuudesta ja matkustajamääristä. Lisäksi vuonna 2022 käyttöön otetulla raporttisovelluksella mahdollistetaan luotettavampi ja parempi matkustajapalvelu sanktioiden ja kannusteiden avulla.
- HSL on julkaissut vuodesta 2020 alkaen vuosittain Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seurannan. [Uusin seuranta](#) julkaistiin kesäkuussa 2022.

Reaaliaikainen matkustajainformaatio

- Vuoden 2022 tammikuussa otettiin käyttöön autoilun liityntäpysäköinti HSL:n Reittioppaassa osana reittiehdotuksia. Tämä mahdollistaa eri liikennemuotojen yhdistämisen joustavasti
 - Vuoden 2022 aikana on valmisteltu liityntäpysäköinnin tietojärjestelmän "LIIPi" ylläpidon siirtoa Fintrafficille ja samalla palvelun muuttamista valtakunnalliseksi. Tämä työ valmistuu kevään 2023 aikana ja mahdollistaa valtakunnallisesti katkeamattomat matkaketjut jotka sisältävät eri liikennemuotoja.
- Vuoden 2022 aikana tehtiin Pohjoismaista yhteistyötä norjalaisen Enturin kanssa liittyen hankkeeseen, jossa Reittioppaan reititystä parannetaan päivittämällä OpenTripPlanner-algoritmi versioon 2.0. OTP 2.0 -versio tukee paremmin kutsujoukkoliikennettä ja muita joukkoliikenteen muotoja, mahdollistaen monimuotoisempien reittiehdotusten tarjoamista ja mm. monikielisen toteutuksen.
 - Tähän liittyvät mittavat valmistelut 2022 aikana mahdollistavat OTP 2.0 tuen käyttöönoton keväällä 2023 kaikissa Reittioppaissa.
- HSL:n uuden sukupolven matkustajainformaatiota ja sisänäyttöjen määrään on kasvatettu HSL:n joukkoliikenteessä yhteensä 450 bussiin mikä vastaa noin 2/5 ajoneuvoista. Tämä sisältää tietoa saavutettavassa korkeakontrastisessa muodossa linjareitistä ja vaihtoyhteyksistä.

Liikenteen automaation tiekartta

- Työ käynnistettiin kesäkuussa 2021 ja se valmistui helmikuussa 2022.
- Tiekartassa todetaan, että liikenteen automaatiolla on potentiaalia parantaa liikenneturvallisuutta, matkustusmukavuutta, energiatehokkuutta ja täsmällisyyttä sekä vähentää päästöjä, ruuhkia, pysäköintitilan tarvetta ja ajoneuvon kuljettamiseen käytettävää aikaa.
- Helsingin seudun toimijoilta edellytetään kuitenkin sääntelyä, jota ilman automaatiokehitys voi johtaa liikennemäärien kasvuun ja pahentaa liikenteen haittavaikutuksia: ruuhkia, liikenteen energiatehokkuuden heikkenemistä ja turvattomuutta kulkuneuvoissa. Sääntelyllä automaation kehitystä ohjataan kohti taloudellisesti, ilmastollisesti ja sosiaalisesti kestävästä liikkumisesta MAL-tavoitteiden mukaisesti. Teknologia voi myös kehittyä nopeasti, minkä vuoksi kehitystä on seurattava ja sen vaikutuksia ennakoitava.
- Ensitoimenpiteinä tieliikenteen osalta suositellaan tietovarantojen avaamista ja standardointia, ajantasaisen tilannekuvan kehittämistä, esteettömien kulkuväylien edistämistä sekä kaistamerkintöjen ja liikennemerkkien koneluettavuuden edistämistä. Ilmailun automaatiossa keskeistä on kuntien osallistuminen miehittämättömän ilmailun U-space-sääntelyyn liittyvään vuoropuheluun. Raideliikenteessä keskeisiksi ensimmäisiksi toimenpiteiksi nousevat toimijoiden vuoropuhelu automaation, kalustohankintojen ja infrahankkeiden yhteensovittamisesta sekä ajantasainen tilannekuva ja rautatieinfran valmiuden edistäminen tukemaan automaatiokehitystä. Kaikkien kulkumuotojen osalta tärkeää on automaation pilottien ja kokeilun tuottaman tiedon kerääminen ja pilotoinnin koordinointi sekä automaation vaikutusten, hyötyjen, haittojen ja kustannusten tutkiminen ja selvittäminen.
- [Raportti on julkaistu MAL-verkkosivuilla](#) , samoin [tiekartan tiivistelmädiagrammi](#). Selvityksen tuloksia on hyödynnetty MAL 2023 -suunnitelmaluonnoksen automaatiotoimenpiteiden määrittelyssä.

Sovittu toimenpide: 13.3

Osana seuraavaa MAL-suunnittelua laaditaan seudullinen strateginen tiekartta liikenteen automaatiosta, jossa määritellään tavoitteet, tarvittava digitaalinen tietopohja sekä toimenpidepolku. Tiekartan laadinnassa hyödynnetään liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa, liikennealan kansallista kasvuohjelmaa sekä logistiikan digitalisaatiostrategiaa.

Asuminen ja elinympäristön laatu

- asuntotuotanto ja tavoitteiden toteutuminen
- kuntataulukko (valmistuneet talotyypeittäin)
- aloitettu asuntotuotanto ja rakennusluvut
- asuntotuotannon haasteita
- asuntotuotannon sijoittumisanalyysit
- hallintamuotojakauma
- kuntataulukko (valmistuneet hallintamuodoittain)
- ARA-tuotanto
- valtion tukeman asuntotuotannon osuuden nostaminen
- käynnistysavustukset ja A-Kruunun asuntotuotanto
- huoneistotyyppijakauma
- huoneistokoon muutos kerrostaloasuntotuotannossa
- asunnottomuuden puolittaminen

Asuminen – kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
14./2 Helsingin seudulle valmistuu 16 500 asuntoa vuodessa.	Edistyy	Helsingin seudulle valmistui 19 119 asuntoa vuonna 2022.
16. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on PK-seudulla 30 % kokonaistavoitteesta (3 786 asuntoa). Kunnat huolehtivat että 20 % asuntotuotannosta (2 524 asuntoa) on tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.	Kaipaa huomiota	PK-seudulle valmistui 3 166 valtion tukemaa asuntoa. Se on 84 % tavoitteesta. Tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa valmistui 2 289 asuntoa. Se on 91 % tavoitteesta.
17. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on KUUMA-kunnissa 20 % kokonaistavoitteesta (775 asuntoa). Kunnat huolehtivat että 10 % asuntotuotannosta (386 asuntoa) on tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.	Edistyy	KUUMA-seudulle valmistui 825 valtion tukemaa asuntoa. Se on 106 % tavoitteesta. Tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa valmistui 327 asuntoa. Se on 85 % tavoitteesta.

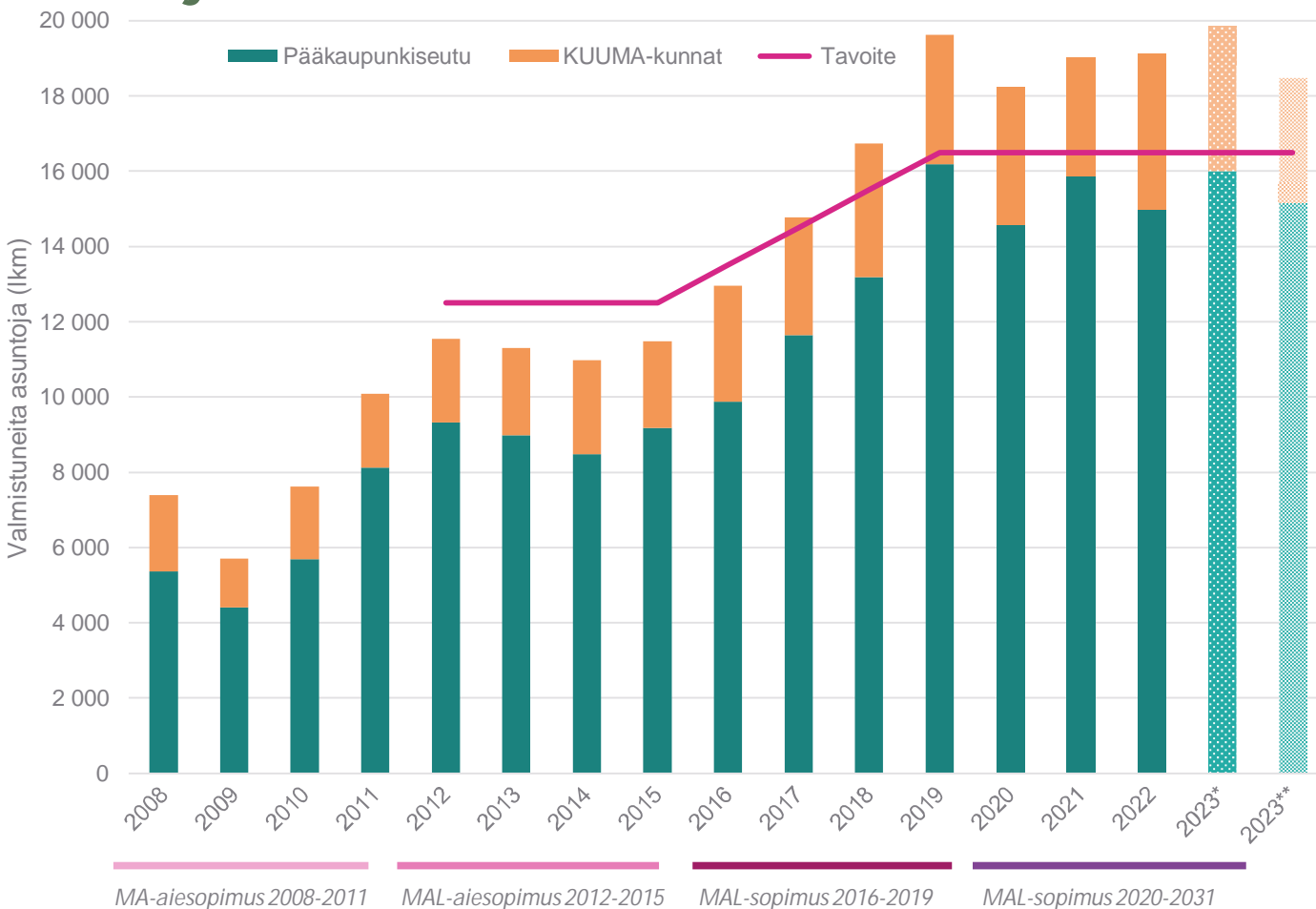

Asuminen – kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2022

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
18. Selvitetään yhteistyössä edellytyksiä nostaa valtion tukeman asuntotuotannon osuutta.	Kaipaa huomiota	Valtion tukemaa asuntotuotantoa on mahdollistettu korottamalla korkotukivaltuuden määrää aiempia vuosia korkeammalle tasolle. Valtion ja kuntien tulisi yhteistyössä kehittää keinoja jumiutuneeseen tuotantoon.
19. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotuki-vuokra-asunnoille käynnistysavustuksia 20 milj. €/vuosi maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä.	Edistyy	Käynnistysavustuksia on myönnetty 2022 Helsingin seudulla 913 asunnolle yhteensä 9 540 000 €. Kaikki 11 avustuskohdetta sijaitsivat maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä. Haastava suhdannetilanne on vähentänyt käynnistysavustusten hakemista verrattuna viime vuosiin.
20. A-Kruunu rakennuttaa tavallisia 40-vuotisia korko-tukivuokra-asuntoja. Tavoitteena kasvattaa tuotantoa siten, että 2021 vuotuinen aloitusten määrä on n. 800, joista 600 Helsingin seudulla ja 15 % puukerrostaloasuntoja.	Kaipaa huomiota	Vuonna 2022 A-Kruunu aloitti 235 asunnon (kaikki Helsingin seudulla) rakentamisen ja vuoden vaihteessa 31.12.2022 rakenteilla oli yhteensä 429 asuntoa (352 Helsingin seudulla). Suunnittelussa A-Kruunulla oli yhteensä noin 1 300 asuntoa Helsingin seudulla.
21. Ehkäistään ja vähennetään asunnottomuutta. Tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen 2023 mennessä. Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää ja Järvenpää osallistuvat asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan.	Edistyy	ARA:n kunnilta keräämien tietojen mukaan Helsingin seudun kunnissa oli vuonna 2022 yhteensä 1 698 asunnottomia. Vertailuvuodesta 2019 asunnottomien määrä on vähentynyt yli 970 hengellä.

Helsingin seudulle valmistuneet asunnot 2008-2022 ja kuntien arvio* vuodelle 2023

- Vuonna 2022 valmistui 19 119 asuntoa, mikä on 116 % sopimuksessa asetetusta vuosittaisesta tuotantotavoitteesta.
- Vuonna 2020 nähtiin lievä pudotus valmistuneiden määrässä, mutta sen jälkeen on valmistunut vuosittain taas ennätysmäärä asuntoja.
- Arvio vuonna 2023 valmistuvista asunnoista on laskenut alkuvuodesta, mutta sen arvioidaan silti ylittävän sopimuksessa asetetun tavoitteen.

* Arvio perustuu vuonna 2022-2023 alkaneeseen asuntotuotantoon ja myönnettyihin rakennuslupiin (tehty alun perin 3/2023* ja osin päivitetty 8/2023**)

Valmistuneet asunnot 2022 talotyypin mukaan

	Kerrostalo	Pientalo
PKS	85 %	15 %
KUUMA	70 %	30 %
Seutu yhteensä	81 %	19 %

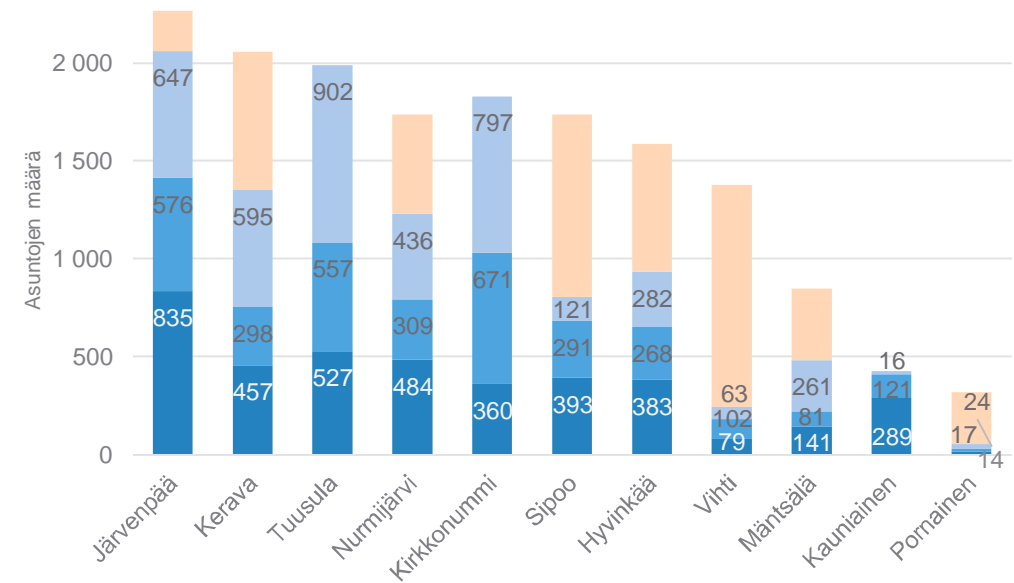
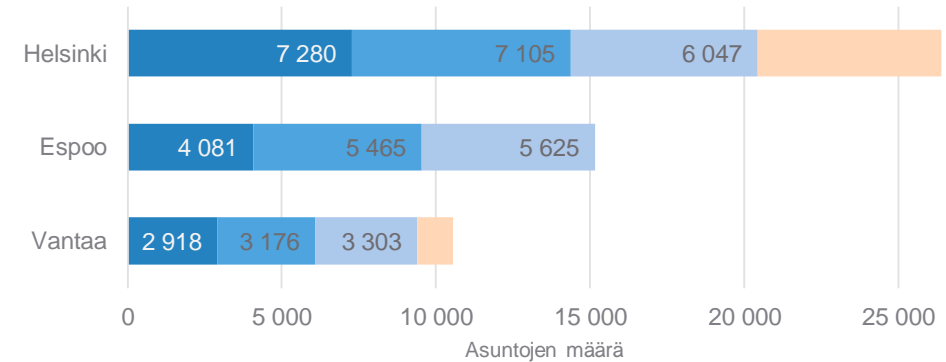
Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu...

Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Asuntotuotantotavoitteen toteutuminen kunnittain

- MAL-sopimuskaudella 2020-2023 Helsingin seudun asuntotuotannon tavoite on 66 000 asuntoa. Vuosittainen tavoite on 16 500 asuntoa. Vuonna 2022 valmistui 19 119 asuntoa, vuosina 2020-22 yhteensä 56 379 asuntoa.
- Vuonna 2022 kuntakohtaiset tavoitteensa ylittivät: Tuusula, Kirkkonummi, Espoo, Vantaa, Mäntsälä, Kerava, Järvenpää ja Nurmijärvi.
- Neljässä kunnassa on ylitetty jo koko kauden tavoite: Espoo, Tuusula, Kirkkonummi ja Kauniainen

Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

■ Valmistuneet 2020
■ Valmistuneet 2022

■ Valmistuneet 2021
■ Matkaa kauden 2020-23 tavoitteeseen

Valmistunut asuntotuotanto kunnittain 2022

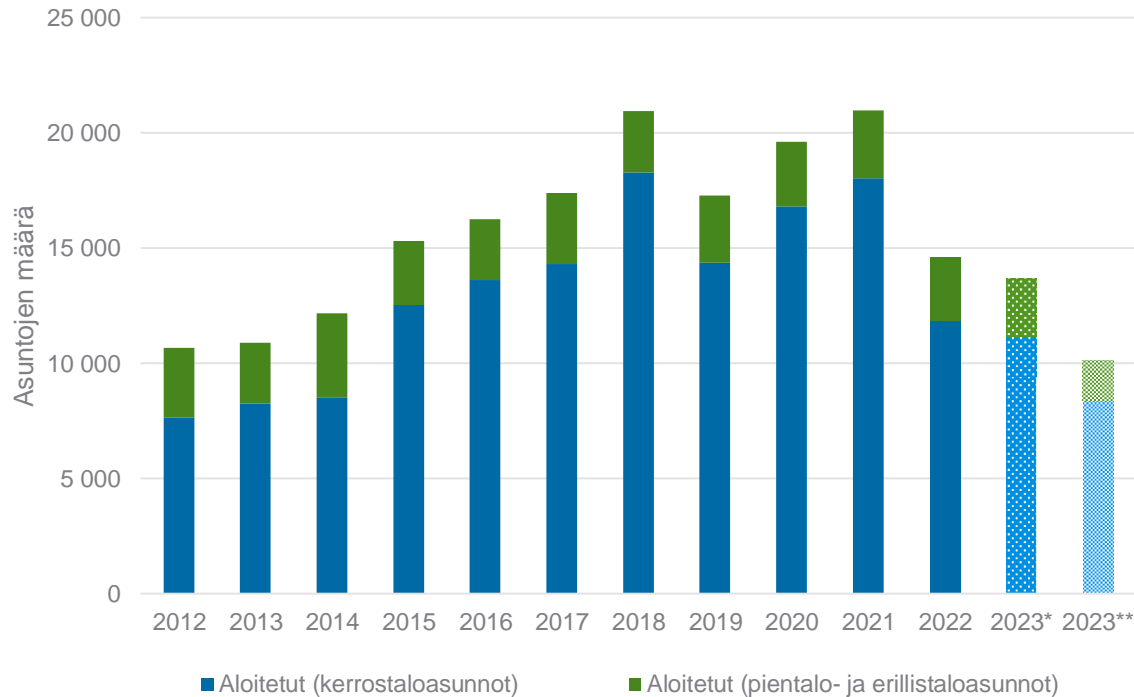
Kunta/ seutu	Valmistuneet asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet kerrostaloasunnot yhteensä AK	Valmistuneet pientaloasunnot yhteensä AP	Tavoite	Toteuma %
Espoo	5 625	4 600	1 025	3 300	170 %
Helsinki	6 047	5 448	599	6 600	92 %
Kauniainen	16	0	16	80	20 %
Vantaa	3 303	2 636	667	2 640	125 %
PKS yhteensä	14 991	12 684	2 307	12 620	119 %
Hyvinkää	282	183	99	396	71 %
Järvenpää	647	502	145	566	114 %
Kerava	595	512	83	514	116 %
Kirkkonummi	797	645	152	434	184 %
Mäntsälä	261	184	77	212	123 %
Nurmijärvi	436	175	261	434	100 %
Pornainen	24	0	24	80	30 %
Sipoo	121	44	77	434	28 %
Tuusula	902	635	267	462	195 %
Vihti	63	0	63	344	18 %
KUUMA yhteensä	4 128	2 880	1 248	3 876	107 %
Helsingin seutu yhteensä	19 119	15 564	3 555	16 496	116 %

Sovittu toimenpide:

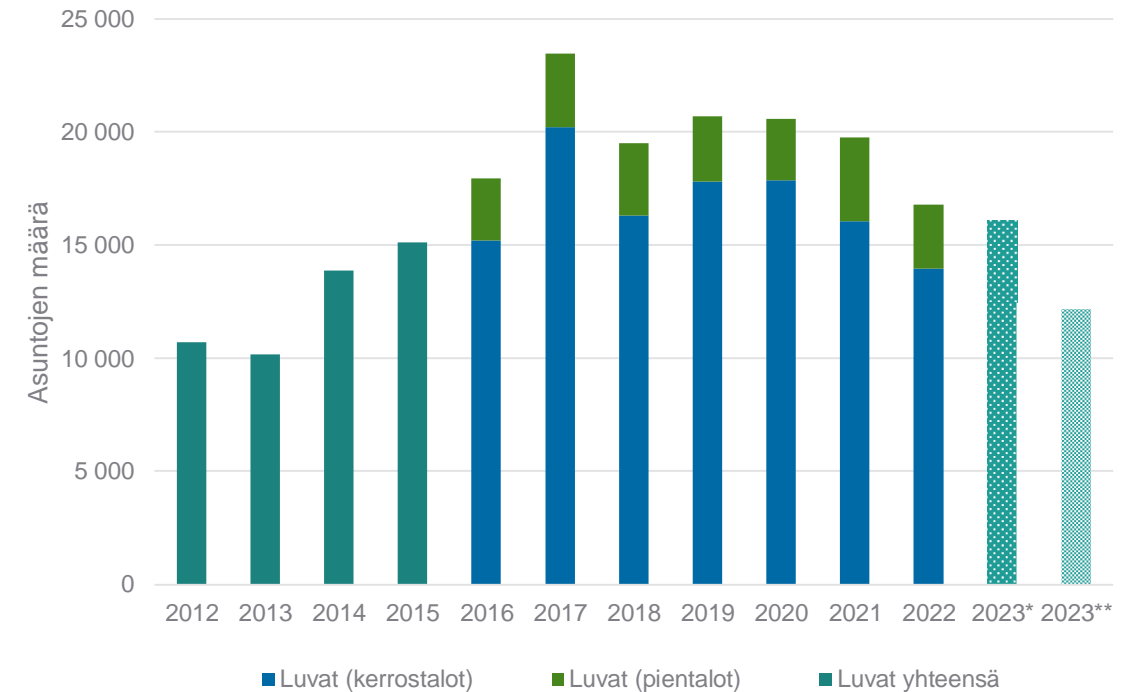
14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Aloitettu asuntotuotanto ja rakennusluvut asumiseen

Aloitettun asuntorakentamisen määrä

Rakennuslupien määrä (asuntoina)

- Helsingin seudulla aloitettiin vuonna 2022 noin 14 600 asunnon rakentaminen. * / **Kuntien arvio (tehty alun perin 3/2023* ja osittain päivitetty 8/2023)**
- Rakennuslupia myönnettiin lähes 17 000:lle asunnolle.
- Aloitusten ja lupien määrä on pudonnut viime vuosina, vaikka valmistuneiden määrä on vielä pysynyt korkeana.

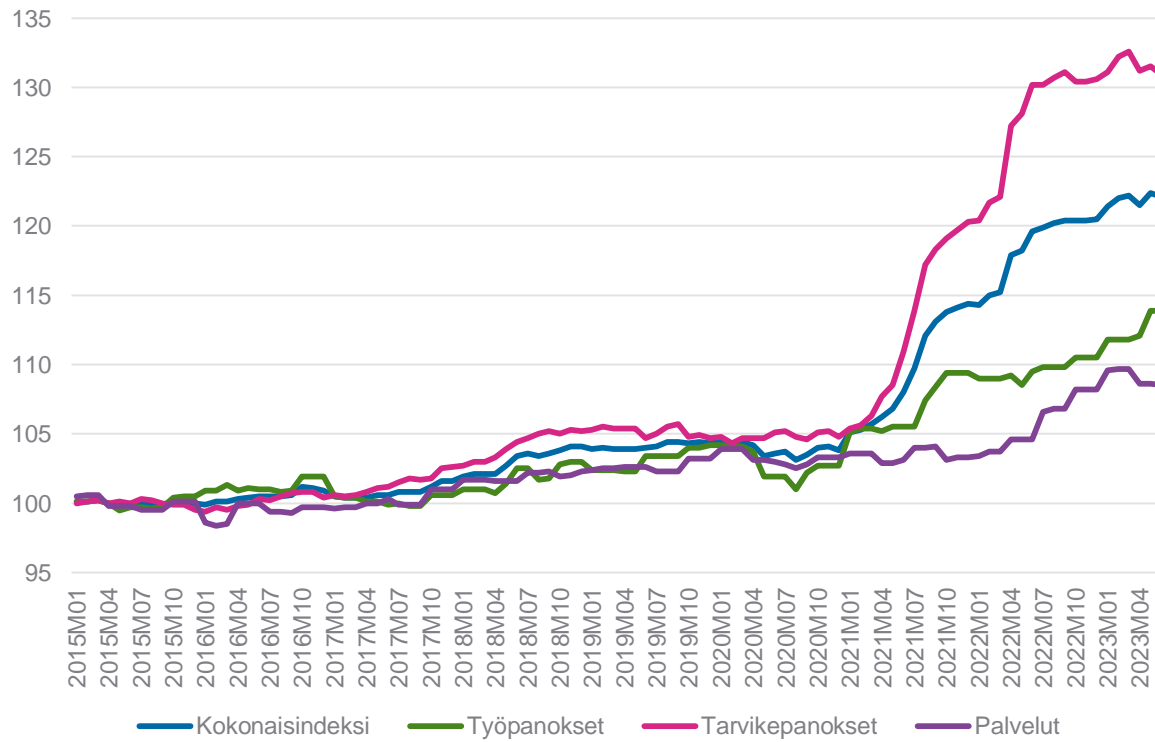
Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu...
Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Asuntotuotannon haasteita

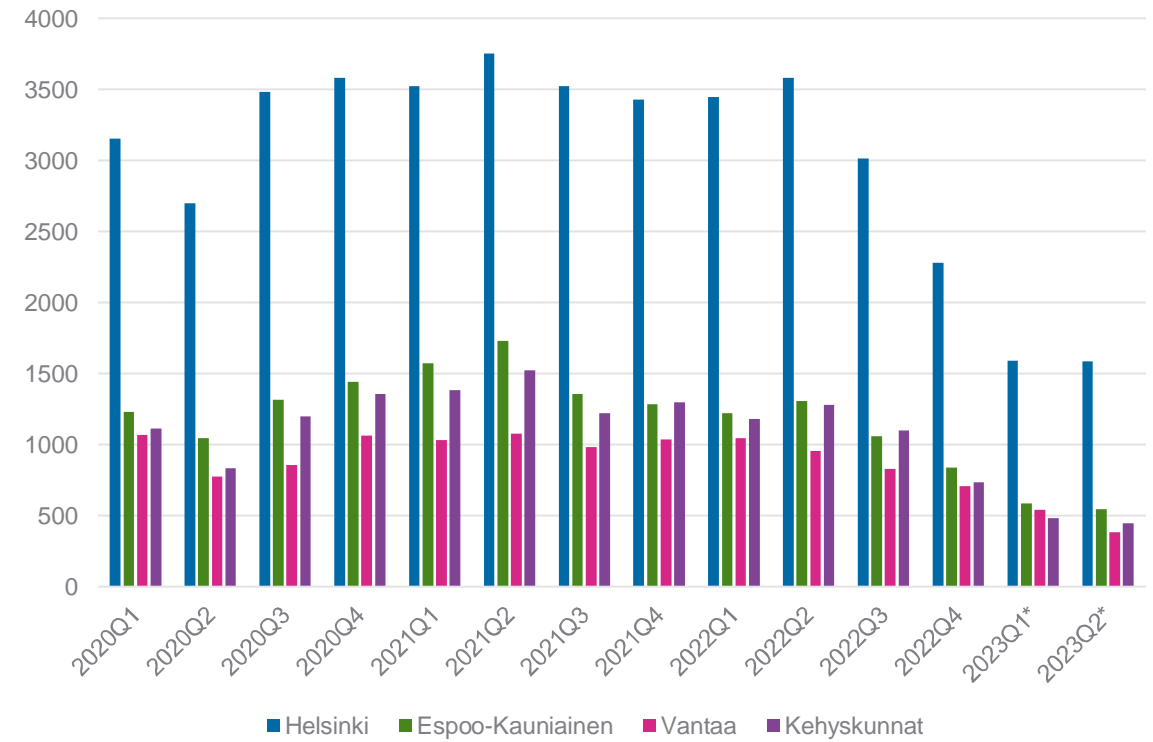
- Asuntotuotantoon on kohdistunut viimeaikoina markkinahaasteita, kuten rakennuskustannusten kasvu sekä asuntomarkkinoiden heikot näkymät. Näillä lienee vaikutusta tulevien vuosien tuotantomääriin.

Rakennuskustannusindeksi
(2015 = 100)

Lähde: Tilastokeskus

Vanhon osakeasuntojen kauppajen lukumäärä
(varainsiirtoverotietojen mukaan)

Lähde: Tilastokeskus

* ennakkotieto

MAL 2019 -suunnitelman ensisijaiselle kehittämisvyöhykkeelle sijoittui 93 % vuosina 2020-22 valmistuneista asunnoista

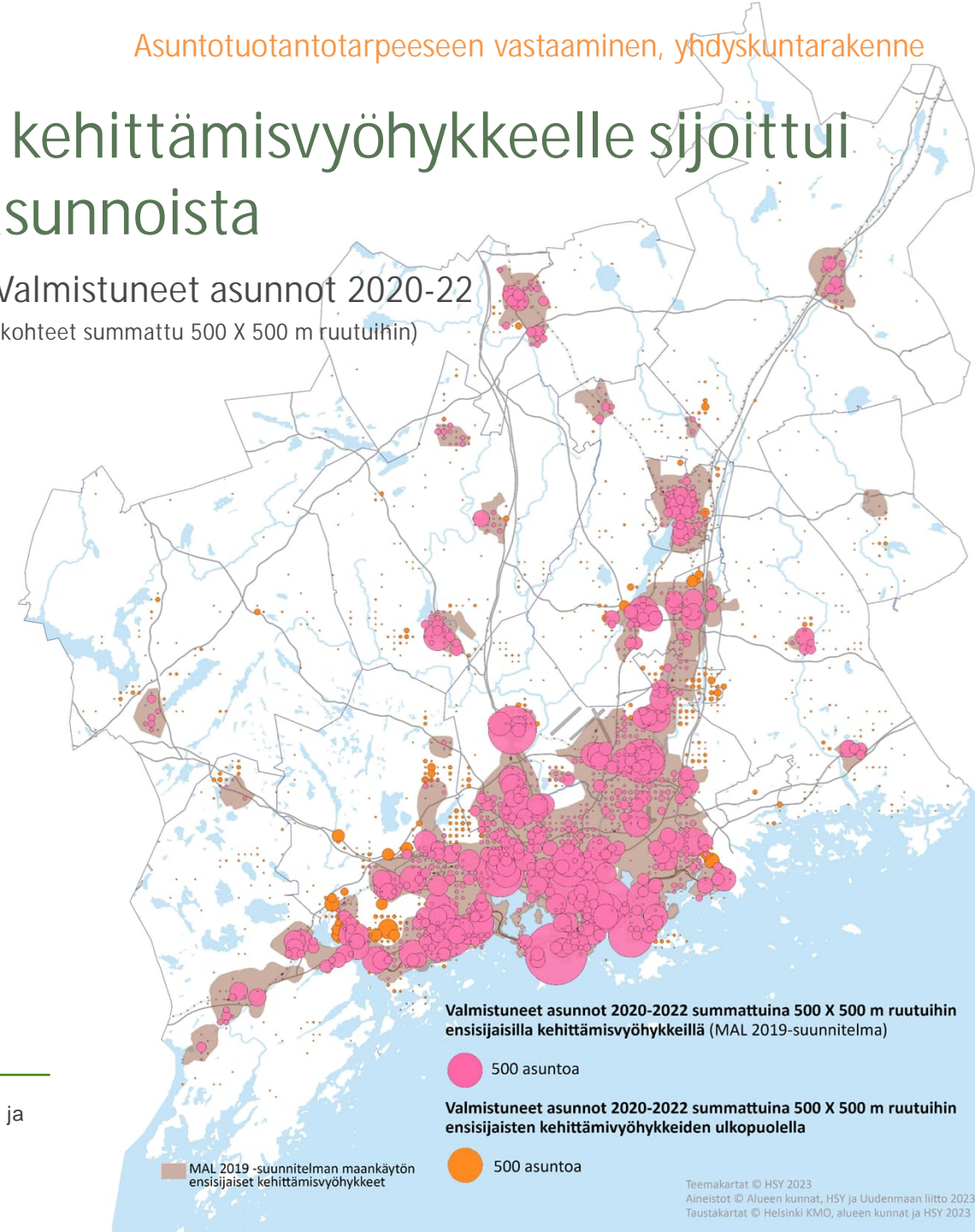
Asuntotuotanto suhteessa ensisijaisiin kehittämisvyöhykkeisiin ja asemakaavoitettuun alueeseen

- MAL 2019 –suunnitelmassa määritellyille ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille on valmistunut 56 379 asuntoa eli 93 % seudun asuntotuotannosta vuosina 2020-2022.
- Valmistumista edeltävän vuoden lopussa asemakaavoitettuna olleelle alueelle valmistui 99 % asunnoista.
- Ensisijaisille vyöhykkeille valmistuvien asuntojen suuri määrä kertoo siitä, että kaavojen toteuttamisedellytykset ovat kunnossa, eikä kaavoituksen ja asuntotuotannon välillä ole pullonkauloja seudullisella tasolla. Kuntatasolla tilanne vaihtelee paljon.

	Asemakaava-alueen ulkopuolelle	Ensisijaisen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle
Espoo	0,2 %	11,5 %
Helsinki	0,0 %	1,1 %
Kauniainen	0,0 %	0,0 %
Vantaa	0,4 %	5,4 %
Hyvinkää	1,9 %	7,6 %
Järvenpää	0,4 %	4,1 %
Kerava	0,5 %	8,6 %
Kirkkonummi	3,5 %	6,4 %
Mäntsälä	11,6 %	25,5 %
Nurmijärvi	5,9 %	16,2 %
Pornainen	56,4 %	92,7 %
Sipoo	14,5 %	24,6 %
Tuusula	2,7 %	10,9 %
Vihti	18,4 %	54,5 %

Valmistuneet asunnot 2020-22

(kohteet summattu 500 X 500 m ruutuihin)

Valmistuneet asunnot 2020-2022 summattuina 500 X 500 m ruutuihin ensisijaisilla kehittämisvyöhykkeillä (MAL 2019-suunnitelma)

● 500 asuntoa

Valmistuneet asunnot 2020-2022 summattuina 500 X 500 m ruutuihin ensisijaisien kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella

● 500 asuntoa

MAL 2019 -suunnitelman maankäytön ensisijaiset kehittämisvyöhykkeet

Sovittu toimenpide: 15. Kunnat varmistavat ensisijaisten vyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen.

Sovittu tavoitetilä: Seudulle on rakennettu vuoteen 2030 mennessä noin 200 000 uutta asuntoa, joista 90 % sijoittuu seudullisesti ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeille.

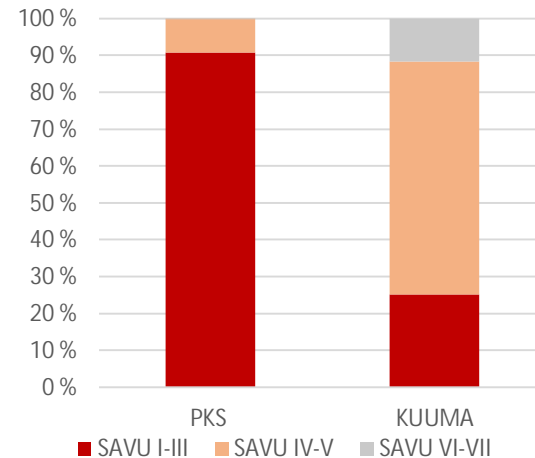
Kestävin kulkutavoin hyvin saavutettaville alueille sijoittui 90 % vuonna 2020-2022 valmistuneista asunnoista

Asuntotuotanto SAVU-vyöhykkeillä

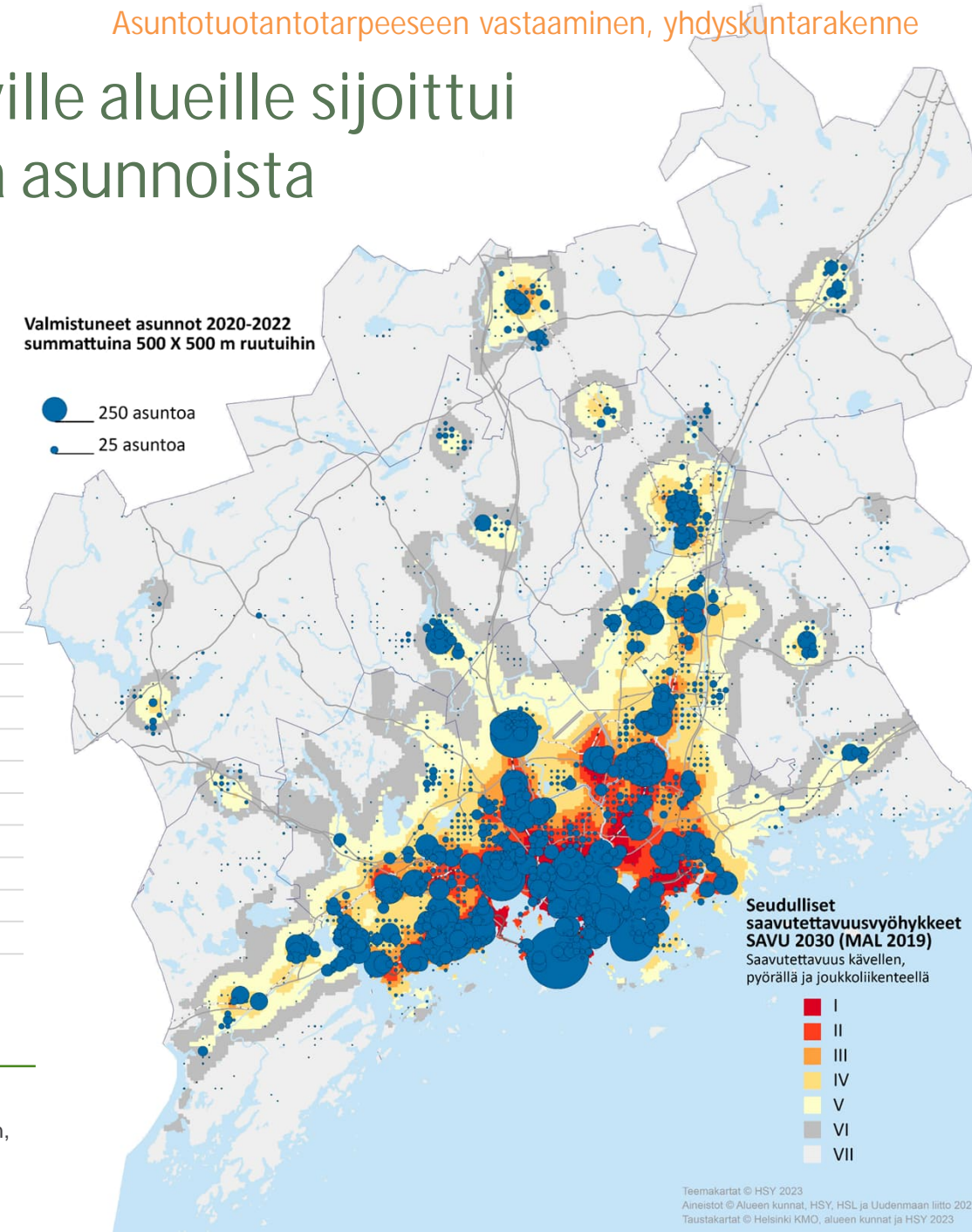
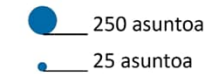
- MAL 2019 -suunnitelmassa määriteltyjä kestävän liikkumisen vyöhykkeitä ovat pääkaupunkiseudulla SAVU-vyöhykkeet I-III ja KUUMA-kunnissa I-V.
- Niille sijoittui 50 828 asuntoa eli 90 % vuonna 2020-2022 valmistuneista asunnoista

Asuntotuotannon sijoittuminen 2020-2022

	SAVU I-III	SAVU IV-V	SAVU VI-VII
PKS	91 %	9 %	0 %
KUUMA	24 %	65%	11%
HS YHT	78 %	20 %	2 %

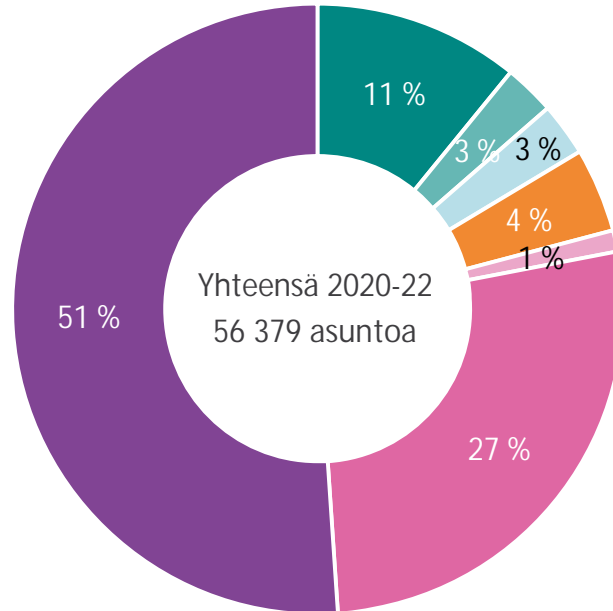
Valmistuneet asunnot 2020-2022 summattuina 500 X 500 m ruutuihin

Sovittu tavoitetilä: Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa seudun kestävän kasvun, asukkaisen sujuvan ja turvallisen arjen sekä turvaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyyn. Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista ohjataan kaavoituksella siten, että liikkumiseen liittyvät valinnat voivat olla kestäviä. Vuonna 2030 MAL 2019 –suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä.

Asuntotuotannon hallintamuotojakauma 2020-22

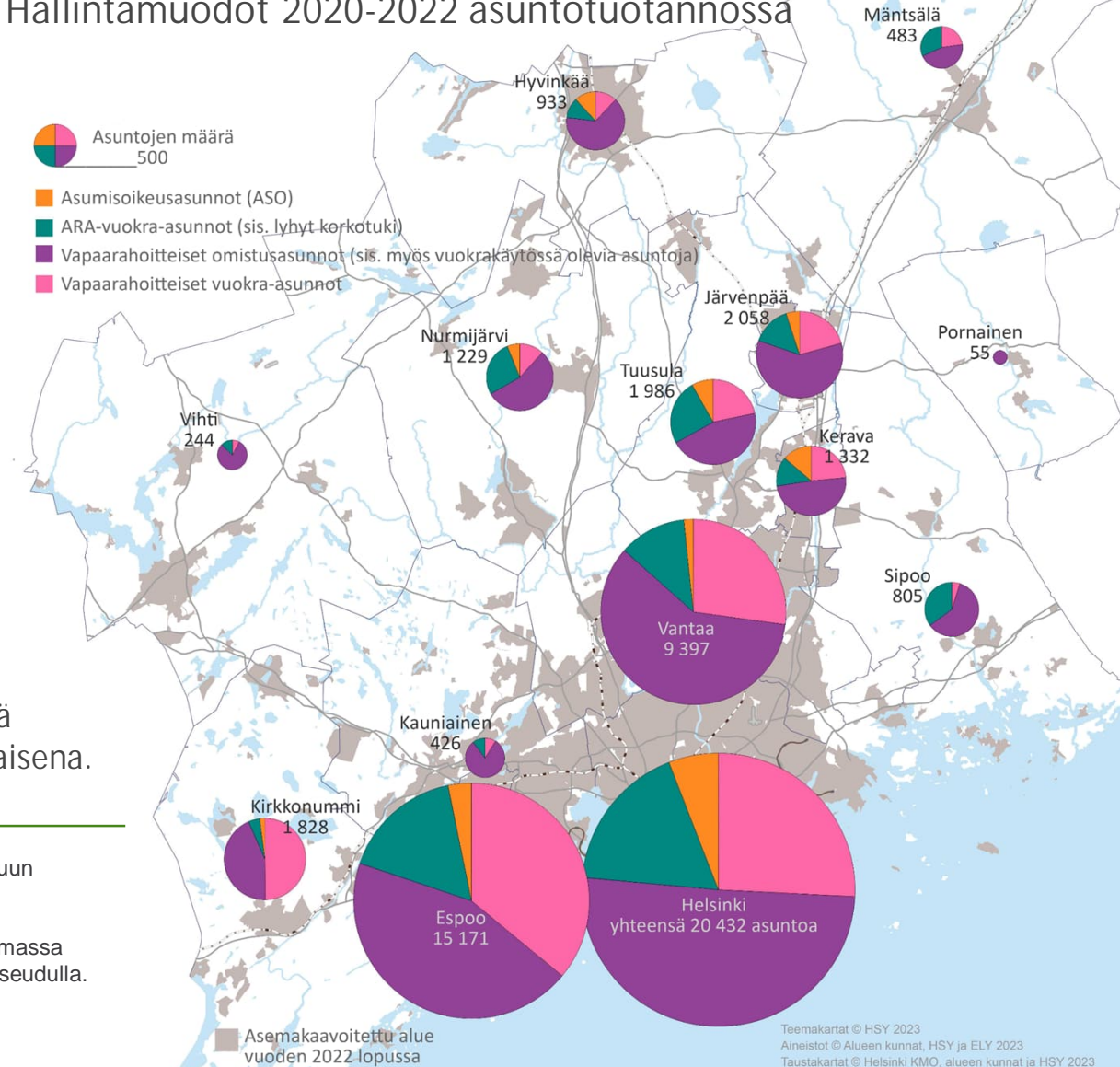
- ARA-vuokra pitkä korkotuki
- ARA-vuokra erityisryhmät
- ARA-vuokra, lyhyt korkotuki
- Asumisoikeus
- Vuokra, valtion täytetäkaus
- Vapaarahoitteinen vuokra
- Vapaarahoitteinen omistus

Hallintamuodot 2020-2022 asuntotuotannossa

Asuntojen määrä
500

- Asumisoikeusasunnot (ASO)
- ARA-vuokra-asunnot (sis. lyhyt korkotuki)
- Vapaarahoitteiset omistusasunnot (sis. myös vuokrakäytössä olevia asuntoja)
- Vapaarahoitteiset vuokra-asunnot

- Tuetun asuntotuotannon (ARA:t + ASO) osuus vuonna 2020-22 valmistuneista asunnoista oli 21 %.
- Vapaarahoitteinen omistusasuntotuotanto sisältää myös vuokrakäytössä olevia asuntoja. Hallintamuoto määritetty valmistumisajankohdan mukaisena.

Sovittu tavoitetilä: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Valmistunut asuntotuotanto hallintamuodoittain 2022

Kunta/ seutu	Valmistuneet asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet pitkäaikaisella korkotukilainalla rahoitetut ARA-vuokra-asunnot (PK)	Valmistuneet erityisryhmien ARA-vuokra-asunnot (ER)	Valmistuneet lyhyellä korkotukilainalla rahoitetut ARA-vuokra-asunnot (LK)	Valmistuneet asumisoikeusasunnot (ASO)	Kohtuuhintainen tuettu asuntotuotanto yhteensä (PK+ER+LK+ASO)	Tavoite	Toteuma %	Pitkäaikainen korkotuki ja erityisryhmät yhteensä (PK+ER)	Tavoite	Toteuma %
Espoo	5 625	818	136	61	188	1 203	990	122 %	954	660	145 %
Helsinki	6 047	467	388	38	555	1 448	1 980	73 %	855	1 320	65 %
Kauniainen	16	0	0	0	0	0	24	0 %	0	16	0 %
Vantaa	3 303	438	42	0	35	515	792	65 %	480	528	91 %
PKS yhteensä	14 991	1 723	566	99	778	3 166	3 786	84 %	2 289	2 524	91 %
Hyvinkää	282	25	0	0	0	25	79	32 %	25	40	63 %
Järvenpää	647	137	0	0	0	137	113	121 %	137	57	240 %
Kerava	595	0	0	0	148	148	103	144 %	0	51	0 %
Kirkkonummi	797	0	0	0	0	0	87	0 %	0	43	0 %
Mäntsälä	261	89	0	0	0	89	42	212 %	89	21	424 %
Nurmijärvi	436	0	0	125	75	200	87	230 %	0	43	0 %
Pornainen	24	0	0	0	0	0	16	0 %	0	8	0 %
Sipoo	121	0	0	0	0	0	87	0 %	0	43	0 %
Tuusula	902	76	0	92	58	226	92	246 %	76	46	165 %
Vihti	63	0	0	0	0	0	69	0 %	0	34	0 %
KUUMA yhteensä	4 128	327	0	217	281	825	775	106 %	327	386	85 %
Helsingin seutu yhteensä	19 119	2 050	566	316	1 059	3 991	4 561	88 %	2 616	2 910	90 %

Valmistuneet vapaarahoitteiset vuokra-asunnot (VV)	Valmistuneet vuokra-asunnot, joille myönnetty valtion takauslaina (VT)	Valmistuneet vapaarahoitteiset vuokra-asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet vapaarahoitteiset omistusasunnot (VO)
2 303	91	2 394	2 028
1 499	0	1 499	3 100
0	0	0	16
594	0	594	2 194
4 396	91	4 487	7 338
0	0	0	257
246	37	283	227
0	76	76	371
468	0	468	329
95	0	95	77
0	0	0	236
0	0	0	24
39	0	39	82
251	0	251	425
0	0	0	63
1 099	113	1 212	2 091
5 495	204	5 699	9 429

Sovittu toimenpide:

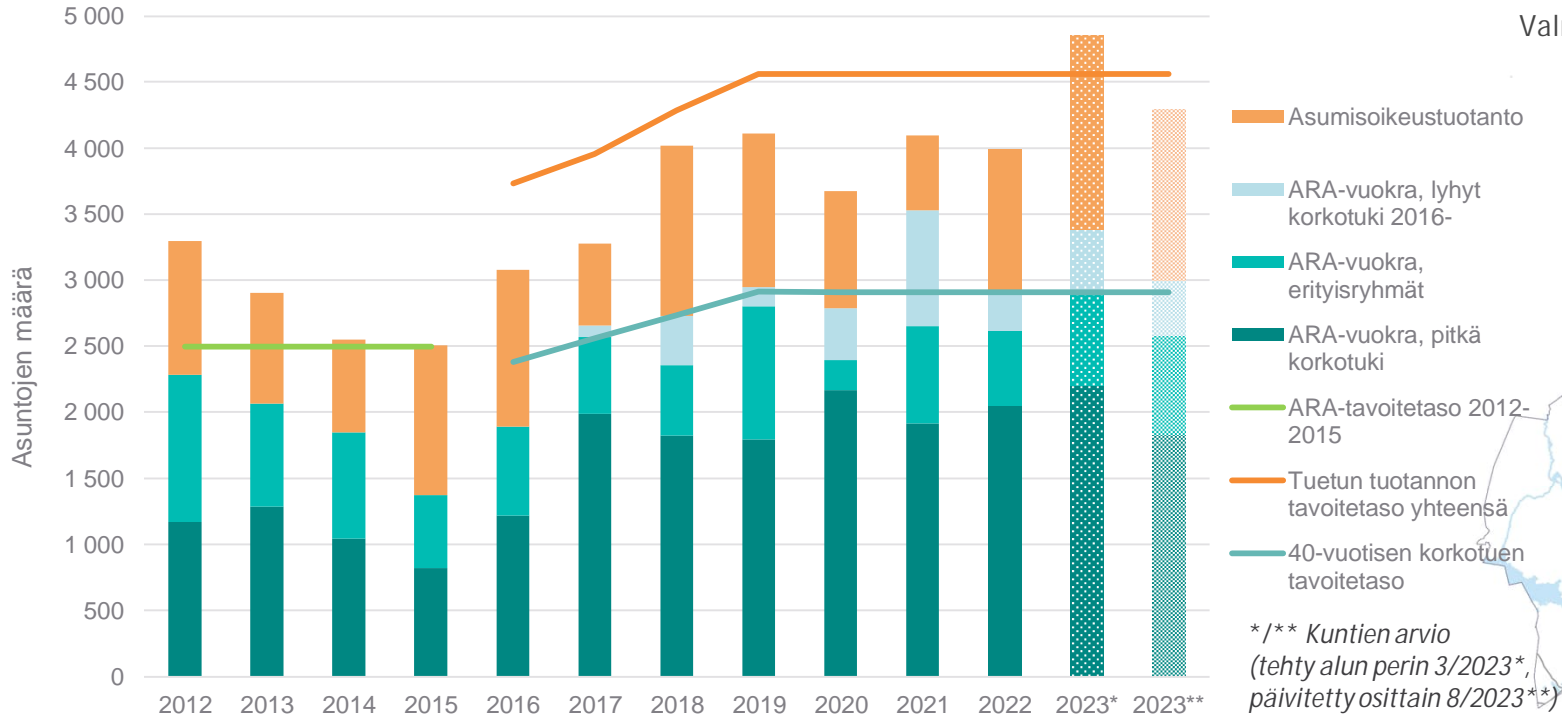
14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Sovittu tavoite: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakente vahvistaa seudun sosiaalista kestävyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakautaan ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Valtion korkotukema asuntotuotanto 2012-2022

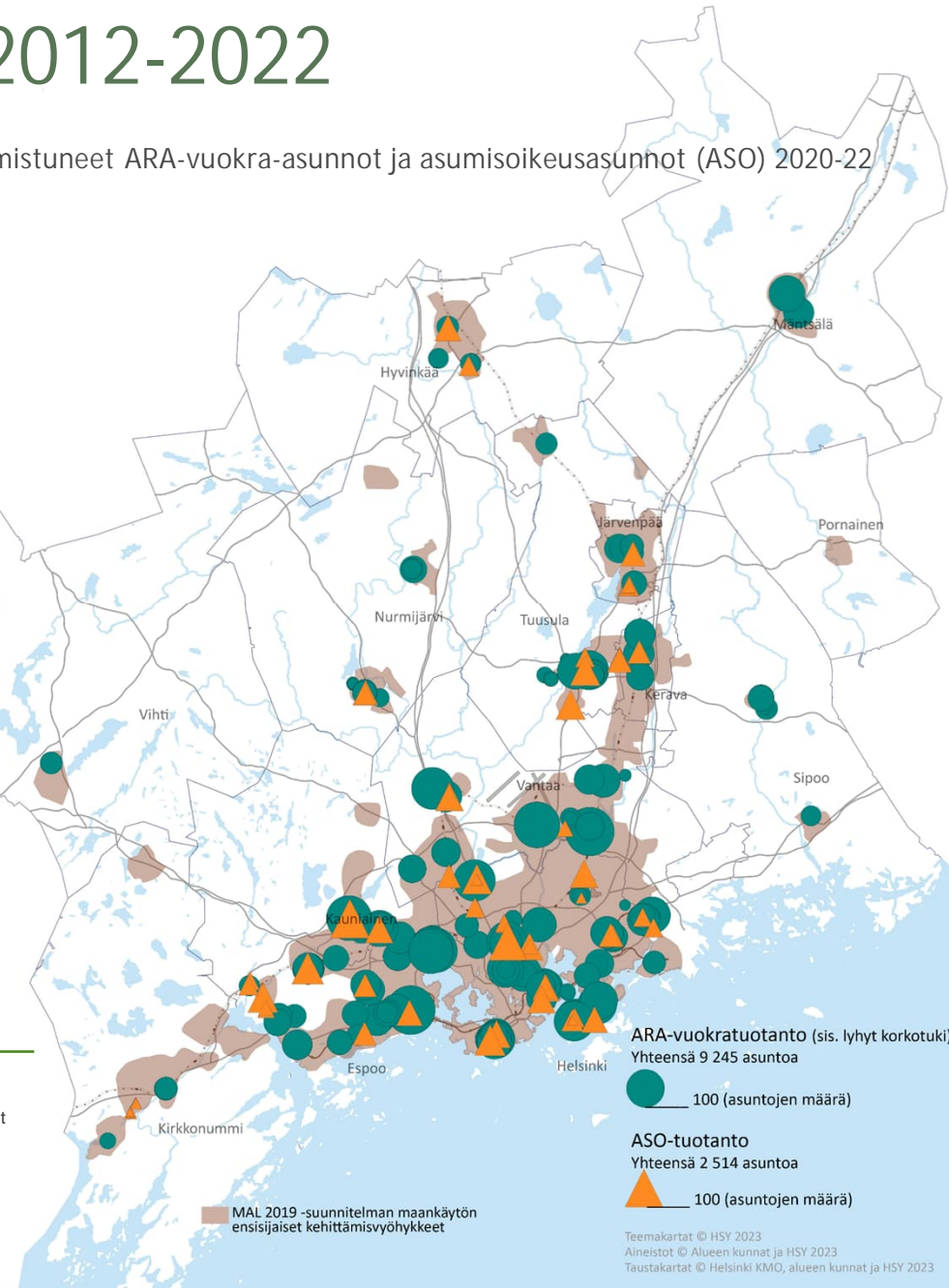
- Vuonna 2022 valmistui 2 050 normaalia ARA-vuokra-asuntoa ja 566 erityisryhmille tarkoitettua vuokra-asuntoa. Uusia asumisoikeusasuntoja valmistui 1 059.
- Vuonna 2022 tuetulle tuotannolle yhteensä asetetun tavoitteen toteutuma oli 88 % ja pitkäaikaisella korkotuella rakennettavien asuntojen tavoitteen toteutuma oli 90 %.

Sovitut toimenpiteet:

16. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on pääkaupunkiseudulla yhteensä 30 % PKS asuntotuotannon kokonaistavoitteesta. Pääkaupunkiseudun kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösovimuksissaan siitä, että pääkaupunkiseudun asuntotuotannosta 20 % on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.

17. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on KUUMA-kunnissa yhteensä 20 % KUUMA-seudun asuntotuotannon kokonaistavoitteesta. KUUMA-kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösovimuksissaan siitä, että KUUMA-seudun asuntotuotannosta 10 % on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa. (tavoitemäärät: liite 2)

Valmistuneet ARA-vuokra-asunnot ja asumisoikeusasunnot (ASO) 2020-22

Valtion tukeman asuntotuotannon osuuden nostaminen

- Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuus vuodelle 2022 oli 1 950 miljoonaa euroa. Valtuutta käytettiin 1 194 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2022 ARA-tuotanto koostui noin 5 600 uudesta asunnosta ja noin 2 500 vanhan asunnon perusparantamisesta. ARA-tuotannon määrää pienensivät rakentamisen suhdannetilanne, korkotason nousu ja korkea inflaatio, sekä rakennuskustannusten voimakas kasvu.
- Korkotukilainoitettujen hankkeiden alueellista kohdentumista ohjataan valtioneuvoston vuosittaisella käyttösuunnitelmalla. Sen mukaan valtion tukema asuntotuotanto kohdistetaan suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle. Viime vuoden ARA-tuotannosta 91 % kohdistui MAL-seuduille ja 47 % pääkaupunkiseudulle.
- Vuonna 2023 tavoitteena on edistää kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa suhdannetilanteen parantuessa. Korkotukivaltuuden määrä säilytettiin vuoden 2023 talousarviossa edelleen korkealla 1,95 miljardin euron tasolla.

Valtion käynnistysavustukset ja A-Kruunun asuntotuotanto

ARA:n käynnistysavustukset

- Käynnistysavustuksia myönnettiin vuonna 2022 Helsingin seudulla 11 kohteeseen ja yli 900 asunnolle.
- Avustusten kokonaismäärä oli 9,5 miljoonaa euroa. Määrä on huomattavasti pienempi kuin aiempina vuosina.
- Yleinen talous- ja asuntomarkkinatilanne on vähentänyt käynnistysavustusten hakemista verrattuna viime vuosiin.

Kunta	Avustusmäärä€	Kohteiden määrä	Asuntojen määrä
Espoo	1 280 000	2	164
Helsinki	5 545 000	6	509
Nurmijärvi	945 000	1	63
Vantaa	1 770 000	2	177
Seutu yhteensä	9 540 000	11	913

Lähde: ARA 2023

A-Kruunun asuntotuotanto

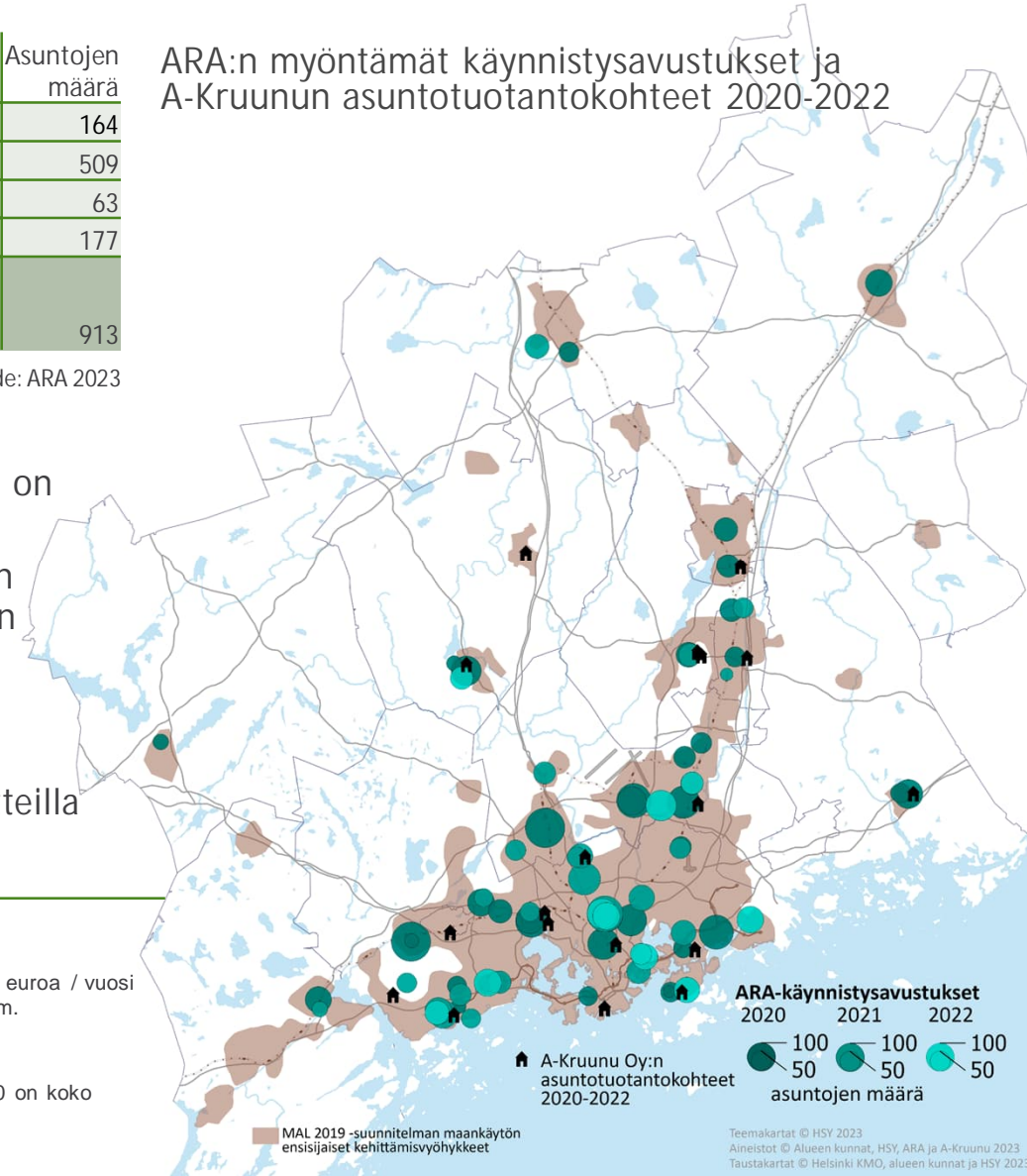
- Tavoitteena on, että A-Kruunu -yhtiö rakennuttaa vuosittain 800 asuntoa, joista pääosa on Helsingin seudulla ja muut muilla suurimmilla kasvuseuduilla.
- Rakennuttamisen perusteena on kohtuuhintaisten asuntojen merkittävä ja pitkäaikainen tarve seudulla. Lisäksi kohteiden valinnassa otetaan huomioon vuokra-asuntojen yleinen kysyntä asuinalueella ja kohteen hyvä sijainti yhdyskuntarakenteessa.
- Tavoitteena on nostaa puukerrostalojen osuus tuotannosta kolmasosaan vuonna 2024.
- Vuonna 2022 A-Kruunu aloitti 235 asunnon rakentamisen (kaikki Helsingin seudulla), ja 31.12.2022 rakenteilla oli yhteensä 429 asuntoa (joista Helsingin seudulla 352). Suunnitteilla A-Kruunulla oli yhteensä noin 1 300 asuntoa (joista Helsingin seudulla noin 980).

Sovitut toimenpiteet:

19. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotuisille korkotukivuokra-asunnoille 10 000 euron asuntokohtaista käynnistysavustusta 20 miljoonaa euroa / vuosi MAL 2019 –suunnitelman mukaisille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille rakennettaville asunnoille. Puurakenteisille kerrostaloille em. vyöhykkeillä käynnistysavustusta myönnetään 12 000 eur/asunto.

20. Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja. Tavoitteena on, että rakennuttamistoiminta kasvaa siten, että vuodesta 2021 yhtiön asuntoaloitusten vuotuinen määrä on noin 800 asuntoa, joista noin 600 on koko Helsingin seudun alueella, ja 15 % puukerrostaloasuntoja.

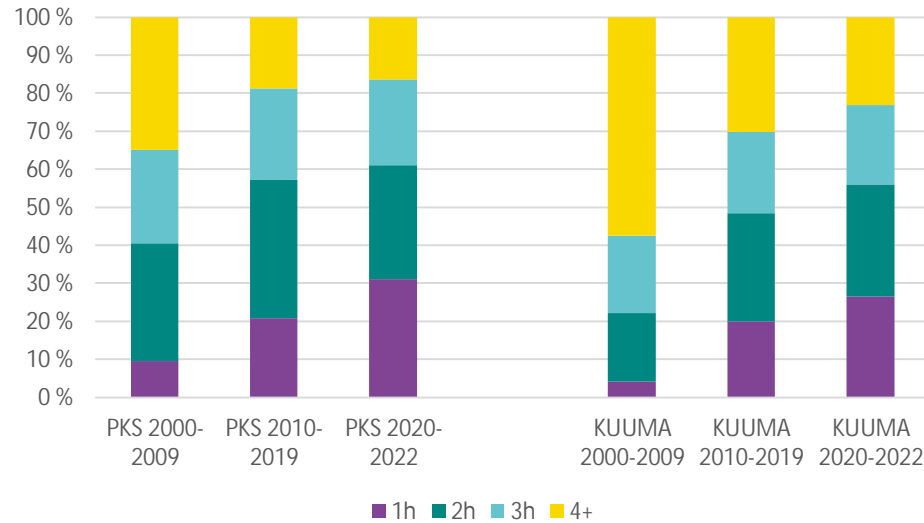
ARA:n myöntämät käynnistysavustukset ja A-Kruunun asuntotuotantokohteet 2020-2022

Huoneistotyyppijakauman muutos

- Yksiöiden ja kaksioiden osuus asuntotuotannosta on lisääntynyt merkittävästi 2010-luvulta alkaen. Yksiöiden osuus kasvanut erityisesti vuoden 2015 jälkeen.
- Pääkaupunkiseudulla asuntotuotannosta 2020-22 yksiöitä oli 31 % ja kaksioita 30 %. KUUMA-kunnissa yksiöitä oli 27 % ja kaksioita 29 %.

Asuntotuotanto huoneistotyyppin mukaan 2000-2022

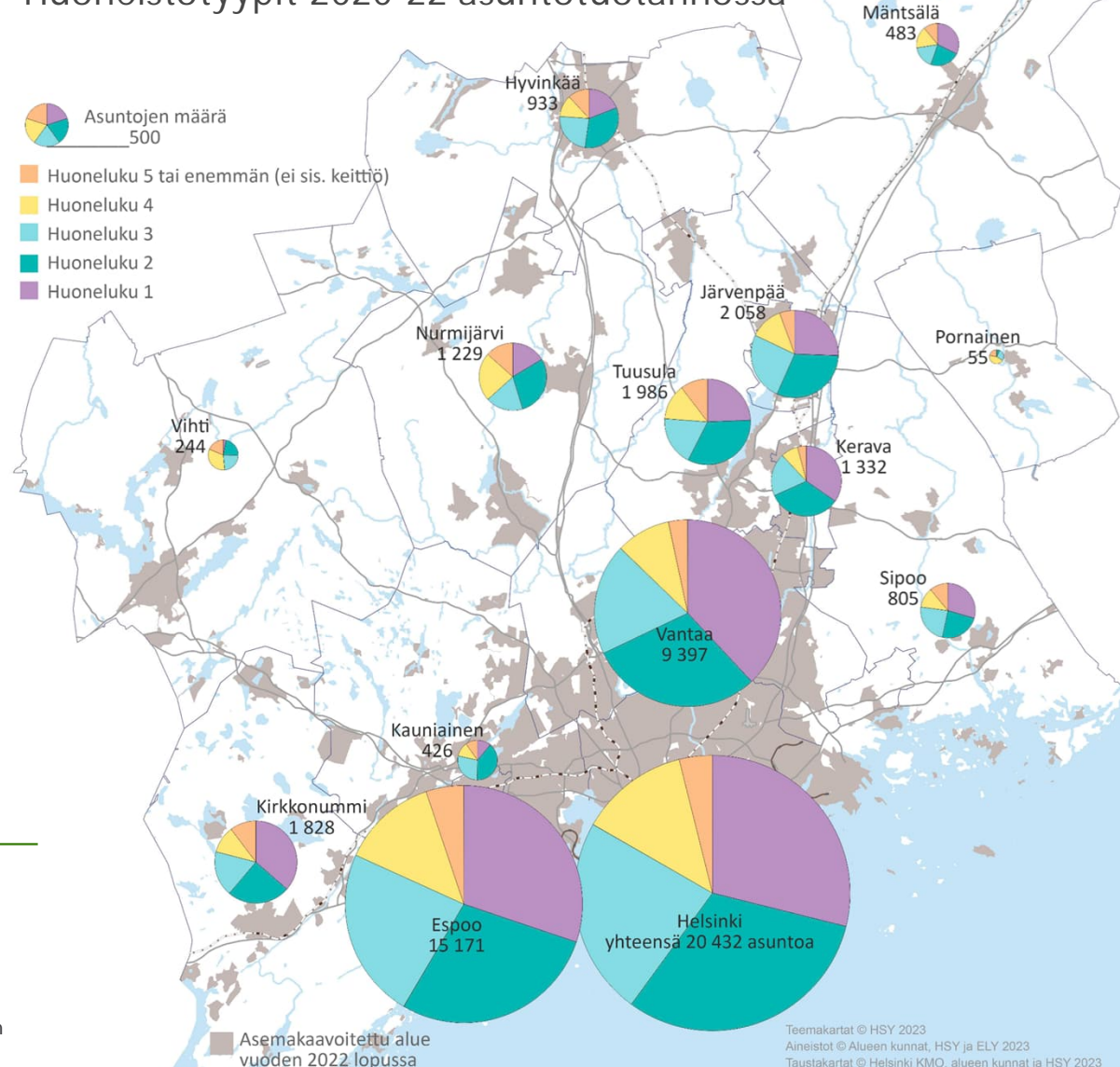
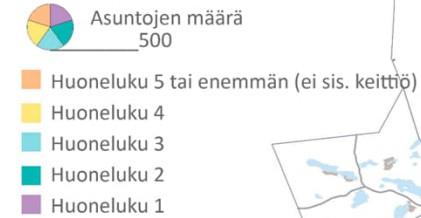
Lähde: Vuodet 2020-22: MAL-seuranta, paitsi v.2020 Pornainen ja Vihti TK
 Vuodet 2000-2019: Asumisen ilmiöt-kysely kunnista (PKS, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava ja Tuusula)
 Vuodet 2000-2019: Tilastokeskus erillistilaisuus (Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo ja Vihti)

Sovittu tavoittele: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asutokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

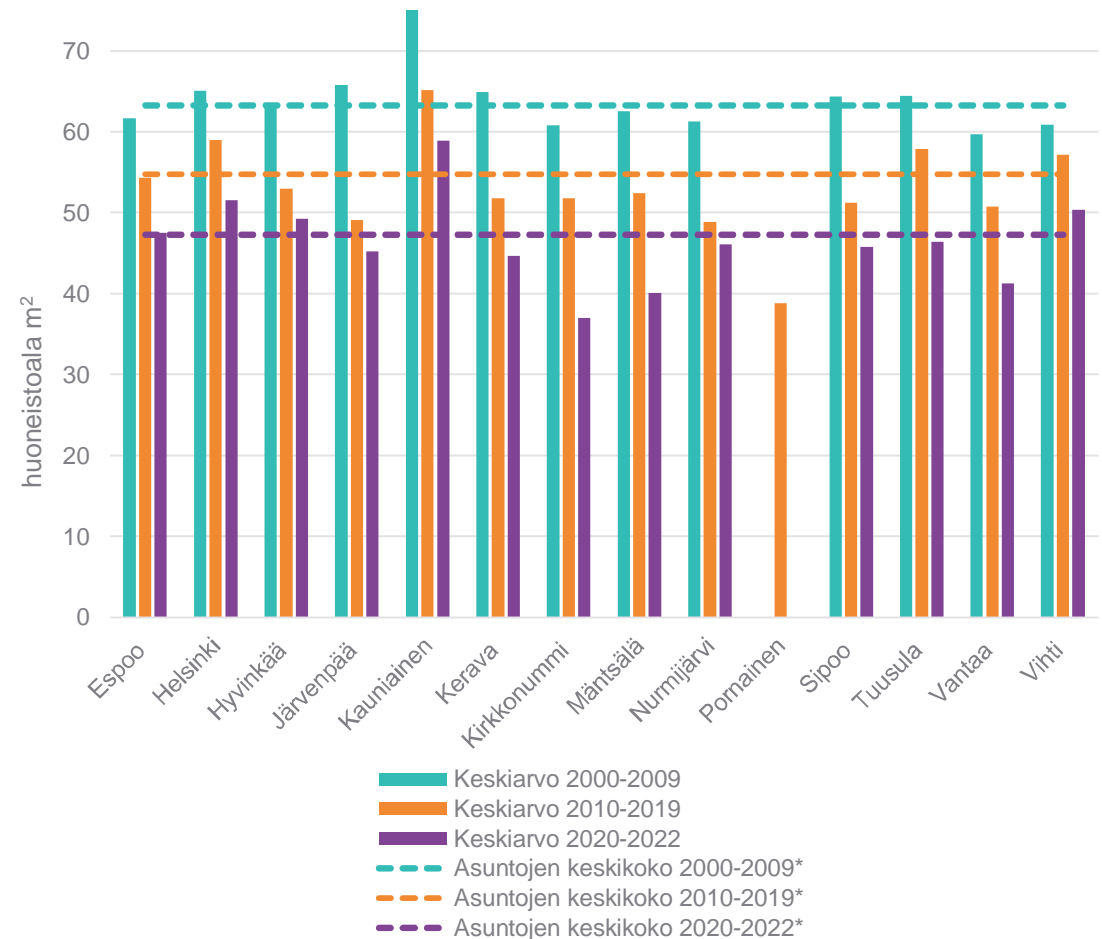
Huoneistotyytit 2020-22 asuntotuotannossa

Kerrostaloituotannon huoneistokoon muutos

- Helsingin seudun uusien kerrostaloasuntojen keskikoko on pudonnut 2000-luvun 63 m²:stä 2020-luvun 47 m²:iin.
- Yksiöiden ja kaksioiden osuuden kasvu asuntotuotannossa on näkynyt myös huoneistokoon pienentymisenä.
- Huoneistokoko on pienentynyt myös erillistaloissa. Rivitalotuotannossa keskikoko on pysynyt melko ennallaan 2000-luvulta alkaen.

Uusien kerrostaloasuntojen keskimääräinen huoneistokoko (m²) 2000-2022

*HUOM! Laskettu kunnittaisista keskiarvoista painottaen niitä kunnan asuntotuotannon määrillä

Sovittu tavoitetilä: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollista seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

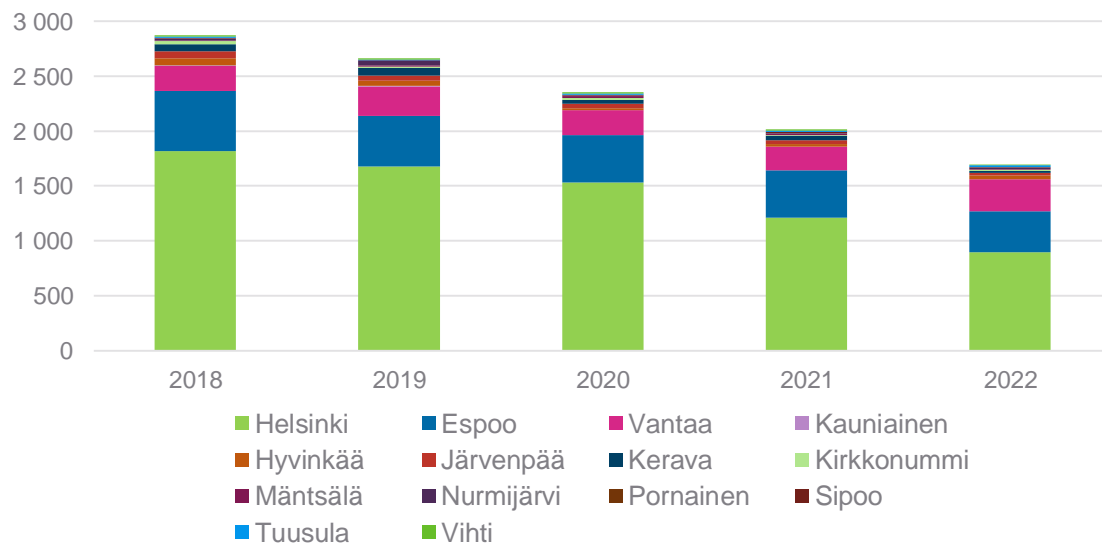
Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Asunnottomuuden puolittaminen

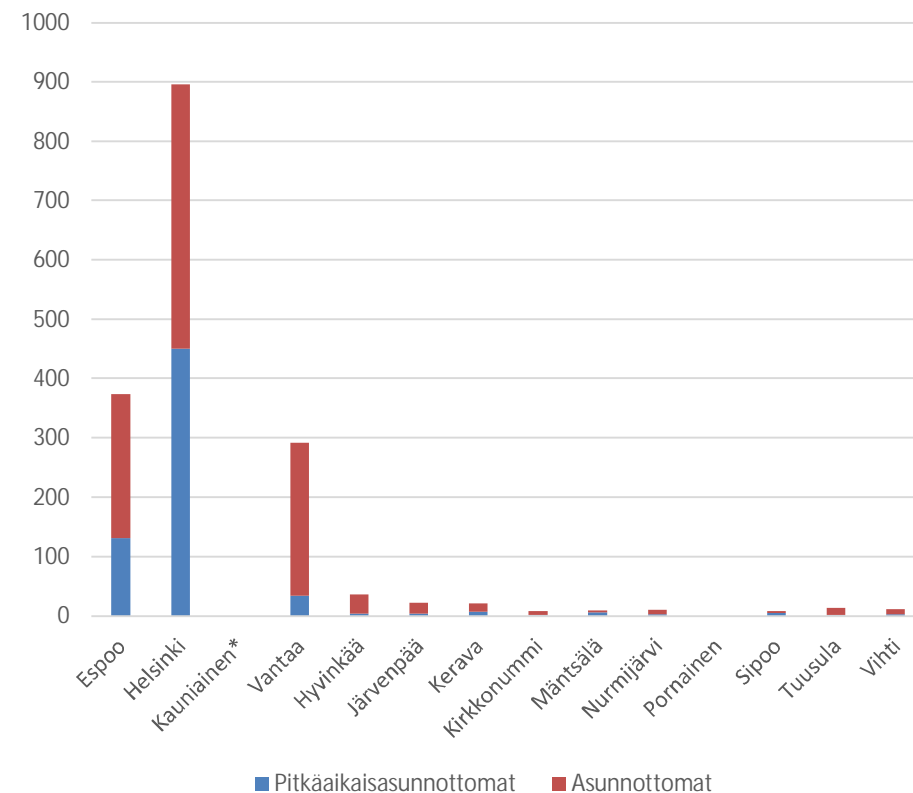
Asunnottomuuden kehitys Helsingin seudulla

- Asunnottomuuden vertailuvuodesta 2019 asunnottomien määrä laski lähes 970:llä hengellä. Asunnottomien määrä vuonna 2022 oli yhteensä 1 698.
- Asunnottomuus keskittyy pääkaupunkiseudulle, missä oleskelee 43 % Suomen yksinelävistä asunnottomista ja 54 % pitkäaikaisasunnottomista.

Yksinelävät asunnottomat Helsingin seudulla vuonna 2022

Yhteensä 1 698 asunnottomia

Pitkäaikaisasunnottomat = asunnottomuus kestänyt vähintään vuoden tai toistuva asunnottomuus viimeisen 3 vuoden aikana

*Kauniainen ei vastannut kyselyyn

Lähde: ARA 2023

Sovittu toimenpide:

21. Seudun kunnat sitoutuvat yhdessä valtion kanssa ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä. Seudun kunnista Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää ja Järvenpää osallistuvat vuosina 2020-2022 toteutettavaan asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä.

MUUT SOPIIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KANNALTA TÄRKEÄT VALTION TOIMENPITEET

- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2021-2032
- Fossiilittoman liikenteen tiekartta
- Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaaminen
- Kestävän liikenteen vero- ja maksu-uudistus
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus
- Asuntopolitiinen kehittämisohjelma
- Lähiöiden kehittämisohjelma 2020-2022
- Kestävä kaupunki –ohjelma

Valtion toimenpiteitä I (Liikenne)

Toimenpide

Tilanne

Liikenne 12	Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (2021–2032) eli Liikenne 12 -suunnitelman toteuttaminen on jatkunut vuonna 2022. Suunnitelman tavoitteet ohjaavat toimintaa liikenteen hallinnonalalla. Muun muassa liikennejärjestelmäanalyysin tuottaman tietopohjan hyödyntäminen päätöksenteon tukena on vakiintunut kuluneen vuoden aikana. Toinen yhteenvetoraportti toimenpiteiden etenemisestä julkaistiin lokakuussa. Suunnitelmalle osoitettu rahoitus ei ole sisältänyt riittäviä määrärahoja suunnitelman täysimääräiseen toimeenpanoon. Keskeinen haaste suunnitelman toimeenpanossa on myös voimakkaasti muuttunut maailmantilanne ja kohonneet kustannukset. Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpanon ohella on aloitettu suunnitelman päivitys.
Fossiilittoman liikenteen tiekartta	Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimeenpanossa on toteutettu sähköisen liikenteen ja biokaasun sekä vedyn liikennekäytön infrastruktuurituki, tuettu taloyhtiöiden ja työpaikkojen latausinfra kehittämistä ja toteutettu täyssähköautojen, sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen sekä sähkö- ja kaasukuorma-autojen hankintatukia sekä etanoli- ja kaasumuuntotukia. Näistä paketti- ja kuorma-autojen hankintatukien rahoitusta on jäljellä rahoitusta arviolta vuoden 2024 loppuun. Lainsäädäntö on parhaillaan uudistettavana EU:n valtiontukisääntöjen muutoksen vuoksi. Samalla tuki on tarkoitus ulottaa vetyajoneuvoihin. Uusiutuvien polttoaineiden jakeluveto vuodelle 2030 on 34 prosenttia. Välivuosien tavoitteita, alkaen vuodesta 2024, tullaan hallitusohjelman mukaisesti alentamaan polttoaineen hinnannousun hillitsemiseksi. On myös toteutettu liikenteen päästöperustainen työsuhde-etujen verotuksen uudistus, poistettu täyssähköautojen autovero, toteutettu romutuspalkkiokampanja ja toimeenpantu kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa (ml. kuntien kävely- ja pyöräinfran investointihankkeet). Kansallisten toimien rinnalla on jatkettu EU:n liikennettä koskevien ilmastoaloitteiden käsittelyä. Esimerkiksi vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfra-asetus on hyväksytty ministerineuvostossa kesällä 2023. Päästökauppadirektiivin uudistuksen kansalliseen toimeenpanoon liittyvää arviomuistiota tieliikenteen, rakennusten erillislämmityksen ja muita nykyisen päästökaupan ulkopuolisia aloja koskevasta päästökaupasta valmistellaan.
Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaaminen	Liikenne- ja viestintäministeriö ja VR-Yhtymä Oy ovat tehneet 9-vuotisen sopimuksen henkilöjunaliikenteen hankinnasta. Sopimuskausi on 1.2.2022-31.12.2030. Ostoliikennesopimuksen taajamajunaliikenteen palvelutarjonta ja yhteiskäyttöiset matkaliput tukevat kestävästä liikkumisesta HSL-alueella. Vanhat Sm2-junat korvataan VR:n toimesta uusilla lähijunilla sopimuskauden aikana.
Kestävän liikenteen vero- ja maksu-uudistus	Liikenteen verotuksen uudistamista selvittävän työryhmän loppuraportti julkaistiin 5/2021. Linkki raporttiin . Loppuraportin suosituksista liikenteen verotuksen uudistamiseksi on toistaiseksi toteutettu vain autoveron poistaminen täyssähköautoilta ja tähän liittävä ajoneuvoveron korotus.

Valtion toimenpiteitä II (Maankäyttö ja asuminen)

Toimenpide	Aikataulu	Tilanne
Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus	2018-2022	Hallitus sopi 22.3.2022 asioista, jotka maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta toteutetaan. Eduskunta hyväksyi 24.2.2023 rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevan lain. Samalla hyväksyttiin maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jossa säädetään alueidenkäytön tietojen digitaalisuudesta. Muutos tulee voimaan 1.1.2024. Alueidenkäyttöä laajemmin muuttavaa lakiesitystä ei pääministeri Marinin hallituskaudella annettu eduskunnalle.
Asuntopoliittinen kehittämisohjelma	2021-2028	Eduskunta hyväksyi viime vuonna selonteon asuntopoliitikan kehittämisestä. Selonteossa kootaan periaatteet ja tavoitteet asuntopoliitikkalle sekä esitetään tulevien vuosien ratkaisuja asumisen haasteisiin. Selonteossa esitettyjen toimenpiteiden avulla tavoitellaan hyvää ja kohtuuhintaista asumista kaikille sekä pienennetään asumisen ilmastokuormaa. Käytännön toteuttaminen tapahtuu muun muassa käynnistettävien lainsäädäntöhankkeiden kautta ja toteuttamalla selonteossa todetut selvitystarpeet ja muut toimenpiteet. Ohjelman toteutumista seurataan säännöllisesti, myös osana hallitusohjelman toteuttamisen seurantaa.
Lähiöohjelma	2020-2022	Lähiöohjelman toteuttamista jatkettiin yhteistyössä kuntien kanssa. Helsingin seudulla jatkettiin kahdeksan lähiöiden kehittämiskokonaisuuden toteuttamista. Näistä kolmea toteutetaan Helsingissä, kahta Espoossa ja kolmea Vantaalla. Kaupungit tekevät lähiöiden kehittämisessä yhteistyötä myös ohjelman tutkimushankkeiden kanssa sekä osallistuvat Lähiöohjelman ja opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -ohjelman yhteiseen koulusegregaatiohankkeeseen.
Kestävä kaupunki -ohjelma	2019-2023	<p>Ympäristöministeriön koordinoima Kestävä kaupunki -ohjelma (2019-2023) vauhdittaa kaupunkien ja kuntien laaja-alaista kestävä kehitystä ja valtion kuntien kumppanuuspohjaista yhteistyötä. Vuonna 2022 käynnistettiin kaupunkien yhteisiä haasteita ratkovat kumppanuusryhmät, joiden teemoina ovat hyvinvoivat yhteisöt sosiaalisesti kestävässä kaupungissa, kaupunkivihreä tiivistyissä kaupungeissa sekä kestävyystavoitteet huomioiva kaupunkisuunnittelu. Kokeiluhankkeissa testattiin uusia käytännön ratkaisuja kuntien vuorovaikutteiseen ja osallistavaan kestävyystyöhön. Kuntien kestävyden johtamista vahvistettiin kestävä kaupunkikehityksen indikaattorityöllä, kestävä kehityksen budjetointia tukevalla hankkeella sekä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa toteutetulla kestävyden johtamisen verkostohankkeella.</p> <p>Helsingin seudulta hankkeisiin osallistui viisi kuntaa (Espoo, Helsinki, Vantaa, Järvenpää, Kerava), yksi kuntayhtymä (HSY) ja lähes 20 yritystä, yhdistystä ja korkeakoulua, jotka olivat mukana yhteensä seitsemässä hankkeessa. Kestävä kaupunki -ohjelman ohjausryhmässä on edustettuna kolme Helsingin seudun kuntaa (Helsinki, Espoo, Tuusula). Neljän ensimmäisen toimintavuoden aikana ohjelmaan on kokonaisuudessaan osallistunut noin 90 kaupunkia ja kuntaa sekä noin 70 muuta organisaatiota.</p>

Lisätiedot:

MAL-sihteeristö:

Puheenjohtaja: Juha Nurmi YM

Sihteerit: Hanna Perälä LVM, Mikko Friipyöli YM

Aineistot verkossa:

www.hsy.fi/mal-seuranta

www.ym.fi/maankayton-asumisen-ja-liikenteen-sopimukset

Seurantamateriaalit:

Vilja Tähtinen HSY

Sini Puntanen HSL

